

Marie Holková
Matka Vojtěcha
Vyprávění o velké služebnici Boží

Kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem.
A kdo chce být mezi vámi prvním, buď otrokem všech.

Marek 10, 43-44

V Praze, léta Páně 1992

Při setkání s Matkou Vojtěchou jsem měl vždycky takový vznešený a slavnostní pocit. Když nyní přemýšlím proč a z čeho, uvědomuji si, že pramenil z bezprostřednosti, laskavosti a radostnosti ženy, u které jsem cítil, že patří Bohu a proto patří nám všem.

Jednou jsme spolu hovořili o panenství; na ní jsem zřetelně viděl a obdivoval krásu a plodnost panenství žitého pro Boha a pro bližní.

† *Vojtěch Cikrle*

/I./ RODIČE A DĚTI

Uplynulo již hodně vody od té doby, co Florian Hasmanda z Huštěnovic na Moravském Slovácku úspěšně vykonal tovaryšskou zkoušku cechu řeznického. Byl to šohaj pohledný, nejedna dívčina se na něho podívala se zalíbením, ale on nedbal. Měl v srdci jen jednu a tu mu nedovolili si vzít. Sestřenici. Sňatky mezi blízkými příbuznými nebyly dovoleny. Tož když ne tu, tak žádnou - trucoval Floryš. Ten truc mu vydržel dlouho. Zatím Pán Bůh odsunul jeho rodiče na věčnost a sestry se vyvdaly. Jedna z nich mu domlouvala.

„Nemůžeš zůstat sám, Floryši. Nejvyšší čas, aby ses oženil. Už ti do vlasů napadaly stříbrné nitky, ale dědice našeho jména ještě přivést na svět můžeš.“

„Která by chtěla starého mládence?“ ušklíbl se Floryš. „Já ti jednu předvedu. Přidej se k nám, až s ní v neděli půjdu z kostela. Jestli by tě chtěla, to ještě nevím. Nejdřív se podívej, jestli bys ji chtěl ty. Ostatní už nech na Pánu Bohu a na mně.“ Rázná Julča ráda organizovala.

Floryš neřekl ani ano, ani ne. Sestře to stačilo, věděla, že bratr vždycky více přemýšlí nežli mluví, však on si to do neděle v té paličaté hlavě probere.

V neděli po bohoslužbě postál Hasmanda před kostelem s místními tatíky a očima hlídal dveře. Už vidí kurážnou Julinku. S kým to jde, pro pánečka! S Rozárkou Chrástkovou. S takovou růžičkou, sotva vykvetlou, vždyť je jí asi dvacet. Sestra na něho mrkla. Šinul se k nim pomalu, rozpačitě. Má ta naše děvčica rozum, mně plesnivému čtyřicátníkovi namlouvat takové děcko? Přesto přidal do kroku s nesmělým pozdravem. Rózinka se na něho usmála, neviděla v jeho doprovodu nic zvláštního. Floryš má oběd u vdané sestry, tož jde s nima.

U oběda se Julka smála. „Líbí se ti, to věřím. A je to děvče hodné, velmi zbožné.“

„Že by ji šohaji doposud nechali na pokoji?“ divil se Floryš. „Je jako voňavé kvítí.“

„Rozálie se po chlapcích neohlíží. Chtěla do kláštera, ale Chrástkovi nedovolili. To víš, mají pekárnu, krám, mladé ruce jsou u nich potřebné.“

„Tož by mi ji nedali,“ říká Floryš posmutněle.

„Nech to na mně. Přece ji pořád nemohou držet doma, už má také čas na svatební věneček, jestli z ní nechtějí mít starou pannu.“

Floryš nic nenamítal a sestra jednala. Nejdříve si oťukala tetičku Chrástkovou. Ta pak rodinnou záležitost vpletla do ranního pletení housek a než se tyto upekly, bylo rozhodnuto předložit celou záležitost dcerce.

„Nutit ji nebudeme,“ řekla tetička Chrástková trochu lítostivě, protože pomýšlení na možný odchod nejmilejší dcerky z domova jí nebylo příjemné. Jenže s mladým děvčiskem je to jako s těstem. Nesmí se nechat překynout. S koláčem včas do pece a s děvčicou do manželství. Jinak oboje zksyne. Strýček Chrástek přikyvuje k manželčíným úvahám - tak, tak, jednou to být musí. Pán Bůh nám děti jenom půjčuje. Nevychováváme je pro sebe, ale pro jejich další potomky.

Rozálie Chrástková, vychovaná v poslušnosti a lásce k rodičům, nepochybovala, že ji radí dobře. S myšlenkou na klášter se už dávno rozloučila, nezbývá nic jiného než se ochotně smířit s pomýšlením na vlastní rodinu. Snad v ní vychová Pánu Bohu náhradu za sebe. Navíc se jí řeznický mistr Floryš Hasmanda líbil. Nevedl hloupé řeči jako mládenci, kteří se někdy pokoušeli k ní přitočit. U nich v krámě se dovídá Rózinka všechny dětinské plotky, zákaznice semelou páté přes deváté, ale o Floryšovi, když na něho přijde řeč, každá má slova pochvaly.

Když Floriánkovi jeho rodná sestra uhladila cestu k Chrástkovým, přišel v neděli odpoledne poprosit o jejich voňavou růžičku sám. Budoucí nevěsta se červenala, ale úsměv neopouštěl její pěkně krojené rty, když vložila svou ruku do široké dlaně budoucího manžela.

„Chceš si mě, Rózičko, vzít, i když mám čtyři křížky na zádech?“

„Ano,“ řekla pevně. A dodala tiše: „Na letech nezáleží, ale na Božím požehnání.“

Kostel svaté Anny v Huštěnovicích, ve kterém Rozálie opakovala své ano před knězem, byl prostý, jednolodní. Na oltářním obraze poučovala svatá Anna svou dcerušku Marii o Bohu, k čemuž přihlížely sochy čtyř andílků. Boží dům stál na návsi, před nim byl pruh trávníku, jako by tam někdo položil zelený koberec. Svatební průvod šel pěšky, neměli to do kostela daleko. Přizemní domky se tiskly k sobě, ne nadarmo se dědina jmenuje Huštěnovice. Mladé nevěstě slušel věneček z myrty, propletený bílými kvítečky, který korunoval její hlavu s pletencem hustých vlasů. Ženich měl překrásně vyšívané rukávce u běloskvoucí košile, také mu to slušelo, ač věkový rozdíl se tou líbeznou parádou ztlumit nedal. Každý si mohl vypočítat, že Florian Hasmanda byl už tovaryšem, když jeho nevěsta ještě poplákávala v plenkách.

Svatba byla po mši svaté. Nevěsta měla dosti času pozdravit svatou Annu. Při pohledu na děvčátko u chrámové patronky se maně v mysli nevěsty vynořila otázka - Budu mít také dcerušku anebo chlapce? A rozvinula monolog s matkou naší Matky.

„Svatá Anno, tvá dceruška se zcela zasvětila Bohu. Já jsem také chtěla patřit jen jemu. Ale naši mi to nedovolili. Prý sami na práci nestačí, když starší sourozenci si založili svou domácnost. A teď budou muset na všechno stačit, když mé ochotně dali Floryšovi.“ Jenom stranou se na svého nastávajícího muže podívala. Měl soustředěný výraz v obličeji. Asi se také modlil.

Rózinka v duchu pokračovala: „Svatá Anno, tys byla také vdaná. Prosím, přimlouvej se za mne, abych byla dobrou manželkou podle vůle Boží. Ty jsi jistě žila se svým manželem ve věrné lásce a v rodinné pohodě. Ty víš, jakých milostí je k tomu zapotřebí. Vypros je nám oběma!“

Pak se její mysl přesunula k Dívence, něžně přitulené k svaté Anně. „Panno Maria, když jsem se nesměla připodobnit způsobem života tobě, vypros mi u svého Syna, aby se aspoň jedno z mých budoucích dětí zasvětilo zcela Bohu.“ Jako odpověď na tuto její prosbu se Rozárce uhostil v duši pocit blaženého klidu. Pak své ano řekla knězi na jeho otázku hlasem jasným, jako by to říkala samému Pánu Bohu.

Psal se zrovna šestý listopad, rok tisíc devět set jeden, když se Rozálie Chrástková vdávala. A pak se ujala vlády v nové domácnosti. Na dvorku už shazovaly stromy pestrobarevné listí a po obloze se válely šedivé duchny, ale v domku u Hasmandů bylo útulno. Hřála tam nejen dubová polena v kachlových kamnech, ale také vzájemná láska, která se mezi oběma manžely rozhořela.

Mladá maminka Hasmandová opakovala pokaždé své svatební přání před oltářním obrazem, obklopeným andílky, kdykoliv byl v kostele pokřtěn některý její andílek, neboť Bůh jim bohatě žehnal na dětech. Jen jedno nemluvně brzy odcupitalo do nebe, šest dětí jak šest vlaštovek švitořilo v jejich rodinném hnízdečku, plném tepla vzájemné lásky. První děvčátko, pojmenované po Dívence na oltářním obraze, se narodilo až za dva roky po svatbě. Pak za rok po něm přišel Gustík. Další léta postupně obdařila rodinu dívenkami - Tynuškou, Fanynkou, Aničkou a Tonečkou. Celá rodina se denně společně modlila a Boží láska provanula domácí ovzduší pokojnou pohodou.

/II./ MAMINKA ODEŠLA

V devatenáctém roce šťastného manželství porodila Rózinka své osmé dítě, chlapečka, kterému děvčata vyprosila jméno Vojtíšek. To už bylo Mařence sedmnáct let, Gustíkovi šestnáct. Čtrnáctiletá Tynuška a dvanáctiletá Fanynka se také těšily, jak budou bratříčka kolébat a zpívat mu pěkné písničky. Nejmladší děvčátka, osmiletá Anička a šestiletá Tonečka, se pořád pletly kolem kolébky, jen jim bylo divné, že maminka zůstává v posteli a tatínek jí každou chvíli klade dlaň na čelo. Tváří se při tom starostlivě. Potom přišel pan doktor a tatínek řekl těm dvěma nejmladším:

„Děti, jděte si hrát někam ven. Tady byste jen překážely.“

Poslechly rády, Tonečka popadla svou hadrovou panenku a její sestřička míč.

„Pojďme do kůlny,“ navrhuje Tonečka. „Ustelu panence na žebříňáku a potom si budeme házet míčem.“ Anička si vzpomněla, že umí prolézat na žebříňáku jednotlivými příčkami. „Ukážu ti, jak se spustíš dolů a zase vyšvihneš dál.“

Jenže malá Tonečka se musela na žebřinový vůz pracně šplhat, brzy ji to omrzelo. Raději uspávala panenku. Když se Aničce zakutálel míč pod kůlnu, viděla, že tatínek již doprovází lékaře na nádraží.

„To zas budeme muset do světlice, Tonečko. Pojd', schováme se pod vůz, aby nás nenašli.“

Tatínek neměl pomyslení děti hledat. Vrátil se od nádraží hluboce zarmoucen. Pořád mu v duši zněla ta hrozná slova - Pane Hasmanda, už mě nevolejte. Tady je lidská pomoc zbytečná. Proti poporodní sepsi nemáme léky. Smiřte se s tím jako věřící muž. Pravda, kterou vám říkám, je krutá, ale je to má povinnost připravit vás na to nejhorší. Pro nemocnou to bude vysvobození. - Mluvil chlácholivě, Hasmanda lékaři nezazlíval, že mu nedává naději. Ale moc to bolelo. Nemohl hned vejít k nemocné. Zašel do kůlny a jeho bolest propukla v hlasitý pláč.

Děvčátka se polekala. Vylezla zpod vozu a nesměle se přiblížila k otci. Tatínek pláče! To ještě nikdy nezažila. Co se to děje?

Příchodem dětí se otec vzpamatoval. Utřel si oči a bolestným hlasem vyslovil krutou pravdu.

„Maminka nám umírá. Děti, modlete se, modlete,“ další proud slz mu zatřhl hlas. Rychle odešel.

„Musíme se modlit, aby maminka neumřela,“ řekla Anička. „Ale tak moc, aby nás Pán Bůh vyslyšel.“ Tonečka přemýšlí dětským rozumkem, jak se modlit nejlíp. Pravda, Pán Bůh nás musí slyšet, aby nás vyslyšel. V kostele slyší, je tam ve svatostánku - uvažuje nahlas - ale tady svatostánek nemáme.

Anička podlehla jejímu rozumování. „Já si vylezu na vrata, to je dost vysoko, aby mě Pán Bůh slyšel.“ A slova hned mění ve skutek.

Tonečce se to zdá málo. Rozhlíží se kolem i nahoru, už to má. Vylezla až ke štítu kolny, je tam vikýř. To je opravdu hodně vysoko, ne zrovna u nebička, ale přece jen blíže modré obloze, za kterou je milý Pán Bůh. Všecka šťastná, že našla vhodné řešení, pokleká ve vikýři, spíná ručky a opakuje otčenáš, jak ji to naučila maminka, a v pozadí slov je prosba - uzdrav nám naši maminku.

Fanyňka šla na dvorek pro polínka, když tu slyší odněkud slova modlitby, pronášená úpěnlivě dětskými hlásky. Nejdříve objevila Aničku na vratech, potom Tonečku na okraji vikýře. Až se jí dech zarazil strachem.

„Tonečko, pojd' honem dolů, vždyť bys mohla spadnout! A ty, Aničko, slez z těch vrat také. Tatínek to nemá rád, když se na nich někdo vozí.“

„Já se nevozím,“ uraženě se ohradila Anička. „Já se na nich modlím.“

„Proč právě na vratech?“

„Přece aby nás Pán Bůh lépe slyšel,“ vysvětluje Tonečka, která zatím hbitě sešplhala z vikýře dolů. Fanyňka má už dvanáct, ve škole z náboženství jedničku, může děti poučovat jako dospělá.

„Ó vy hlavičky makové! Pán Bůh přece není hluchý. K němu se můžeme modlit kdekoli, třeba i docela potichu. On nás slyší vidy a všude.“

Děvčátka Fanynce věří, ale přesto jsou ráda, že udělala pro maminku něco navíc.

Ani ta nejpřímnější modlitba není vždy vyslyšena, pokud se úmysl neshoduje s vůlí Boží. Maminka dotrpěla. Pán si tuto růžičku, voňavou dokonalostí matky a manželky, přesadil do své zahrady rajské blaženosti a převzal starost o její rodinu sám.

První dny po matčině odchodu bylo všem smutno, ale zbožný otec každodenní modlitbou statečně bojoval proti zármutku.

„Maminka se modlí v nebi s námi, děti,“ řekl a všem bylo, jako by se v jizbě rozsvítilo tajemné světlo. Cítili, že je maminka s nimi a tíseň opadla.

Malého Vojtíška převzala do péče tetička Chrátková. Byla to švagrová zesnulé Vojtíškovy maminky. Nevadilo jí, že už má doma pět vlastních křiklounů. Půl tuctu dětí v rodině byla tehdy běžná záležitost, kterou žena statečně zvládala u vědomí, že s každým dítětem přichází do rodiny sám Pán Ježíš. Copak neřekl - Kdo přijme jedno dítě pro mé jméno, mne přijímá?

„Moc neděkuj,“ řekla tetička Chrátková, když dojatý Hasmanda kreslil děcku křížek na čelíčko na rozloučenou. „Poděkuje mi sám Pán Bůh, o tom nepochybuji. Až začne Vojtíšek běhat, přivedu vám ho zpátky,“ slibovala.

Také děvčata i Gustík se s bratříčkem loučili po křesťansku. Těch křížků už bylo na malého trochu moc. Dal se do pláče a tetička se raději s ranečkem v náruči hrnula ze dveří. Musí na vlak, je ze Sušice. Všichni ji vyprovázeli na nádraží, jen tatínek nemohl. Volali ho k nějakému nešikoví, který si zlomil nohu. Tatínek Hasmanda uměl zlomeniny napravovat.

Za nějaký den se ozvala další dobrá duše z příbuzenstva. Také tetička Chrátková, ale z Moravičan, si chtěla udělat dobrý skutek. Na řadě byla nejmladší Tonečka. „Cesta do světa“ se děvčátku moc nezamlouvala. „Bude se mi po vás stýskat,“ namítala. Ale tatínek ji chlácholil. „Liduška Chrátková je stejně stará jako ty. Budete kamarádky, pěkně si spolu budete hrát.“ Moc mu to chlácholení nešlo od srdce, jenom nerad se loučil s nejmilejším dítětem, ale bude to přece pro jeho dobro.

Tetička Chrátková si pro Tonečku přijela, pomohla poskládat její prádlo a šaty do proutěného zavazadla, vzala do kapsy pár jablíček, aby bylo ve vlaku do čeho zakousnout a Tonečku odvedla. Anička je doprovázela na nádraží. „Brzo se vrať,“ zašeptala Tonečce do ucha. Ani nemusela, malá cestovatelka svůj vandr nebrala příliš vážně. Dojely, došly, dvě sestřenky se seznámily. Liduška hned ochotně snáší hračky. Tonečka si hračky prohlédla, zašla s Liduškou i na zahradu, podívala se na bílé králíčky a zdálo se jí, že to stačí.

„Tak já bych už mohla jít zase dom,“ prohlásila Tonečka.

„Teď jsi doma tady, Tonečko,“ řekla tetička laskavě. „Pročpak bych se byla tahala s tím košíkem tvých hadříků, kdybys tu byla jen tak nakrátko?“

Tonečka se dala do pláče. S pláčem uléhala do postýlky vedle Lidušky, která ji hladila po kudrnatých vláscích, se slzami ráno vstávala. Ani Liduščin soucit ji neuklidnil. Kde se vzalo

tolik vody v těch čistých studánkách dětských očí, co jí Tonečka vyplakala? Nechala se Liduškou vodit po zahrádce, pohladila chundelatého Hafana, vzala kočičku Micku na klín, ale přitom myslela na tatínka, na Aničku, na jejich Reka u boudy, kterému nosívala zbytky od oběda, na jejich kočičího Mourka, který jí pěkně předl, kdykoliv ho vzala na klín tam u nich doma a nový proud slz smáčel její vzpomínky. Zbytečně ji tetička Chrástková nutila ochutnat povidlový koláč, Tonečka přestala jíst, každé sousto jí rostlo v ústech. „Marné, matko,“ rozhodl strýček Chrástek, „to Rózinčino děcko by nám tu zvadlo. Je tu tři dny a už ztratilo barvu.“

„Pánu Bohu poručeno,“ povzdechla tetička. „Odvezu ji zpátky.“

Tak se stalo, že se jednou vpozdvečer otevřely dveře a Tonečka vběhla rovnou do tatínkovy náruče. „Tak su tu, můj drahý tatínečku,“ šťastně hlásila.

„Nebyla k udržení,“ omlouvá se tetička Chrástková, že nemůže dobrý skutek dokonat. „Ona by u nás steskem umřela. Co jsem mohla dělat?“

„Dobře jsi udělala, žes nám Tonečku vrátila. I nám se tu všem po ní ukrutně stýskalo.“ Že se nejvíce stýskalo jemu, to Hasmanda nahlas neřekl. Otec si uvědomil teprve za nepřítomnosti děvčátka, jak hluboce má právě toto dítě rád.

/III./ PILNÁ ŠKOLAČKA

Mařenka se provdala za čtyři roky po matčině smrti. Jmenovala se nyní Marie Vojtěšková, ale neměla to daleko a tak i nadále pečovala o tatínkovu domácnost.

Prvního září 1920 časně zrána probudila své dvě nejmladší sestřičky. „Alou z postele! Dnes je pro vás velký den. Začíná škola.“

Anička to vzala na vědomí klidně, byla už otrkanou školačkou, ale Tonečka prvňáčka se cítila slavnostně. Půjde do školy. Společně s Aničkou. Bude mít písanku a slabikář. Těšila se na to.

Obě děti poklekly vedle sebe u postele s pruhovanou duchnou, nad kterou visel na stěně kříž. Pozdravily Otce na nebesích i Pannu Marii a svěřily se do ochrany anděla Strážce. To už byly na stole hrníčky s žitnou kávou a rohlíky. Ty nebývaly každé ráno ve venkovských chalupách, ale dnes to byl výjimečný den. Mařenka jej chtěla sestřičkám trochu oslavit. Po snídani pomohla dívenkám načechrat naškrobené rukávce, samozřejmě půjdou dnes všechny děti do školy ve svátečním slováckém kroji. Vždyť půjdou nejdříve na mši svatou, kterou se školní rok zahajuje. To se to zapestřilo v kostele svaté Anny barevnými sukničkami, květovanými fěrtošky a kordulkami s krajkou! Andílci nad oltářem se na tu dětskou parádu usmívají, však není pro pýchu, ale k oslavě Boží. Sváteční šaty hlásají, že i duše je dnes ve sváteční náladě, protože si přišla vyprosít požehnání pro celý školní rok.

Tak nějak to chápaly Anička s Tonečkou, ačkoliv slovy by to neuměly povědět.

Slabikář Tonečce učaroval. Pomocí Aničky předběhla spolužačky ve čtení, pěkné verše pod barevnými obrázky uměla zpaměti dřív, nežli je ve třídě děčka začala číst. Paní učitelka Tonečku chválila. Byla s nejmladší Hasmandovou velmi spokojená. Méně spokojený byl tatínek, když Tonečka ohrnula nosík nad rajskou omáčkou.

„Tatínku, rajskou já nemůžu. Bylo by mi po ní špatně.“ Že nemá hlad, protože se najedla hrušek, to nepřiznala. Tatínek neřekl nic, omáčku odnesl a nenabídl Tonečce nic jiného. Tonečka také nic nežádala a tatínek si domyslí, proč. Jako dobrý vychovatel nehuboval, nepřemlouval, nevyzvídal, ale vyčkával na vhodnou příležitost. A ta přišla.

Jednou přiběhla Tonečka ze školy a hned chtěla oznámit, jaký má ukrutný hlad, jenže nikdo nebyl doma. Lístek na stole hlásil - Jídlo máš v troubě, nech trochu Aniče.

Tonečka vytáhla z trouby nejdříve hrnek s bramborami a potom kastrůlek s rajskou omáčkou. Dokonce jí pěkně zavoněla. Ochutnala a naložila si plný talíř brambor, bylo jich v hrnci dost. Důkladně brambory na talíři polila tou voňavou omáčkou, škoda, že jí nemůže nalít více, musí nechat Aniče. Pak s náramnou chutí talíř vyprázdnila.

Večer se tatínek pojednou Tonečky dotazuje, zdali jí nebylo po omáčce špatně.

„Nebylo. Proč?“ Zřejmě na hrušky už zapoměla, ale tatínek ne. Byla to tehdy lež? I nebyla. Tehdy by jí bylo určitě špatně, protože hruškami přeplněný žaludek by omáčku už nesnesl. Kdyby byl tatínek tehdy na ni hartusil, že jíst musí, k dobrému by to nebylo vedlo. Umění dobře vychovávat je dar Ducha svatého. V knihách je možno se o tom poučit, ale nikoliv naučit. Je to dar těm duším, které žijí ve spojení s Bohem.

Dny prchaly jak listy ve větru, nastala postní doba. „S maminkou jsme se v postu denně modlívali růženec,“ vzpomíná Gustík, statný výrostek.

„Budeme se ho modlit i bez ní,“ tatínek je při vzpomínce na zemřelou vždy vážný. „Ona bude mít radost, vidět nás z nebe vidí.“

Nežli se setmělo, školačky měly úkoly již napsány a Tynuška obvykle zašívala prádlo a vyspravovala roztrhané punčochy. Tatínek s Gustíkem dokončili práci chlapeckou, načež se všichni sešli na černou hodinku. Potmě si celá rodina klekla na čistě vydrhnutou podlahu a modlila se růženec. Tatínek předříkával, sbor mladých hlasů vzýval svatou Pannu, aby za ně prosila nyní i v hodinu jejich smrti. Školačky by si nejraději sedly na paty, tatínek by to ve tmě nezpozoroval, ale maminka se přece na ně dívá z nebe, té by se to určité nelíbilo. A z lásky k ní děvčátka statečně vydržela.

Stalo se, že znenadání přišel Gustíkův kamarád, protože se chalupy na dědině nezamykají, dokud rodina není zachrupaná v kanafasu. Vešel do temnoty světnice, slyšel modlitbu a zdálo se mu, že to odkudsi andělské hlasy opakují chválu svaté Panně, tak to bylo tajemné a krásné. Kdepak, aby ohlásil svou přítomnost. Anděly rušit není dovoleno, lze jim jen naslouchat a vsávat do sebe tu blaženost, která probleskuje neviditelnými jiskrami. Je tma a přece je tu plno neviditelného světla, napadá chlapečci a tiše stojí dál, dokud se rodina nedomodlila. Potom strýček Hasmanda rozsvítil petrolejovou lampu a kouzlo zmizelo.

Náboženství učil v huštěnovické škole pan farář Jakub Hudeček. Jeho nejmilejší žákyní byla Tonečka Hasmandová. Na všechny jeho otázky uměla správně odpovědět, ale kladla mu také otázky své.

„Je to zvědavá dívenka, je vidět, že ji náboženství zajímá,“ chválil pan farář otcí Hasmandovi jeho nejmladší ratolest, když měl příležitost s ním hovořit.

Tonečka byla už ve třetí třídě, když pan farář oznámil, že se budou děti připravovat na první svaté přijímání. To byla radostná novina. Tonečka s ní hned běžela k provdané sestře.

„Mařenko, půjdu k prvnímu svatému přijímání. Moc se těším.“

„A kdy to bude?“

„Dvanáctého května. Pán Ježíš přijde ke mně,“ dodala zasněně. U domku Hasmandových bylo několik bezových stromů. V měsíci květnu se měnily v překrásné bílé kytice, které provoněly celé okolí. Jako by ta jejich vůně naplnila i duši Tonečky, tak bylo děvčátku blaze v to nedělní ráno, když se svátečně vystrojená ubírala ke škole. Tam už se to hemžilo dívčími hlavičkami, ozdobenými věnečky z kvítí, i klukovskými kloboučky s kosárkem. Ale švitoření dětských hlásek tentokrát bylo tlumenější nežli jindy. Děti měly už na mysli, že je čeká první setkání s Pánem Ježíšem. Průvod se řadil na školní chodbě, než vycházel na ulici. Nejdříve šla děvčátka a držela se po dvou za ruce, pak teprve chlapci, v čele děvčátek paní učitelka, u chlapců pan učitel.

Školní budova stála na návsi nedaleko kostela, děti stačily zazpívat jednu sloku zbožné písně a už byly u kostelních dveří, kde se tísnili dospělí. Maminky, tetičky, stařenky, otcové, strýčkové a stařečkové, všichni chtěli vidět drobtinu ve velké sváteční chvíli. Teprve když dětský průvod zaplnil prostor před mřížkou, posedali dospělí v lavicích a větší školáci se vhrnuli do kostela.

Co řekla Tonečka Hasmandová svému vzácnému Hosti a co jí řekl On, to zůstalo tajemstvím. Doteky milosti Boží v dětské duši jsou tak jemné, že tato je vnímá jen v rajském prajazyce, který se nedá do pozemských slov přetlumočit.

Z kostela domů šla Tonečka s Aničkou, ale doma jen zhltna snídani a ztratila se. Zprvu si toho nikdo nevšímal, Tynuška s Fanynkou probíraly ustrojení kamarádek, Gustík s tatínkem plánovali zítřejší práci na opravě domku. Anička si dočetla pohádkovou knížku a vzpomněla si zalít muškáty za oknem. Jeden je její, jeden Tonečky. Ale kde je Tonečka? Nikdo neví. A pomalu je čas k obědu. Tynuška i Anička hledají v komoře, na půdě, na dvorku. Tonečka nikde. Tak volají. A hle, odkudsi z výše se ozývá Toneččin hlásek.

„Já jsem tady.“ Seděla v koruně rozkvetlého bezu. A moc jí to tam slušelo.

„Vypadáš jako víla Jasanka z pohádky, kterou jsem právě dočetla,“ volá Anička na sestřičku.

„Tak už slez dolů, královno vil,“ přidala se Fanynka, která vyběhla ze dveří. „Oběd je na stole.“

Ach, jak nerada slézá Tonečka z té voňavé krásy kolem ní, která se usídlila i v ní. Bylo jí v těch květech tak blaženě! Vždyť tam nebyla sama. Byl tam s ní Pán Ježíš.

/IV./ VELKÉ PŘÁTELSTVÍ

Pokud je více dětí v rodině, hrají si společně a nepotřebují se družít s dětmi jinými. Ani Tonečka Hasmandová neměla důvěrnou kamarádku ve škole. Byla milá a vždy ochotná ke spolužačkám ve třídě i na školním dvorku, ale kromě o učení si s nimi neměla o čem povídat.

Když bylo Tonečce osm let, dovolil jí tatínek, že může chodit do katolické tělocvičné jednoty zvané Orel. To bylo radosti! Vždyť její sestry tam také chodily. Ona bude spolu s Aničkou mezi žačkami, jak se nazývaly nejmladší cvičenky. Od čtrnácti let pak jsou dorostenky, k těm chodí Fanyška. Tynuška a Gustík cvičí již s dospělými Orly. Antonie Habáňová byla vedoucí nejmenších Orlat. Říkali jí také Tonečka, protože se takto oslovovaly všechny jmenovkyně svatého Antonína Paduánského. Řízením Božím padla Tonečka Habáňová do oka i do srdce Tonečce Hasmandové. Cvičitelce bylo osmnáct, ale rozdíl deseti let nikterak nepřekážel velkému přátelství, které se mezi oběma Tonečkami začalo rozvíjet. To se stává, že děvčátko, mimořádné inteligentní, hledá vědomě či nevědomě ideál své budoucí osobnosti u starší přítelkyně. Tonečka Hasmandová přicházela za svou velkou přítelkyní každý den, když měla volno. Tonečka Habáňová měla se svou malou přítelkyní vždy si co povídat. Ne o cvičení těla, ale duše. Velká kamarádka hodně četla katolické knihy a malá přítelkyně přímo vsávala do sebe její vyprávění o životě světců anebo vynikajících katolických osobností. Na dědině nic neujde pozornosti povídacích tetiček.

„Cože ta nejmladší Hasmandová pořád běhá k Habáňům?“

„No baže se to nehodí, aby se děcko kamarádilo s dcerkou na vdávání.“ Tatínek Hasmanda se zprvu jen divil, jaké to nezvyklé přátelství si Tonečka vybrala, ale pak zakročil.

„To už je slečna a ty jsi ještě děcko. Jenom u Habáňových překážíš. Oni ti to neřeknou, ale ty to musíš uznat sama. Tak konec těm tvým návštěvám u nich.“

Tonečka svésila hlavu, až jí kučery spadly do čela. Ale poslechla. Až v Orlu se cvičitelce svěřila, že k ní už nesmí, tatínek zakázal. Velká Tonečka zesmutněla také. Ale nevzdala se. Jednou potkala otce Hasmandu na návsi a zastavila ho.

„Strýčku, proč jste zakázal Tonečce, aby k nám chodila?“

„Tož proto, že sa to nehodí, aby u vás překážela.“ „U nás ji všichni máme rádi, nikomu nepřekáží a myslím, že to naše přátelství je ve shodě s vůlí Boží.“ Dívala se tak prosebně, že strýček změknu.

„A tož nech je, jak Pán Bůh chce!“ A pokračoval v cestě k bednářovi pro opravený škopek. Vrátil se domů, když Tonečka právě dopisovala úkol.

„Možeš zase k Habáňům, Tonečko.“ Hned měl dcerku na krku. Bouřlivě ho objala, děkuju, děkuju, zahlučela a byla ze dveří. Tatínek se za ní díval oknem a byl rád, že dítěti způsobil tak velkou radost.

Jednou navrhla velká Tonečka své malé přítelkyni, že by se mohly modlit za to, aby jednou cele patřily Bohu. „Co to znamená - cele patřit Bohu?“

„Neprovdáme se, budeme spolu bydlet někde jinde, budeme pomáhat nemocným a starým lidem. A také budeme zdobit oltáře v kostele.“

Tonečka Hasmandová souhlasí. Není jí jasné, kde jinde by mohly bydlet, ale hlavně že budou spolu. A kostel by přece mohla zdobit hned. Je pravda, tetičky, které se o kostel starají, ho již mají vyzdobený, ale Tonečka si všimla, že na bočním oltáři svatých věrozvěstů i na oltáři blahoslavené Anežky České jsou květiny papírové. Možná, že svatým mužům na květinách

moc nezáleží, ale dcera královská jistě milovala všechno, co stvořil Pán Bůh a ne ruce nějaké tetičky, byť šikovné. Tam musím opatřit květiny pravé, rozhodla se Tonečka. Dovolila se kostelních tetiček a v sobotu přinesla s Aničkou jejich muškáty na oltář blahoslavené Přemyslovny. Pro svaté bratry z Velké Moravy si vyprosila květináče od jejich Mařenky. A v neděli při bohoslužbě se jí zdálo, že se ti ozdobení světci na ni od svých oltářů usmívají. Květiny měnila. Vypůjčovala si pelargónie, azalky a jiné krásky z vonné říše květin, jak je viděla za okny domků. Mile poprosila, lidé jí vyhověli. Těm, co do kostela chodili málo, řekla, aby se v neděli přišli podívat, jak to jejich květinám na oltáři sluší. A když vypůjčené přinesla zpátky, ptala se, zdali měli v kostele radost, že jejich květiny také chválí Pána Ježíše.

„Měli, Tonečko, měli. Květiny v pořádku neseš zpátky, tož přindi zas!“

V rodině Hasmandově plynuly dny v pohodě. Zimy se mýjely s jarními dny, děti dospívaly, tatínek šedivěl a Vojtíšek byl už dávno zase doma. Zato Fanyňka se rozhodla pro odchod, a to trvalý. Maminka se v nebi zaradovala, že se její svatební přání konečně plní. To už Tonečka chodila do měšťanky v nedalekých Babicích. U Vojtěšků přibyla další ratolístka, dali jí jméno po mamince, Mařenka. Tonečka ráda nemluvně chovala, i převinout je uměla. Tatínek ji při tom jednou pozoroval. „Z Tonečky bude jednou dobrá matka.“

Tatínkova slova zasáhla jedenáctiletou dcerku nemile. Vdávat se nebudu a nebudu, říkala si v duchu. Vždyť se za to s Tonečkou Habáňovou modlíme, že chceme cele patřit Bohu.

Jenže u Habáňů již velkou Tonečku nenašla. „Odjela do Opavy za svou sestrou.“

„Za tou sestřičkou Helenou? A kdy se vrátí?“

„Naše Tonečka se už nevrátí. Tady ti nechala obrázek.“

Na zadní straně obrázku je jen stručná prosba - Modli se za mne.

Tonečka pochopila. Slzy jí vhrkly do očí, ale statečně je setřela dlaní. „Ona už odešla cele se dát Bohu. A beze mne. A nic mi, tatínku, neřekla. Přece se mi měla svěřit, ne?“

„Jsou věci, které se nesvěřují ani v tom nejlepší přátelství. Chtěla tě ušetřit bolestného loučení, víš?“

Tonečka pochopila. Její přítelkyně dala sebe Pánu Bohu cele, tedy i to jejich přátelství mu odevzdala beze zbytků.

I po čase přišla zpráva, že jejich Fanyňka je už v Praze milosrdnou sestrou svatého Karla Boromejského a přijala řeholní jméno Marie Simeona. Tonečka večer vyzvídala na tatínkovi, kde vlastně Fanyňka v té Praze bydlí.

„V klášteře pod Petřínem na Malé Straně. Je tam také nemocnice, protože Boromejky v ní ošetřují nemocné.“ Praha je hodně daleko,“ uvažuje Tonečka nahlas. „Jak to může Fanyňka vydržet bez nás? Copak se jí nestýská? Já bych, tatínku, bez vás umřela.“

„Ty bys byla třetí den zpátky. Jako tenkrát, když tě po mamčině smrti odvezla tetička do Moravičan, pamatuješ?“ „Moc dobře. To bylo tenkrát hrozné,“ vzpomíná Tonečka a povídání končí oboustranným ujišťováním, že Tonečka nikdy z domova neodejde.

/V./ ROZHODNUTÍ ZRAJE

Sestřička Simeona psala zřídka, ale zato dlouze a krásně. Jenže každý její dopis vyvolal v rodině Hasmandově stesk po Fanynce. Neuměli si ji představit jako řeholnici. Tatínek rozhodl, že by měl někdo Fanyнку navštívit. No přece Tynuška. Ta už je dospělá děvčica, která se v Praze neztratí. Vezme si s sebou společníci, s kamarádkou se jí bude cestovat veseleji.

„Co ti mám z Prahy přivézt, Tonečko?“

„Šilháčka,“ vyhrkne tázaná bez rozmýšlení. „Dobře, tak šilháčka. A co ještě?“

„Už nic, jen toho šilháčka.“ Tonečka byla srdcem stále ještě dítě a měla ráda hračky. Šilháček, jinak zvaný plaváček, byl kaučukový panáček s namalovanými očima, jedno šlo trochu stranou. Tonečka uměla básničku o šilháčkovi, občas si ji říkala, zatímco toužebně očekávala návrat Tynušky z Prahy. Gusta párkrát zažertoval, že je Tonečka zamilovaná do šilháčka.

„Čeká na toho panáčka nedočkavě jako na ženicha.“ Konečně Tynuška přichází. Jen po křesťansku pozdravila, už se dívčí hlas nedočkavě ozývá. „Neseš mi šilháčka?“

Tynuška vytahuje z brašny hezkou panenku v pestrých šatičkách. Ale není to šilháček. Tonečka je zklamaná.

„Tonečko, šilháček nebyl nikde k dostání. Opravdu nemohu za to, že jsem tě zklamala.“

Tonečka vidí, že je Tynce z toho smutno. Chtěla mi udělat radost a já jí dělám zármutek, proběhlo dívence myslí. Honem se vzpamatovala, vzala hračku a přinutila se k úsměvu.

„Panenka je pěkná. Pán Bůh zaplať, Tynuško!“ Usedla na malou stoličku u tatínkových nohou a poslouchala, co vše Tynuška zažila v Praze. Sestry boromejky přijaly obě návštěvnice mile, Fanynka, totiž sestra Simeona je u nich šťastná a vypadá dobře. I ta nejvyšší představená k nim přišla, říká se jí velebná Matka. Dovolila, aby je klášterní švadlena provedla po Praze. To vám je krása! Nádherné kostely, katedrála svatého Víta, to je kamenná pohádka a těch obchodů co je v Praze! „A šilháčka neměli!“ ozvalo se vyčítavě Tonečce v srdci. Ale pak zpozorněla. Tynuška vypráví, že na Hradčanech u sester karmelitek je neporušené tělo blahoslavené Elekty.

„Mají tam Jezulátko, kterému šijí sestřičky každý rok nové botičky. Prý je roztrhá, jak chodí za svými nevěstami.“

Tonečka užasla. Ježíšek má roztrhané botičky? A chodí za nevěstami. Ve své dětské naivnosti brala sestřino vyprávění doslova.

„Kdo jsou to ty Ježíškovy nevěsty?“

„Přece sestřičky v klášteře. Nevžívají se, volí si za ženicha Pána Ježíše a celý život mu slouží.“

Šilháček je zapomenut. Tonečku teď zajímají jen ty klášterní nevěsty. Vzpomněla na Tonečku Habánovou. Také se nechtěla vdávat. A šla do kláštera.

„Naše Fanyňka je také Ježíškovou nevěstou?“ „Samozřejmě, vždyť je v klášteře,“ Tynka je už netrpělivá.

„Není těm sestřičkám v klášteře smutno, když tam nemají tatínka a vůbec svou rodinu?“

„Mají tam svou rodinu. Všechny sestřičky dohromady jsou jedna rodina, takže jim smutno není. A dej už pokoj, ať mohu dát Vojtíška spát!“ Tynuška vedla nejmladšího Hasmandu k umývadlu.

Ale Tonečka pokoj nedá, protože nemůže. Moc ji pálí myšlenky, které se najednou v její hlavice vyrojily. „Může každá dívka do kláštera?“

„Kdepak! Jenom ty moc hodné.“

„A já - já bych taky mohla?“ Otázka vyklouzla z úst nečekaně, sama se tomu podivila. Ostatní se dali do smíchu.

„Kdepak! Ty vůbec ne.“

„A proč ne?“ To se už děvče postavilo do bojovné obrany.

„Protože nejsi zrovna moc hodná,“ ujal se slova Gusta. „Pořád někde lítáš, skáčeš přes příkopy, v hlavě máš jenom šilháčka a vůbec -“

Tatínek mu skočil do řeči, aby to zamítnutí trochu uhladil.

„- a vůbec jsi přece dítě školou povinné a životu v klášteře bys ještě nerozuměla.“

Tatínek měl pravdu, ale Tonečku myšlenka na Kristovy nevěsty již neopustila. Blikala v duši jak věčné světélko před oltářem, rozhořela se plným jasem druhého dne na cvičení v Orlu. Když nástupkyně Tonečky Habáňové procvičila se žačkami prostná a nechala je pohoupat se na kruzích, sesedla se děvčata na zíněnce kolem Tonečky Hasmandové. Napjatě naslouchala vyprávění, co vše Tynuška viděla v Praze, o roztrhaných botičkách malého Ježíška včetně. Tonečka končí své vyprávění prohlášením: „Děvčata, půjdu do kláštera.“

Dvě další nadšené dušičky hlásí, že by šly také.

„Já to zařídím u Fanyňky, totiž sestřičky Simeony, jak se teď jmenuje,“ slibuje Tonečka. Snadno se slibuje, hůř se plní. Když sestře do Prahy napíše, její odpověď přijde tatínkovi do rukou a ten se bude zlobit. O nápady nebylo u Tonečky nouze. Požádá Simeonu, aby na obálku napsala adresu Tonečky a připsala - Jen do vlastních rukou. Dopis zhotovila krasopisně s prosbou, aby sestra zařídila pro ni a její dvě kamarádky přijetí do kláštera. Ještě došla za strýčkem listonošem. „Dostanu z Prahy dopis s poznámkou - Do vlastních rukou - Tak ho dáte jenom mně, strýčku, ano?“ „No bať, Tonečko, do rukou, do rukou,“ strýček se potutelně usmíval. Tonečce se zdálo, že se čas loudá, každý den toužebně čeká a nic. Konečně dopis přišel, ale hrůza! Je adresován na tatínka. Teď ho všichni čtou, všichni teď vědí, že Tonečka chce do kláštera a že sama napsala Fanynce. Nastává to, čeho se ubohé děvčátko obávalo. Všichni v rodině, kromě sedmiletého Vojtíška, mají plno řečí. Každý přihodí polínko na ohníček přísné kritiky, jaká Tonečka je a jaká být nemá, načež se všichni shodnou, že se Tonečka do kláštera nehodí. Jenom tatínek mlčí, cítí se svou nejmilejší dcerečkou, je mu jí

líto a je mu líto i sebe, že by mohl Tonečku ztratit. Ukončí proto rodinnou debatu konejšivými slovy: „Jsi ještě dítě, Tonečko. Musíš počkat, časem se to vyřeší.“

„A trpělivost nese růže,“ dodala Anička, která v koutku duše začínala pomýšlet na klášter také.

/VI./ ČEKATELKA ROMANKA

Ke konci školního roku 1927 přijela do Huštěnovic Mařenka Vávrová z Tupes. Byla již kandidátkou u boromejek ve Frýdlantu nad Ostravicí. Představená Matka Pia ji poslala do Huštěnovic zjistit, která tři děvčata odtamtud touží jít do kláštera. Mařenka se bude vracet do Frýdlantu začátkem července. Tak jestli děvčata chtějí, mohou se k ní připojit ve vlaku, a to ve Starém Městě. Dvě Orlice to měly celkem snadné, ale u Hasmandů nastal boj jedné proti všem, ve kterém to malá bojovnice Tonečka prohrála. Ty dvě její kamarádky odjely, Tonečce zbyly jen oči pro pláč. Doma se na ni všichni zlobili. Třináctileté děcko chce rozhodovat o svém celém životě, kdo to kdy slyšel! Ty druhé dvě jsou starší, školu mají za sebou, ty nemůžeš počkat? Také tatínek, který nerad viděl oči oteklé od pláče, vysvětloval, utěšoval, chlácholil. Všechno marné. Tonečka pobledla, zesmutněla. Jednoho dne jí vyklouzla z úst bolestná slova.

„Kdyby maminka žila, ta by mě určitě do kláštera pustila.“

Tatínek se dal do pláče. Rána v srdci, způsobená ztrátou Rózinky, byla ještě živá. Aby překonal dojetí, tatínek poručil:

„Dones na pole svačinu!“ Měli najaté pracovníky. Tonečka vzala tašku s jídlem do jedné ruky, na druhou si zavázala povijan, ve kterém nesla čtyřměsíční neteřinku.

Jak šla dědinou, na maličkou padaly proudy slz. Nějaká tetička ji zastavila.

„Ale Tonečko, co z té malé Mařenky bude, když ji tak zaléváš?“

„Sestřička z ní bude. Půjde do kláštera,“ odpověděla rázně malá chůva. Netušila, že bezděky předpověděla Mařenčinu budoucnost. Když dospěla, vstoupila skutečně Marie Vojtěšková do kláštera ve Frýdlantu a dostala řeholní jméno Marie Leona.

Když se večer objevili u rodinného stolu také Vojtěškovi, rozvířila se opět debata okolo Tonečky. Nakonec švagr Vojtěšek řekl:

„Pusťte ji, tatínku, však ona se vám do tří dnů vrátí, ta nikde bez vás nevydrží.“ Tatínek se zamyslíl a pak dal svolení chvějícím se hlasem.

„Tož si, Tonečko, jed'! Maminka by tě asi také pustila. Ale neboj se přijet zpátky. Budu na tebe čekat.“

Proud slzí vytryskl děvčátku z očí, tentokrát to byly slzičky radosti a vděku. Nastaly přípravy. Tynuška i Anička pomáhají balit výbavu a tatínek ji s tetičkou Chrástkovou doprovázejí na hřbitov. Jde si pro maminčino požehnání.

Šestého července nastoupila Tonečka do vlaku s tatínkovým křížkem na čele a s tetičku Chrátkovou po boku.

Kandidátky ve frýdlantském klášteře vedla sestra Pia. Když zjistila, že sice přijela Hasmandová, ale ne patnáctiletá Anička, nýbrž třináctiletá Tonečka, dítě školou povinné, zůstala překvapená.

„Tonečko, musíš ještě do školy, tak tě umístíme u nás mezi chovankami, které tu chodí do měšťanky, ano?“ Tonečka měla opět slzy na krajíčku. „Já chci být sestřičkou.“ V jejích očích byla tak úpěnlivá prosba, že sestra Pia je dojata. Přináší Tonečce černou pelerínku kandidátek a medailku na šňůrce. Takový je ústroj čekatelek, to už Tonečka ví a proto teď její oči září, jako by v nich bylo ukryto sluníčko.

V kandidatuře je už povícero Toniček, Toneček, Tonek, proto se Tonečka Hasmandová mění v Romanku. To jméno používala také její sestra Fanyňka, pokud byla čekatelkou. S bílým límečkem u krku a černou pelerínkou přes ramena, tak je Romanka Hasmandová uvedena mezi ostatní čekatelky. Je uvítána s jásotem.

V Huštěnovicích se u Hasmandů všichni cítí jako po vyhoření. Nikomu není do smíchu, jenom Vojtíšek štěbetá jako jindy, nepřítomnost Tonečky ještě nevnímá vážně. Tatínek se ubezpečuje - ona se vrátí. Uvidíte, že se vrátí.

Čas ubíhá s mraky na obloze, Tonečka se nevrací. Tatínek chodí k zadním vratům, vystupuje na špičky, aby přes okraj viděl na cestu od nádraží. Chodí po ní lidé od vlaku, ale Tonečka mezi nimi není.

„Zase neprijela. Neměl jsem ji pouštět. Je to ještě dítě.“

Při jídle tatínkovi najednou vyklouzne otázka. „Copak asi má k obědu Tonečka? A co Fanyňka v Praze? Ach, mé drahé děti, proč jsem vás pustil tak daleko od nás!“

Musíme přiznat, že Tonečce bylo také všelijak. První velká radost z černé pelerínky pominula. Když vyšla na klášterní zahradu, na obzoru se tyčily vysoké hory. Tam u nich byla krajina rovná. Na společné vycházce jí starší kandidátky pověděly, že Lysá hora se tak jmenuje proto, že má temeno holé, zatímco Ondřejník se výhružně černá svými hustými lesy. V těch se kdysi skrývali zbojníci, vedení Ondrášem. Bylo to v dávných dobách roboty, kdy panstvo na hradě Hukvaldech uvrhlo Ondrášova otce nespravedlivě do hladomorny. Ondráš sběhl ze studií a umínil si otcovu smrt potrestat tím, že se skupinou stejně odbojně smýšlejících mladíků přepadal pány, oloupil je, pak chudým lup rozdával. Lidé ho měli pochopitelně rádi a chránili ho před panskými zbrojnoši. Jeden ze zbrojnošů, jménem Juráš, záviděl Ondrášovi přízeň hezkého děvčete. Ze žárlivosti Ondráše zradil. Páni ho pověsili, ale prostý lid si o něm dlouho vyprávěl jako o dobrém ochránci chudiny.

Romanka poslouchá a je jí líto chudáka v hladomorně i těch lesních mládenců. V duchu se za ně i za Ondráše pomodlila, dej jim všem Pán Bůh lehké odpočinutí. Ondráš to jistě myslel dobře, i když ne správně. Romanka ví, že odpáčet zlé zlým není křesťanské. Ještě druhého dne se těmito myšlenkami zabývala a najednou ji přepadla touha utéci od těch černých lesů, nevidět ty výhružné hory, raději obejmout očima jejich pěknou huštěnovickou rovinu s nedalekým Velehradem. Vyběhla do zahrady. Byly tam husté keře hlohu, v těch se ukryla a plakala. Tatínečku drahý, jak ráda bych byla zase u vás! Ale ne, nechci odsud odejít. To

nikdy, chci být sestřičkou; chci a chci. Říkala si to polohlasitě, vždyť ji nikdo nemohl slyšet a ona tolik potřebovala rozmotat to zašmodrchané klubíčko citů. Mám hrozně ráda tatínka a všechny u nás, Pane Ježíši, ale já ti je obětuji, protože tebe mám ještě raději, nade všechny. Chci být celá tvá, proto tu musím vydržet, přesvědčovala malá čekatelka sama sebe, utřela si slzy a vrátila se mezi ostatní. Ještě mnohokrát svěřovala Romanka všem keřům v klášterní zahradě svůj stesk a zalévala trávník slzami. Naštěstí všechny čekatelky byly veselé a Tonečka slz ubývalo.

Jednou přišla představená k čekatelkám, aby jim před spaním udělala křížek na čelo. Romanka poděkovala: „Zaplat' Pán Bůh! To se mi bude jistě dobře spát,“ zasmála se, ale představená se ulekla.

„Romanko, tobě schází vpředu zub. Proč jsi neřekla, že je špatný? Zubař jej mohl dát do pořádku.“

Malá čekatelka neztrácí dobrou náladu. „Vždyť mi zub naroste. Zatím mi vždy ztracený zub nahradil zoubek nový,“ svěřuje se s dětskou důvěrou.

Představená pochybovačně pokyvuje hlavou. „Až ti ten nový zub poroste, přijď mi jej ukázat.“

Vskutku, za nějakou dobu Romanka za představenou přišla.

„Tak už mi roste, velebná Matinko, podívejte se!“ Roztáhla pusu jak nejmocněji mohla, aby představená dobře viděla ten malý zázrak. Matka Pia je spokojená, i když poněkud udivená.

„To jsem ještě nezažila - řeholní kandidátka u nás s mléčným zubem!“

Nastal školní rok. Romanka byla zařazena do třídy měšťanky, škola byla pod klášterní střechou. Žákyně byly jednak chovanky klášterního pensionátu, jednak docházely z městečka, kde bydlely. Sestra třídní byla velmi příjemná, se smyslem pro humor, spolužačky byly k Romance také milé, i když se od nich lišila tou černou pelerínkou. Byla proto zajímavá, neboť žádná jiná kandidátka do školy už nechodila. Také někdy na ni děvčata dotírala otázkami, odkud je a proč chce být sestřičkou a proč a proč. Romanka neměla takové otázky ráda, ale odpovídala na ně, aby neporušila jejich vzájemný soulad. Vyprávěla o přestávce děvčatům o Huštěnovicích, o malém Vojtíškovi, jak spadl do škopku dešťové vody, o velkém Gustovi, jak ho tatínek zaučuje narovnávat zlomeniny u lidí i dobytčat. A také o sestřích. Mařenka už má svou rodinu a Tynuška se bude brzy vdávat.

„Tynuška mi psala a zve mě na svatbu,“ svěřuje se Romanka spolužačkám. Ale to už byla ve čtvrté měšťance.

Na svatbu Tonečka skutečné jela. Matka představená a ředitelka školy se shodly, že školačka Hasmandová neboli čekatelka Romanka si zaslouží svou pílí dovolení, aby opustila školu i klášter na pár dní. Ať se potěší se svým tatínkem a on s ní! Tonečka vletěla otcí do náruče, jak to dělávala dříve. Tak dlouho se neviděli! Jak je u něho blažená! Všichni vidí její velkou radost ze shledání, ale všichni také vědí, že je zase opustí. Tonečka své pevné rozhodnutí - stát se sestřičkou - nikdy nezmění.

Byl měsíc máj, na dvorku u Hasmandů opět kvetl bez. Tonečka natrhala krásnou kytici a postavila ji na stůl do pokoje, kde se scházeli svatebčané. Tynuščina svatba se konala odpoledne. Tetičky z příbuzenstva ochutnávaly domácí cukroví a koláčky, strýci si dopřávali kalíšek pravé slovácké slivovice. Kdo měl chuť na víno, stál ho na stole plný džbáněk.

Tonečka se také oblékla do kroje, vždyť šla nevěstě za družičku. Tynušku oblékaly tetičky v komůrce, aby se objevila před svatebčany ve vši pestré slovácké kráse, až pro ni přijdou muzikanti se ženichem. Přišli, hudba hrála pod okny, ženich s nevěstou si klekli před tatínka a ten jim dal chvějícím se hlasem požehnání. I tetičky slzely dojetím, když strýček Hasmanda pronášel své přání, pěkně sestavené, aby snoubenci vykročili na společnou cestu s Božím požehnáním, aby v lásce a svornosti plnili vždy vůli Boží. Tak budou šťastni na zemi i na věčnosti. Pak musel už vytáhnout kapesník, aby si utřel oči i nos. Potom se ženichova matka postavila vedle svého syna do čela průvodu, za nimi nevěsta s tatínkem a řada družiček malých i velkých, všechny krojované, jedna hezčí než druhá. Do kostela šli pěšky, bylo to kousek a hudba všem vesele vyhrávala, že i ty šmatlavé tetičky cítily v nohou kuráž do pochodu.

Po svatebním obřadu se šlo na hostinu a tanec do hospody, to dá rozum. Kdežpak by se tolik lidu vešlo do Hasmandova domku! A pak každou svatbu přece prožívá s sebou celá dědina, a to až po nasycení příbuzných hojným pokrmem. Pak se přihrnou k tanci děvčice i šohaji bez pozvání, to se rozumí samo sebou. Tonečka má trhání odejít domů, pro ni hospoda není vhodné prostředí.

„Aspoň chvíli tu s námi pobuď,“ přemlouvá ji Gusta. „Sedneš si vedle novomanželů a budeš se dívat na tanec, to přece není nic zlého.“

„Myslím, že není. Chvíli se dívat mohu.“ Jenže nezůstalo jen při dívání. Toneččina čistá, půvabná tvář přitahovala všechny zraky.

„Pojď, skočíme si jednou do kola spolu, jsme přece příbuzní,“ přemlouvá Tonečku jeden z početných synů tetičky Chrástkové. Odmítnout nelze, urazila by tím tetičku. Jenže v kole ji přebírá jiný šohaj, to se Tonečce nelíbí. Třetím tanečníkem byl švarný úředník z nádraží, ten po tanci prosí, zdali by směl Tonečku doprovodit domů, až bude po zábavě. To už dívčina nevydržela. Bez odpovědi odběhla z kola a rovnou k bratrovi.

„Gusto, já tu nebudu. Já su Pánu Bohu zasvěcená, to sa nehodí, abych tu trdlovala. Du dom.“ A šla. Ne, běžela, utíkala. Doma nikdo nebyl, až za chvíli přišla za ní Anička, která si na tanec také nepotrpěla. Našla svou mladší sestru v slzách. „Aničko, já tu nebudu. Chci hned zpátky do Frýdlantu.“ „Tonečko, teď hned nemůžeš. Vždyť je pomalu večer. Přece nepojedeš sama vlakem na noc.“

„Jsem už velká, můžu jet sama. Musím tam, kam patřím.“ A nový proud slz se řine po růžových líčkách. „Počkej chvíli, půjdu pro tatínka. Přece nemůžeš odejet bez rozloučení s ním.“

Ne, to by nemohla. Počká na tatínka, přikyvuje a nestačí utírat slzy. Tatínek přišel brzy, i Gusta přiběhl. „Co ti to napadlo, Tonečko. Sama jet vlakem, ani nevíme, kdy jaký jede. A jak budeš večer přestupovat, ještě se ti něco stane,“ stará se tatínek.

„Už mi bylo patnáct, nepotřebuji doprovod,“ Tonečka si myslí, že by chtěli zase vypravit tetičku Chrástkovou jako její průvodkyni.

„Ráno je moudřejší večera,“ řekl tatínek a pohladil dcerušku po hnědých kučerách.

„Ale zítra odjedu určitě,“ trochu Tonečka ustoupila. Uznala, že by bylo nevhodné, aby do kláštera přijela v noci a sama.

„Škoda,“ zesmutněl Gusta, „všichni jsme se na tebe tolik těšili, že s námi trochu pobudeš.“

Tonečka mlčela. Je pravda, i ona by ráda pobyla s tatínkem a s ostatními déle, ale bála se, že by ji chlapci zase okukovali. Svou obavu před tím úředníkem z nádraží nahlas nevyslovila, ale obávala se, že by se k ní mohl zase nějak přitočit. Musela by mu dát najevo, že ji jeho blízkost obtěžuje a jeho by to mrzelo. Tonečka nerada někoho zarmucuje. Kdo uteče, ten vyhraje, řekla si na konec své tiché úvahy před spaním. Druhého dne už ji nikdo nepřemlouval. Doprovázená tatínkem zašla ještě na hřbitov.

Však nebyl daleko od jejich domku. Hrob byl pěkně osázen maceškami, sestry na maminku nezapomínaly. Tonečka poklekla na trávník u mamincina hrobu, potichu svěřovala mamince svou prosbu, aby se v nebi za ni přimlouvala. Chci zůstat věrná Pánu Ježíši, vyproste mi k tomu potřebnou sílu, maminko. Ať se jednou šťastně spolu v nebi shledáme. Potom se obrátila k otci.

„Tatínku, pomodleme se spolu tady aspoň jeden desátek růžence. Maminka se bude modlit v nebi s námi, takže to bude jako kdysi doma.“

Hasmanda byl dcerčinou prosbou dojat. Ano, jako to kdysi u nich bývalo. Udělal kříž a začal se modlit první desátek slavného růžence, zatímco Tonečka mu podala svůj růženec. „Který z mrtvých vstal...“ I my jednou vstaneme a pak už nebude bolestných loučení.

/VII./ DALŠÍ ODCHOD

Sedmnáctiletá Anička hospodařila nyní u Hasmandů sama. Měla na starosti prasátko, slípky, králíky a tři šohaje, jak žertem říkala. Někdy se při práci zasnila, ruce zůstaly v klíně nečinné a oči utkvěly kdesi v neskutečnu. Že by byla zamilovaná? Gusta jednou zažertoval.

„Na kterého šohaje sa ti srdéčko třepotá?“ Anička se na něho podívala udiveně. Gustík viděl, že střelil vedle. Tatínek se nepřímou Aničky zastal. „Kdo v té peci sedá, jiného tam hledá.“ Anička ničemu nerozuměla. Pochopila to teprve za nějaký den, když jí všetečka Vojtíšek důvěrně sdělil rodinné tajemství. „Náš Gusta má frajerku. Slyšel jsem, jak se s tatínkem radil o svatbě.“

„Že mně nic neřekli,“ durdila se Anička.

„Tak neříkej také nic. Chtějí tě překvapit. My chlapi umíme mlčet,“ dodal sebevědomě. Bezděky se postavil na špičky, aby také chlapsky vypadal.

Anička se tajemství dočkala, když ji jednou tatínek zastihl při jejím zasnění. „Myslíš na klášter, Aničko?“ Tatínek je vševědoucí. Chvilí mlčela, pak řekla nesměle: „Kdo by vám tu, tatínku, hospodařil? Co by si tu počali tři muži bez ženské ruky?“

Tatínek cítil, jak mu obětavost dcerky tlačí slzy do očí. Ale on chce, aby byla šťastná bez ohledu na něho. „Tož jen dva muži by tu zbyli, pokud považuješ špunta Vojtíška za mužského. Gusta brzy od nás odejde. Bude se ženit.“

Anička se neptá, kterou si vyvolil, to už Vojtík také zjistil a vytreperendil pod slibem mlčení.

„Zůstanete tu s Vojtíškem, no dobrá, ale co byste si beze mne počali? O zvířata nejde, ale vaření, praní a žehlení,“ nedořekla, otec ji rázně přerušil.

„Nedělej si starosti. My se s Vojtíkem odstěhujeme k Mařence, její manžel s tím souhlasí. Domek prodáme a ty můžeš jít do kláštera, kam tě srdce táhne.“ Řekl to rychle, aby už ty těžké věty měl za sebou. Nikdo nepochopí, co ho to stálo, i tuto svou dcerku poslat z domu.

Anička zazářila. Splní se, o čem tak toužebně snila při svých zamyšleních. „Ty jsi ten nejhodnější tatínek na světě,“ přitulila se k otci. Políbil ji na vlasy. Kdyby to dítě vědělo, jak těžko je mu u srdce! Pán Bůh dal, Pán Bůh vzal - šeptal si v duchu - budiž Jeho jméno pochváleno!

Veliká radost zalila srdce kandidátky Romanky, když viděla na frýdlantském nádraží vystupovat z vlaku svou nejmilejší sestřičku. Anička bude také kandidátkou. Budou zase spolu aspoň na čas. Mají si stále co povídat, je jim krásně, že jsou obě v klášteře a že mají stejné černé pelerínky.

Blížil se konec školního roku 1929 a Romanka jela s čekatelkou Maruškou Pijáčkovou do Prahy, neboť představená usoudila, že z obou děvčat budou jednou vzorné řeholní učitelky na jejich soukromých školách.

„To už v Praze zůstaneš?“ strachovala se Anička.

„Ale ne. Musíme udělat přijímací zkoušku na učitelském ústavě a po ní se zase vrátíme do Frýdlantu.“ „To jsem ráda,“ utěšila se Anička. „Bude se mi po tobě stýskat.“

„Zvykej si,“ radila Romanka moudře, „i když budeme obě boromejkami, pořád ve stejném klášteře nebudeme.“

„Já vím,“ řekla Anička s povzdechem. „Podle vůle Boží půjdeme každá tam, kam nás představená pošle.“ „Aspoň budeme mít Pánu Bohu co obětovat, nemyslíš?“

Romanka s Maruškou šťastně dojely do Prahy na Willsonovo nádraží, kde je očekávala starší kandidátka Boleslava. Měla již před maturitou, nemusela do školy, držela tak zvaný „svatý týden“, což jsou volné dny k intenzivnímu studiu před maturitními zkouškami. Bolenka byla výborná studentka, těch pár hodin, které věnuje návštěvě z Frýdlantu, jí maturitu nezkaží. Dovezla nezkušené venkovanky tramvají na Malostranské náměstí. Když vystoupily, pohled dívek upoutala zelená kopule velkého chrámu.

„To je kostel svatého Mikuláše,“ poučuje své svěřenkyň Bolenka. „Teď kolem něho nepůjdeme. Jdeme do Vlašské ulice, chrám si můžete prohlédnout až po zkoušce, když budete chtít.“

Vešly do postranní ulice, která mírně stoupala a mířila na Petřín. Bolenka upozorňuje děvčata na budovu po pravé ruce.

„Po tomto domě je ulice pojmenována. Tady byly umístěny osiřelé děti po italských rodičích, kteří v Praze zemřeli. Itálii se kdysi říkalo Vlachy, takže Vlašská ulice.“

„Teď by se měla jmenovat Italská,“ soudí Maruška. „My to nepředěláme,“ zasmála se Bolenka a již jsou u kostela svatého Karla Boromejského. Je otevřen. Všechny tři nastávající duchovní dcery tohoto světce poklekly před oltářem, poklonily se svátostnému Ježíši a poprosili domácího pána tohoto Božího domu o jeho mocnou přimluvu. Aby jim všem dopadly zkoušky dobře, aby byly hodny vstoupit jednou do řádu, který nosí jeho jméno.

Hned vedle kostela byl vchod do kláštera, kousek dále se vcházelo do nemocnice zvané Pod Petřínem anebo lidově U Panen. Neboť tam jsou nemocní v láskyplné péči sester boromejek.

Romanka je s Maruškou umístěna v mateřinci mezi ostatními studentkami v černých pelerínkách. Druhého dne po mši svaté následovala snídaně a pak se houfec děvčat hrne na tutéž tramvaj, ale bez pelerínek. Ty nechaly v mateřinci, aby nebudily venku pozornost. Všechny jedou do Ječné ulice, kde je učitelský ústav U svaté Anny. Jen Tonička jede jinudy, studuje na státním učitelském ústavu, je sice také před maturitou, ale „svatý týden“ tam ještě nenastal. Několik německých studentek jde pěšky. Mají svůj učitelák nedaleko v Karmelitské ulici vedle chrámu, kde je uctíváno Pražské Jezulátko.

Romanka s Maruškou a několika kandidátkami, které studují již ve druhém ročníku, vstupují do velké budovy soukromého učitelského ústavu zvaného U svaté Anny. Je v polovině Ječné ulice. Ústav vedou školské sestry de Notre Dame, a to tak, že mají vždy jen dva ročníky čtyřletého studia. Jeden rok se tam vzdělává první ročník a třetí. Za rok je z prvního druhý a z třetího čtvrtý, což byl případ v roce 1929, když tam Romanka přišla dělat zkoušku. Čtvrtý ročník v červnu pak odmaturoval a Romanka s Maruškou nastoupily po prázdninách do prvního, zatímco dřívější druhý povýšil na třetí ročník. Většina laických studentek bydlela totiž v ústavním pensionátě a budova nebyla dosti prostorná pro čtyři ročníky najednou. Také je možné, že jejich profesorský sbor nebyl dosti početný. Skládal se z řeholních profesorek a kněze, který zastával funkci ředitele, profesora a duchovního otce současně.

Přijímací zkouška byla písemná i ústní. Romance připadala snadná, ačkoliv se leckterá dívčina zakoktávala.

„Z jedné žákyně lezly odpovědi jak žížaly ze země,“ kriticky zhodnotila Maruška loudavou uchazečku o kantorské vzdělání.

„Měla jistě trému,“ zastala se Romanka loudalky. „Já se zprvu také bála. Když pak přišel ten milý pan ředitel, strach mě přešel.“

„To byl pan doktor Beran,“ upřesnila Bolenka informaci. „Ale už s ředitelováním končí. My maturantky jsme jeho poslední žákyně. Odchází po prázdninách do semináře k bohoslovcům jako spirituál.“

To je škoda,“ litovala Romanka. „Je sice malé postavy, ale má pomněnkové oči a pokojný hlas. Je v něm něco otcovského.“

Maturantka se podívala na Romanku uznale. „Máš dobrý postřeh. Doktor Josef Beran je sice postavou malý, ale duchem velký. Vystudoval v Římě a má dva doktoráty. Umí několik jazyků. Učí nás nejen náboženství, ale také pedagogiku. A to je na učitelském ústavě jeden z hlavních předmětů,“ Bolenka se rozpovídala, když děvčata šlapala Vlašskou ulicí do vrchu. „Ano, pan ředitel má pokojný hlas. Buďto má vrozenou mírnou povahu, anebo se umí tak ovládat, to nevím. Vím jen, že za celá čtyři léta, co nás učil, jsme ho nikdy neviděly rozčileného anebo rozhněvaného, ač leckdy by důvod k tomu byl měl.“

„Koho budeme mít za ředitele my?“ vyzvíдалa Maruška. Bolenka pokrčila rameny. „Snad pana profesora Průšu. Aspoň se to mezi děvčaty povídá.“

„Je to také kněz?“

„To ano. Přátelí se s našim panem ředitelem, chodívá k němu na návštěvu, tak ho znám, ale jenom od vidění.“

Bolenka poví vše, co ví. Jinak je ráda, že ji učil pan doktor Beran a ne páter Průša. Nezdál se jí tak milý jako jejich „Beránek“. A to ještě nevěděla a nemohla vědět, že ten její pan ředitel bude arcibiskupem a kardinálem.

Zatímco dívky z Frýdlantu čekaly na výsledek přijímací zkoušky, dostaly povolení porozhlédnout se trochu po Praze. Doprovázela je tatáž civilní zaměstnankyně jako kdysi Tynušku. Děvčata chtěla především vidět Hradčany.

Mateřinec boromejek měl také školní budovu. Stoupalo se k ní přes klášterní zahradu trochu do kopečka, hlavní vchod do ní byl z Nerudovy ulice na opačné straně. Skrze tuto školní budovu se frýdlantské čekatelky dostaly se svou průvodkyní snadno a rychle na Hradčany. Viděly arcibiskupský palác, zahrnuly vpravo a u vchodu na první hradní nádvoří zaujala jejich pozornost hradní stráž. Vojáci tam stáli strnule jak nehybné figuríny.

Tenkrát nebyla frekvence aut tak početná jako dnes. Slovo smog lidé ještě neznali. Fasády domů nebyly začouzené a katedrála svatého Víta svítila bělostí. Obě venkovská děvčata se nemohla dost vynadít na kamenné krajky mohutných gotických zdí, na pitvorné chrliče připomínající pekelníky, na chrámové dveře, umělecky zdobené. Se zatajeným dechem vstupovala Romanka i Maruška do svatováclavské kaple, její stěny jsou pokryty českými polodrahokamy.

„Tatínečku, škoda, že tu nejste se mnou, abyste obdivoval tu krásu“ - Romanka se v duchu chce podělit o krásu s bytostí jí nejdražší. - „Aspoň se tu za vás pomodlím u svatého Jana Nepomuckého.“ - Romanka pokleká u mohutného stříbrného náhrobku. Šeptá vroucí prosbu, aby Bůh ukázal tatínkovi jednou v nebi i všechnu krásu stověžaté Prahy.

Když se octly opět na Hradčanském náměstí, rozpomíná se Romanka na někdejší sestřino vyprávění. „Kde je blahoslavená Elekta?“

„V kostele karmelitek. Zavedu vás tam,“ ochotně se nabízí jejich průvodkyně. Nebylo to daleko. Přešly kousek přes náměstí a vešly do nevelkého kostelíka. Bylo tam přítmí. Oratoř po straně oltáře měla mříže.

„Tam jsou karmelitky přítomny mši svaté,“ poučuje švadla děvčata.

„Za mřížemi?“ udivené šeptá Romanka a Maruška se přidává. „To jsem ráda, že budu boromejkou a ne karmelitkou. Ale kde je ta naše podivná světice?“

Blahoslavená Elekta byla opravdu podivná. V jednom kostelním výklenku seděla oblečena v řeholní roucho hnědé barvy, na kterém se odrážel bílý plášť. Obličej světice byl vyschlý a hnědý, jako by to byla egyptská mumie.

Ochotná průvodkyně uplatňuje své znalosti. „Když blahoslavenou Elektu vykopali z hrobu, zjistili, že je tělo neporušeno. Jen bylo umazáno od hlíny a prachu, tak je sestřičky chtěly očistit. Jedna z nich měla nešťastný nápad. Prý nebudou omývat světici obyčejnou vodou, zaslouží si bylinkovou koupel. Jenže se jim do toho připletla nějaká bylina nevhodná, která zbarvila pokožku mrtvého těla na hnědo. Tak ji oblékli a vystavili, jak byla. Čas a vzduch na ni zapracoval, vyschla, ale nepodlehla hnilobě, což je podivuhodné.“

„Vypadá jako mumie,“ řekla Maruška.

„Jenže ji mumifikoval sám Pán Bůh,“ dodala Romanka.

Dívky shlédly také Loretu a její poklady. Nemohly se odtrhnout od přenádherných zlatých monstrancí, bohatě zdobených perlami a drahokamy. Moc děkovaly paní od šicího stroje, která jim také ukázala v ambitech vousatou svatou Starostu na kříži. Dcera královská, tajně pokřtěná, odmítala se provdat, poněvadž se zasvětila nebeskému Ženichovi. Otec naléhal, ženich přijel a princezna se celou noc modlila, aby ji Bůh zachránil před porušením slibu čistoty. Do rána zarostla krásná princeznina tvář mohutnými vousy. Ženich vousatou nevěstu nechtěl. Otec zuřil, a když zjistil, že je křesťankou, odsoudil ji k smrti na kříži. „Jak se původně princezna jmenovala, nevím. Věřící zjistili, že jsou vždy vyslyšeni, když ji prosí o přímlovu. Pomáhala jim v jejich starostech, tak jí začali říkat svatá Starosta.“

Romanka se s obdivem podívala na jejich průvodkyni. Taková prostá švadlena a kolik toho ví z náboženské oblasti!

Bolenka přinesla dívkám dobrou zprávu. Obě jsou do učitelského ústavu u svaté Anny přijaty. Sláva! A jede se zpět na Moravu. Do mateřince se obě vrátí až na začátek školního roku.

Bolenka měla pravdu. Od školního roku 1929-30 převzal vedení učitelského ústavu otec Průša. Za brejličkami v kulatém obličejí se usmívaly oči neurčité barvy, ale určitě vlídného výrazu. Romanka i Maruška si brzy na pana ředitele zvykly a milý pan doktor Beran je pro ně už jen matnou vzpomínkou. Třídní profesorka, sestra Ludmila Menclová, je mladá a hezká, ale přísná. Chce, aby studentky ovládaly zadané učivo doslova. Učila češtinu, zeměpis a dějepis. Na matematiku, fyziku a němčinu přicházela starší baculatá profesorka, sestra Zdislava. Když byla v dobré náladě, ráda utrhla z matematiky či jiného svého předmětu ždíbek času, aby jej věnovala nějakému příběhu ze života, který ovšem končil výstrahou a varováním dívek před úklady tohoto ošidného světa. Děvčata měla její vyprávění ráda, zvláště ta studentka, která se zrovna toho dne necítila dosti silná v algebře. V přírodopise proháněla studentky sestra Rostislava, Melchiora je zaváděla do umění vyluzovat z housliček jakžtakž ladné zvuky. Další sestřičky se střídaly ve výuce tělocviku, kreslení, krasopisu, dokonce měly studentky i povinnou hodinu ručních prací. V pilném studiu čas rychle ubíhal. Romanka může podle potřeby jezdit po Praze sama, vždyť už studuje ve třetím ročníku. Kalendář ukazuje letopočet 1931 a obě starší Hasmandova děvčata jsou už řeholnicemi. Sestra Simeona působí v Piešťanech na Slovensku, sestra Emilie je novickou, tedy ještě v mateřinci, a mohou se s

Romankou denně vídat. Jenže na nějaké dlouhé řeči jim nezbývá čas. Učení je hodně a Romanka chce mít vysvědčení s vyznamenáním. Doposud jí to vždy vyšlo.

V klášterní chodbě byla umístěna socha Neposkvrněné Panny. Romanka před ní ráda k večeru poklekala a při šeptání zdrávas obdivovala svatou Pannu, jako by se dívala do skutečné tváře Mariiny. Zvláště vroucně zde pozdravila svou nebeskou Matku na její veliký svátek 8. prosince. Prosila ji za ochranu všech, kdo jí byli blízcí. Maria jí odpověděla tím, že vyprosila Romančinu otci šťastnou hodinu smrti.

„Přijed, tatínek zemřel.“ Zpráva byla jako nečekaná rána do srdce. Romanka si balila cestovní brašnu velmi zarmoucená. Teprve doma, když jí Gusta vyprávěl, jak tatínek odešel na věčnost, si uvědomila, že jeho smrt byla velkou milostí. Jak se to stalo?

V pondělí 7. prosince zahájili v Huštěnovicích otcové dominikáni lidové misie. Samozřejmě se starý Hasmanda i jeho potomstvo účastnili každého dne bohoslužby s vynikající promluvou. Ve čtvrtek se misionář rozhovořil o náhlé smrti, která může postihnout kohokoliv, mladého i starého. Uváděl příklady ze života, které si pak doma u Vojtěšků opakovali a otec Hasmanda přikyvoval hlavou. „Všelicos může člověka potkat.“ Pak odešel do ústraní, aby se připravil na příští den k zpovědi. V pátek se neobyčejně důkladně umyl, jako by s čistou duší chtěl mít i čisté tělo. Převlékl si prádlo, oholil se a vyleštil boty. Při odchodu řekl tatínek Mařence, která ještě oblékala děti: „Tak s Pánem Bohem!“ A nečekaně povzdechl - Pane Ježíši Kriste - jako by ho něco zbolelo. Mařenka tomu v tu chvíli nevěnovala pozornost, vždyť otec odcházel jako jindy, rovně a rázným krokem. Považovala tatínkův povzdech za nedokončenou střelnou modlitbu.

V kostele se postavil starý Hasmanda ke zpovědnici až po kázání, které sledoval velmi pozorně. Však také misionář tu říkal myšlenky vzácné, o kterých se dalo uvažovat. Druhý dominikán seděl ve zpovědnici po celou bohoslužbu, při promluvě však neměl skoro žádnou klientelu, každý chtěl naslouchat zajímavé exhortě kazatele. Teprve po ukončení promluvy se několik kajících ohlíželo po bedýnce milosrdenství. Otec Hasmanda přišel na řadu první, vyšel z lavice svižněji nežli ostatní kající se stařečkové. Během bohoslužby se vždy zpovídala generace dříve narozených, mládež přešlapovala ve frontičce u staré zpovědnice již přede mší svatou, jak to přikazoval místní nepsaný zákon. Cestou z kostela se k Hasmandovi přidal strýček Směťák, vždy naladěný na žertovnou notečku.

„Tak co, Floryšu, jak jsi vypral dušičku?“ roztáhl bezzubá ústa. „Šlo to ztuha?“

Floryš se usmál. „Co by! Šlo to docela dobře. Však si ju peru častěji. Měl bys to též zkusit, Janku.“ Janek raději odbočuje k dalšímu strýcovi, aby nemusel vyslechnout zbožné napomenutí do konce.

Když Hasmanda přišel domů, byla u nich jeho sestra. „Pěkně ta vítám, bratříčku, od svaté zpovědi.“ Velmi se podivila jeho odpovědi. „Ach,“ povzdechl, „snad to ani nevydržím.“ Než se stačila zeptat, co tím myslí, skácel se Floryš k jejím nohám. A byl na místě mrtev, jak potvrdil přivolaný lékař. Byla to smrt nečekaně náhlá, ale pokojná. Kupodivu, vlastně se sám do rakve umyl a oblékl, stačilo položit ho do ní tak, jak byl. Vypadal v rakvi přirozeně, všichni žasli, jak milý výraz měl v obličejí. Vyprávění příbuzných o tatínkově podivuhodném odchodu na věčnost Romanku uklidnilo. Její žal se utišil, když přemýšlela o všech podrobnostech, neboť došla k závěru, že se tatínkovi vlastně dostalo velké milosti. Vždyť se za tuto milost denně s dětmi modlil - za šťastnou hodinu smrti. Ta jeho byla opravdu šťastná.

Předem očistil duši i tělo, posilnil se na poslední cestu Eucharistií. Jen jeho choré srdce asi v poslední chvíli prudce zabořilo, že se mu vydral ten povzdech - Snad to ani nevydržím. Tužil svůj konec a dalších bolestí byl ušetřen.

Romanka přestala plakat. Věřila, že se tatínek již shledal na onom světě s maminkou, jistě mu přišla naproti. A to přece není k pláči, spíše naopak.

Náhlý odchod Floryše Hasmandy hluboce zapůsobil na vesničany. Dominikánský kazatel rozvinul událost do hodinového rozjímání. Poukázal na řízení Boží Prozřetelnosti v životě i smrti těch, kdo věrně milují Boha. Starému Hasmandovi nikdo tuto věrnou lásku upřít nemohl a tak mnozí, kteří doposud váhali pokleknout u zpovědnice, odložili ostych a přijali svátost smíření. Smrt Romančina otce tak přispěla k duchovnímu užitku mnoha farníků. Romanka o tom všem napsala dlouhý dopis sestře Fanynce, nyní sestřičce Simeoně na Slovensko. Uzavřela dopis poděkováním Pánu, že se jejich tatínek dožil sedmdesáti sedmi let. Tím udělala tečku nad svým zármutkem a již pokojně odjela zpět do Prahy, aby pokračovala ve studijních povinnostech.

Dvanáctý červen roku 1933 byl jak pro Romanku, tak pro Marušku Pijáčkovou velkým dnem. S třesoucím se srdcem seděly ve třídě, kde se maturovalo za přítomnosti profesorského sboru a pana ministerského rady, který maturitě předsedal a měl právo klást otázky. Pan ředitel Průša pomrkal zasklenýma očkama, aby dodal studentkám odvahu. A dopadlo to dobře, ba výborně. Obě boromejské kandidátky odmaturovaly s vyznamenáním. Domů pod Petřín to přinesly pak černé na bílém, že jsou oprávněny vzdělávat dětské rozumky jak v Čechách, tak na Moravě. Jeden z jejich cílů byl dosažen. A to byl důvod k díkyčinění Pánu a k těšení se na cíl další.

/VIII./ KONEČNĚ NOVICKOU

Tonečka Hasmandová byla u boromejek kandidátkou Romankou šest dlouhých let. Možná říci, že to byl časový rekord. Tím více se radovala s kamarádkou Maruškou, že konečně mají obě noviciát na dosah ruky. Rok 1933 byl rokem jubilejním, kdy si křesťané na celém světě připomínali, že uplynulo devatenáct století od nesmírně závažného dne, jedinečného v dějinách lidstva. Tehdy Syn Boží za nás trpěl a zemřel na kříži. I den určený pro obláčku obou novicetek byl významný. Byl to předvečer svátku Nanebevzetí Panny Marie. Tedy čtrnáctého srpna si obě směly poprvé obléci řeholní šaty. Byl to pro ně nezapomenutelný zážitek, když s tlukoucím srdcem očekávaly, až je Matka představená osloví jejich novým řeholním jménem. Od toho dne se Maruška Pijáčková stala sestřičkou Marií Hubertou a Tonečka Hasmandová alias kandidátka Romanka je náhle sestřičkou Marií Vojtěchou. Jak se radovala, že má za patrona českého světce! Považovala to za zvláštní dar od Pána Ježíše. Dal jí za celoživotního průvodce svého věrného služebníka, biskupa z rodu Slavníkovců. Ten jí bude mocnou přímlovou vyprošovat všechny potřebné milosti, aby i ona byla věrnou služebnicí Boží.

Novicetek bylo ovšem více. Nově oblečené boromejky se potom představily celé řeholní rodině. Nežli si s nimi všechny sestřičky vyměnily úsměvy a milá slova, jež se při takové příležitosti říkají, byl tu čas ke společné večerní modlitbě. Takže toho prvního dne novicetek svých řeholních šatů ještě moc neužily, zato si jich tím více vážily, když je konečně před spaním u lůžka svlékaly. U postele je židle, na tu skládá sestřička Vojtěcha jednotlivé kusy oděvu. Velký růženec, který patří do pasu, podrží chvíli ve svých prstech. Nejsou ta jeho zrníčka drahocennější u Boha nežli pravé perly? Ó ano, Panna Maria Lurdská měla při svém zjevení v jeskyni Massabielské také takový velký růženec u pasu. Náhle napadá novicku

Vojtěchu pošetílá myšlenka. Co kdyby mi někdo odcizil kvůli tomu perlovému růženci i řeholní šaty? Možná, že by zloděj považoval tu zrníčkovou šňůrečku za pravé perly, za cenný klenot? Ale to je hloupý nápad, kárá Vojtěcha samu sebe. Můj růženec není bílý a pravé perly nejsou tak tmavé jako můj růženec. Potom pohladí očima černý šat, který splývá ze židle, a ukládá se ke spánku.

Ložnice je společná pro několik sester, ale částečnou samotu jim tu střeží bílé záclony, lépe řečeno závěsy. Jsou nažehleny do varhánků, které celou postel i se židlí ohrazují. Novicka ještě v duchu odřikává díkůčinění za krásný den, tu se jí zdá, že se v tom šeru bílý závěs pohnul. Zprudka se posadila. Nechce jí někdo ty nové šaty vzít? Ach, ty popleto, zlobí se novicka sama na sebe, vždyť tady v sesterské ložnici se nekrade. Jenže záclonka u postele se opět pohnula, ba poodhrnula, a Vojtěcha vidí u svých řeholních šatů klečet starou sestřičku boromejku. Má sice hlavu hluboce skloněnou do dlaní, ale právě na těch rukou poznává Vojtěcha, že je to žena stará, která celý život pracovala manuálně. Ze skloněné postavy vyzařuje hluboká pokora. Kupodivu, Vojtěcha se jí nikterak nebojí, i když nechápe, kde se tu ta stará sestřička u jejího lůžka vzala, proč porušila její samotu. V odpověď jí pojednou v duši zazněl hlas: „Tato sestra ti vyprosila povolání.“ Hlas dozněl a vidění zmizelo. Vojtěcha je udivena, ale nikoliv ustrašena. Vždyť to vidění bylo tak pokojné! Novicka usíná s překvapující jistotou - neznámá sestra mi vyprosila řeholní povolání. Někdo jiný zaplatil za mne vstup do Ježíšova království.

Ráno se novicka probudila s živou vzpomínkou na noční vidění. Byl to jen sen? Ne, ne, vždyť tu řeholnici viděla do všech podrobností, ještě nyní si může živě vybavit její žilnaté ruce. Ale kdo by jí to uvěřil. Už v duchu slyší sestru Hubertu, jak tvrdí - to se ti zdál živý sen. Nemysli na to. Prosim tě, každé z nás přece někdo povolání vyprosil, nemyslíš?

Sestra Marie Vojtěcha se rozhodla, že si prozatím tu noční příhodu ponechá jako své tajemství. Snad někdy, až bude u konce svého života, ano, pak určitě musí vyznat všechny milosti, kterými ji Pán obdařil v řeholním životě. Pak toto své malé tajemství vyzná také. Je to obzvláštní dar Ježíšův, aby Jeho mladičká snoubenka byla utvrzena ve své věrnosti k Němu.

Toho roku bylo v noviciátě pod Petřínem třicet čtyři dívek čistých srdcí a veselých myslí. Nejednou se při rekreaci jejich místnost rozhlaholila smíchem, když některá z nich vyprávěla, jak se jí vědro s vodou záludně překotilo na nohy, protože se hadr a smeták současné ucházely o její nešikovné ruce. Anebo jak jiná uklouzla na mokré trávě a složila se rovnou na něco měkkého a příšerně vřeštícího. Novicka se svižně zvedla a neméně svižně zpod ní uháněla zrzavá kočka, která se někdy od sousedů zatoulala k nim do zahrady. O toulavé kocoury, kteří v zahradě číhali na nepozorného ptáčka, nebyla nouze. Veselá rekreace byla zakončením dne, prožívaného v noviciátě zvlášť intenzívně ve spojení s Pánem. Krásně bylo sestře Vojtěše při společných modlitbách i při soukromých hovorech s Pánem Ježíšem. Blaženě se zabydlovala v hlubině svého nitra.

Ráno sloužil v kostele sv. Karla Boromejského mši svatou doktor P. Winter, který měl u sester v jejich školní budově svůj pokoj. Byl to sice vzdělaný pán, univerzitní profesor, ale Němec, který se česky nenaučil, ačkoliv se v Čechách narodil. Co přednášel na německé univerzitě, to novicky nevěděly, ale občas při jejich vederním štěbetání také o něho jejich jazýček zavadil. Jedna novicka, která ještě dávala přednost humoru před ukázněností jazyka, prohodila při besedování, že ji páter Winter bezděky svádí při mši svaté k roztržitosti. „Připomíná mi totiž Maryčku Magdonovou.“

Všeobecný údiv. „Jak to? Proč zrovna Maryčku Magdonovou?“

„No přece - Jeden skok nalevo, po všem je po všem, „ zarecitovala. Výbuch smíchu dokazoval, že přirovnání bylo dokonale pochopeno. Páter Winter byl totiž hubený dlouhán velmi rychlých pohybů. Jeho mílové nohy byly hned uprostřed před oltářem, hned na straně epištolní, při hbitosti jeho pohybu k tomu snad opravdu stačil jeden krok. Ornát, zřejmě pořizovaný na postavu střední výšky, občas zavlál prudkostí knězových pohybů a po mši bylo vskutku brzy.

„Snad bychom se neměly takhle smát, vždyť je to kritizování kněze, služebníka Božího,“ ozvala se jedna úzkostlivá dušička. Nastalo rozpačité mlčení, které přerušila moudrá rada nejstarší novicky.

„Pomodleme se za pátera Wintera a tím to napravíme. Aby mši svatou sloužil důstojněji.“

Všechny souhlasily a hned sepjaly ruce ke společnému otčenáši. Pán Bůh slyší, i když nevyslyší hned. Vroucí prosba čistých srdcí byla dlouho uložena v pokladnici milostí, nežli ji Královna kněží předložila milosrdenství Božímu ke splnění. Když nám Němci proměnili republiku v protektorát, tento kněz, více učený nežli zbožný, se přidal k nacistům a přestal sloužit mši vůbec. Podlehл velkému pokušení o vyvolené rase a po válce byl od nás odsunut. Po letech přišla zpráva o jeho kající smrti, kterou mu vyprosily asi právě ty snoubenky Kristovy, které ho nejdříve kritizovaly a pak se za něho modlily. Zvláště sestra Vojtěcha se pravidelně modlívala za všechny kněze, s kterými kdy přišla do styku. I její modlitba byla tou zlatou nitkou, která pobloudilého kněze uvedla opět na správnou cestu.

Velmi důležitým úkolem pro každou novicku bylo naučit se pravidlům Konstitucí čili svaté Řeholi. Nejen naučit se jim z paměti, ale také jim rozumět. Novicky pak byly z toho zkoušeny sestrou novicmistrovou. Která z mladých sestřiček se nejvíce a neúspěšněji snažila, dostala o Vánocích čestnou odměnu. Po půlnoční mši svaté byla do chóru přinášena soška Jezulátka, aby se pak před ní sestry soustředily k adoraci Ježíšova dětství. Přenos této sošky byl považován za funkci nanejvýš čestnou, tou byla pověřena novicka, která se projevila ve studiu Konstitucí jako nejpilnější. O svátcích v roce 1933 nesla tuto sošku do chóru sestřička Vojtěcha. Pochopitelně byla soška jen pouhá figurka, i když roztomilá, ale Vojtěše se zdálo, že drží v náručí opravdové Dítě Boží. Měla takovou radost, že neodolala a před vstupem do chóru políbila sošku na čílo. Ten letný dotek rtů pak jako by cítila na vlastním čele, tak se jí srdce rozhořelo láskou, že bezděky zašeptala, když namočila prsty do kropenky - Svaté Dítě, miluji tě - a s očima štěstím rozzářenýma kladla Jezulátko před oltář do jesliček. Potom poklekla na své místo - každá sestřička měla v určené lavici své klekátko - v duchu pokračovala ve vyznání lásky svatému Dítěti a děkovala mu, že ji povolalo do svého stádečka oveček Božích, za to, že nosí řeholní roucho, že jako boromejka smí z lásky k němu sloužit lidem nezištně po celý život. V odpověď na její modlitbu jí Pán naplnil duši takovou blažeností, že by to slovy nedovedla vyjádřit. Na dané znamení se jenom nerada ubírala do ložnice. Ale řeholní poslušnost je více nežli osobní blaho. A sestra Vojtěcha chce být řeholnicí vzornou, tudíž poslušnou na slovo.

Ještě po letech ráda vzpomínala na šťastné dny noviciátu, ale tu svou vnitřní blaženost při adoraci Ježíška zamlčela, těžko by se to dalo vypovědět. Navlékej taková slova jak rosu na stéblo slámy, zůstanou ti jen mokré ruce.

/IX./ UČITELKOU V TŘEBONI

Krajina v jižních Čechách je líbezná, dívá se do oblak očima stříbrných rybníků. V Třeboni vládne nad vodní hladinou kníže Schwarzenberg a v tamním kostele překrásná gotická Madona. Kdo se jí jednou podíval do tváře, už na ni nikdy nezapomene. Před ní se vroucně modlila i sestra Vojtěcha, když přišla do Třeboně, aby zde zahájila své učitelské povolání.

„Matičko, vypros mi, abych děti, které budu učit, měla ráda a naučila je milovat tebe a tvého Syna.“ Krása středověké Madony jí přibližovala nebeskou krásu Matky a naplňovala jí srdce vroucností.

Na škole, tehdy zvané obecná, dostala třídu plnou dětské drobotiny. Jak se rozhlížela po těch plavovlasých, černovlasých, ale většinou hnědovlasých hlavičkách, cítila, že se její srdce naplňuje dosud nepoznanou něhou. Něhou mateřskou. Nebyly to její děti a přece byly její. Bůh jí tyto čisté dušičky svěruje jako zahrádky neobdělané, aby v nich pěstovala květinu křesťanských ctností kromě světských vědomostí. Děti jsou vnímavé na city dospělých. Lásku oplácejí spontánně zase láskou. Ve třídě sestry Vojtěchy byla vždy vzorná kázeň. Děti jí poslouchaly na slovo, neboť její slovo bylo vždy laskavé a často veselé.

Jednou spolusestra, která měla kluky z páté třídy na tělocvik, si přišla Vojtěše postěžovat, že ty klacky nemůže někdy zvládnout. Nechtějí poslouchat, rošťáci, pořád vymýšlejí nějakou lumpárnu za jejími zády.

Vojtěcha z její žaloby vytušila, že chyba není jen u žáků, ale také u jejich učitelky. Neumí to s nimi, protože je nemá dost ráda. „Převezmu hodinu tělocviku. Všimnu si, které šídlo je popichuje, a pak se spolu poradíme, jak na to.“

Kupodivu, sestra Vojtěcha zapůsobila na kluky ihned, jakmile je oslovila. Byla to osobnost a ta vyzařuje do okolí sílu svého ducha, aniž by se moc namáhala. I to šídlo objevila brzy. Vzala kluka za ruku, vyvedla ho z řady ostatních, ale nic mu neříkala. Kluk nevěděl, na čem je. V duchu se potměšile těšil, jak sestřičku svým šaškováním dopálí, jak se bude zlobit, ale ona nic. Jen ho pořád drží za ruku. Její ruka je teplá, hřejivá. Ostatním žákům velí, jak a co mají cvičit a jeho pořád jen tak drží u sebe. Konečně se na něho usmála a povídá jako na omluvu: „Ty bys nedokázal jít po kladině rovně, tak tě nechám raději u sebe.“

Kluk je dotčen ve své ješitnosti. „Jak to, že bych nedokázal přejít kladinu?“

„Mohl bys uklouznout a spadnout, když jsi zvyklý dělat vždy šaškárny.“

„Ale ctihodná sestro,“ brání chlapec svou klukovskou čest, „co dokáží jiní, to já dokážu také.“ „Tak dobře. Uvidíme. Jdi!“ A darebáček poslušně vstoupí na kladinu. Opatrně klade nohu před nohu, velmi si dává pozor, aby úkon dobře zvládl. Sestřička učitelka ho pochválí. „To jsi mě překvapil, Jeníku. Vždyť ty jsi docela šikovný.“ A Jenda si radostně poskočil, pochvala učitelky ho blaží více nežli ty darebačiny, které dříve prováděl. Hodina tělocviku šťastně skončila, sestra Vojtěcha pospíchá do ústraní, opět je jí špatně od žaludku. Přitiskne buničinu k ústům, aby zadržela vrhnutí, nežli doběhne do sborovny k umývadlu. Ach, ty žaludeční potíže, ty ji v Třeboni potrápily!

Rýmy, kašel, chřipky, to byli často nevítaní hosté v třeboňské škole, když táhly krajem podzimní mlhy od rybníků. Ani učitelky nebyly uchráněny od nachlazení, kterému domlouvaly pod duchnou s teploměrem pod paždí. Tu za nemocnou učitelku musela suplovat

zdravá, nežli se ta zdravá pro změnu také položila. Tak se stalo, že sestra ředitelka jednoho rána požádala sestru Vojtěchu, aby šla do první třídy zastoupit nemocnou sestru Albertinu.

„A co bych tam měla učit?“ „Můžete vzít hodinu náboženství.“

To sestře Vojtěše vyhovuje, náboženství učí ze všech předmětů nejraději. Aby to byla hodina radostná, vyprávěla dětem, jak se Pán Ježíš po svém vzkříšení zjevoval svým přátelům. Dětská kukadla byla pozorně upřena na vypravěčku, jako by ona sama byla u toho, o čem vyprávěla. Po hodině se mile s dětmi rozloučila, jenže ouha, druhého dne musela do téže třídy znovu.

„Sestra Albertina má ještě teplotu. Nedá se nic dělat, musíte ji, sestřičko Vojtěcho, zastoupit na tu hodinu, co máte okénko.“

„To mohu. Ale co tam budu vyučovat, prosím?“ „Vezměte opět náboženství. Aspoň se přesvědčíte, zdali jste včera děti něčemu naučila.“

Vojtěcha jde poslušně do první třídy, ale v duchu je nabručená. Zdali jsem děti něčemu naučila! Toť se ví, že jsem naučila. O tom se přece nemusím přesvědčovat.

Děti tu milou sestřičku pozdraví radostně - Pochválen bud Pán Ježíš Kristus! - Ona odpoví - Až na věky a hned se s úsměvem pouští do povídání.

„Děti, včera jsme si vyprávěly, jak se Pán Ježíš po svém vzkříšení zjevoval. Vzpomínáte si, že k apoštolům přišel zavřenými dveřmi?“

„Ano,“ zahlaholí třída dětskými hlásky unisono. „Když Pán Ježíš přišel k apoštolům prvně zavřenými dveřmi, jeden z nich nebyl právě doma. Chyběl. Víte, jak se jmenoval?“

Chvilí je rozpačité ticho. Pak se vítězně zatřepetá ručka kučeravé Zdeničky.

„Tak nám to, Zdeničko, pověz, ano?“

„Sím ano. S ostatními apoštoly nebyl - sím - nebyl tam,“ Zdenička se horlivostí až zalyká, „nebyl s nimi pan Masaryk.“ To bylo překvapivé i pro malé špunty. No né, pan prezident mezi apoštoly? Děti se rozesmály. Zdenička je rozpaký rudá, už vidí, že řekla nějakou hloupost a nabírá do pláče. Ale hodná sestřička ji nedá. Pohladí povzbudivě kučeravou hlavičku.

„Zdenička si to trochu popletla, protože ten apoštol a pan prezident Masaryk mají stejná křestní jména.“ „Tomáš!“ vykřikla Zdenička už radostně a bylo po pláči. „Správně, apoštol Tomáš. Tak jsi to přece jen, Zdeničko, uhádla.“ Byla to pochvala, která zcela zatlačila do pozadí směšný omyl. Zdenička se opět usmívá.

Sestra Vojtěcha se usmívala také. Sama sobě. Vidiš, ty samolibá, cos děti naučila? Myslíla sis, jak dětem tvé vyprávění utkví v paměti, jak výborně jsi jim vše vyložila. A výsledek? Nula od nuly pojde, jak říkávala stará profesorka Zdislava na učitelském ústavě. Nikdo ve třídě si jméno apoštola nezapamatoval a Zdenička jen popleteně. Výsledek mého učení se rovnal nule, protože já jsem nula. Pane Bože, když ty se postavíš před tu nulu, bude z ní pořádné číslo. Kéž tě mám vždy a všude před sebou!

V rekreaci se touto svou příhodou netajila, ať se také ostatní sestry pobaví na její účet. „Tak mě Zdenička poučila, jak moc jsem toho naučila. Nula od nuly pojde a na každou ješitnost dojde.“

Jednou se stalo, že si nesla do školy plnou náruč opravených sešitů. Na ulici jí zastoupil cestu neznámý pán. Podle oblečení se dalo soudit, že patří do lepší společnosti. Jako by se znali odjakživa, zeptal se Vojtěchy, kam tak pospíchá. Pak se představil, že je inženýr Richter, moc to tady nezná, ptá se na to i ono. Sestřička mu ochotně podává žádané informace o městě i okolí. Nakonec se starý pán zeptal, zdali zná někoho ze zdejšího panstva a co jsou to zač.

„Knížete Schwarzenberga a jeho rodinu osobně neznám. Jen vím, že jsou tu oblíbení, lidé je chválí.“ Vojtěcha se podívala na hodinky, ještě má čas říci starému pánu něco víc.

„Pokud vás to zajímá, Schwarzenbergové jsou starobylý rod, první jejich předkové jsou známí již ve dvanáctém století, ovšem ne u nás. Byli původně ve Francii, pak v Německu. Jestli mě paměť neklame, tak v sedmnáctém století koupil hrabě Jan Adolf Schwarzenberg hrad Křivoklát, Třeboň, Hlubokou a všude zaváděl nové metody hospodaření. Do knížecího stavu byl tento rod povýšen až roku šestnáct set sedmdesát, a to císařem Leopoldem I.“

„I pro pána Jána, sestřičko, vy jste úplný naučný slovník. Moc vám děkuji za poučení,“ starý pán potřásl Vojtěše rukou a ta odcházela do školy s pocitem uspokojení, že mohla poučit někoho, kdo o to opravdu stál.

Za krátkou dobu se někdo z knížecí rodiny odebral na věčnost. Sestra ředitelka dovolila, aby se učitelky s dětmi mohly na pohřební průvod alespoň dívat u cesty. Také sestra Vojtěcha se dívá se zájmem na pohřební vůz, bohatě zdobený věnci a kyticemi, v duchu se modlí za duši, jejíž tělo spočívá v té ozdobné rakvi, a pak její pohled sklouzl na účastníky pohřebního průvodu. Byla překvapená tak, že svůj údiv projevila nahlas: „Jak to, že za rakví jde první pan inženýr Richter? Vždyť o knížecí rodině nic nevěděl.“

Ted' se zas diví sestra ředitelka. „Co to povídáte, sestro Vojtěcho, za zmatky? Vždyť za rakví jde přece sám kníže Schwarzenberg, žádný inženýr.“

„Vždyť jsem s tím pánem před několika dny mluvila a představil se mi jako inženýr Richter,“ brání se Vojtěcha.

„To on si kníže pán rád hraje na krále Ječmínka v přestrojení,“ zasmála se ředitelka a Vojtěcha se v duchu červenala, když si vzpomněla, jak knížete poučovala o jeho rodu.

„O čem jste s ním mluvila?“ neudržela svou zvědavost sestra Albertina.

„Vyložila jsem mu historii rodu Schwarzenbergů, jak jsem si to přečetla v Masarykově naučném slovníku, nežli jsem putovala sem na šaret. Učitelka má znát historické prostředí svého působiště, ne?“

„Aspoň poznal, že řeholní učitelky nejsou žádné husičky, které štěbetají jenom o zbožných věcech,“ pochválila ředitelka Vojtěchu.

„Také jsem mu řekla, že lidé Schwarzenbergů chválí, že tu jsou oblíbení,“ rozpomněla se Vojtěcha.

„To jste knížeti pánu bezděky mazala med kolem pusy,“ směje se Albertina už docela nahlas, protože pohřební průvod je u konce.

„Vaší zásluhou, sestřičko Vojtěcho, jsme získaly sympatie u panstva,“ zakončila debatu sestra představená.

/X./ ŘEHOLNÍ SLIBY

K prvním slibům řeholní poslušnosti, chudoby a čistoty přistoupila sestra Vojtěcha společně s dvaceti pěti novickami, a to na svátek Nanebevzetí Panny Marie v srpnu 1935. Na škole v Třeboni byly prázdniny. Vojtěcha se ráda vrátila do mateřince pod Petřínem, aby před složením slibů prodělala duchovní cvičení, kterým se říká exercicie. V ty dny duchovního soustředění je přísné mlčení, několikrát za den je promluva exercitátora, potom důkladná zpověď, popřípadě celoživotní. V tomto stavu duchovního pohroužení do vlastního nitra si novicka má znovu uvědomit, zda volila správnou životní cestu podle vůle Boží. Ještě může uhnout ze započaté dráhy, ještě může z noviciátu vystoupit a vrátit se do běžného života. I to se stává a nikdo odcházející nic nevyčítá, nikdo jí její rozhodnutí nerozmlouvá. Jestliže cítí, že ji Bůh volá do civilního života, je správné, když jeho hlasu uposlechne. Nic takového nenapadlo novicku Vojtěchu. Naopak, každým dnem, ba každou hodinou po dobu exercicií byla pevněji přesvědčena, že je na správné cestě, že Pán chce, aby mu sloužila jako boromejka.

Po prázdninách se sestra Vojtěcha opět objevila v třeboňské škole k velké radosti dětí, které svou usměvavou učitelku milovaly. Také ona měla svou štěbetavou drobotinu ráda a cítila se v Třeboni spokojena. Kdykoliv zavítal do jejich školy okresní inspektor, tvářil se přívětivě. Ve třídě sestry Vojtěchy dával dětem otázky sám a divil se, jak čiperně a správně děti odpovídaly. Dal si předložit sešity, vzorná úprava, pečlivě opravené chyby. Prohlížel také výkresy. Ty by mohly jít rovnou na výstavu pomyslel si dozorčí orgán a nahlas děti pochválil. V konferenci pak ocenil každou učitelku zvlášť, o Vojtěše jen prohodil tajuplnou větičku: „Sestra Hasmandová si zaslouží zvláštního ocenění.“

Teprve na začátku prázdnin, kdy sestra Vojtěcha opět přijela do Prahy na exercicie a obnovu slibů, došel za ní z Třeboně úřední přípis. Chvilí přemýšlela, co by ta velká obálka mohla skrývat za tajemství, ale pak ji otevřela. S podivem četla.

- Okresní školní výbor v Třeboni se usnesl na školním zasedání vyslovit jednomyslně pochvalu a uznání sestře Vojtěše Hasmandové, učitelce na obecné soukromé škole s právem veřejnosti v Třeboni, za velmi horlivé a úspěšné působení ve školní službě. Sdělujíc Vám s potěšením toto usnesení, očekáváme, že se stejnou láskou, nadšením a vytrvalostí budete dále ve škole pracovat k prospěchu dětí, které budou svěřeny Vaši péči.

V Třeboni 1. července 1938. Podepsán okresní školní inspektor a předseda okresního školního výboru.

Téhož roku měla naše republika hranice od Němců okousané, z pohraničí se stal Sudetenland. V březnu následujícího roku sestra Vojtěcha plakala s ostatními sestrami, když slyšela z rozhlasu, že Hitlerovi vojáci pochodují po Václavském náměstí v Praze a naše vlast se změnila v protektorát Böhmen und Mähren.

V srpnu roku 1939 odjížděla sestra Vojtěcha do Prahy s velkou lítostí, neboť věděla, že se do Třeboně brzy nevrátí. Měla před sebou důležité životní rozhodnutí složit věčné sliby. Znamenalo to, že chce až do smrti zůstat Pánu Ježíši věrná jako řeholnice v řádu boromejek. Takové celoživotní rozhodnutí je nutno si důkladně promyslet, zkoumat sebe i své okolí, zdali bude v něm spokojena a ochotna vždy plnit povinnosti, které těmito věčnými sliby na sebe bere. Přípravě, která věčným slibům předchází, se říká probace. Skupina probantek byla podřízena zvláštní ředitelce, kterou v oné době byla sestra Chrysologa Satinská. Byla to zkušená, vskutku Duchem svatým osvícená řeholnice, která dovedla dobře radit svým svěřenkám, jak řešit všechny jejich problémy. Možno říci, že vychovávala probantky k dozrání pro další duchovní život.

Jelikož doba probace byla delší, sestra Vojtěcha se zatím stala učitelkou na klášterní škole v Praze na Malé Straně na Úvoze, která patřila jako soukromá škola s právem veřejnosti sestřím svatého Karla Boromejského. Lidově se jí říkalo Křížovka, což nemělo nic společného s hádankářskou křížovkou, nýbrž spíše s křížem, který kdysi stál na místě, kde školní budovu postavili. A také její základní kámen byl položen na svátek Nalezení svatého kříže.

Mezitím vypukla druhá světová válka. U nás přituhovala hrůzovláda okupantů. Sestry s úzkostí sledovaly zprávy o častých zatčeních českých lidí, zvláště inteligence. Modlily se za uvězněné a odsunuté do koncentračních táborů. I z kněží mnohý jejich známý se ocitl v jejich modlitbách jako vězeň, ztracený neznámo kde. Bylo nutno hlídat svá slova, neboť udavačů a přísluhovačů „Heerenvolku“ bylo, bohužel, dost.

V březnu 1940 se i jaro uleklo válečné vřavy a přenechalo vládu ještě mrazivým dnům se sněhovými vánicemi. Ukázalo se, že není dost uhlí, bylo nutno šetřit. Školy dostaly uhelné prázdniny. V tu dobu, kdy nemusela vyučovat, uskutečnila sestra Vojtěcha i ostatní probantky své věčné odevzdání se nebeskému Snoubenci. S hlubokým procítěním a velkou vážností pronášela slova slibů ...že tuto kongregaci nikdy neopustím, v ní chci strávit celý svůj život, v ní i zemřít, chudým a nemocným sloužit podle konstitucí této kongregace... Toho dne stejně slibovalo devatenáct dalších probantek. Po složení věčných slibů byly z nich profesky. Sestra Vojtěcha po ukončení uhelných prázdnin pokračovala ve vyučování pražské drobotiny na Křížovce až do konce školního roku. A těšila se, že se zase vrátí do modrookého kraje třeboňských rybníků, do čistého ovzduší jižních Čech, že bude smět opět obdivovat zasněnou krásu třeboňské Madony. Stalo se tak 21. srpna 1941. Tentokrát byla bohatší o zlatý prstýnek, který potvrzoval její trvalé zasnoubení s Králem králů. Pohled na lesklý kroužek na prstě jí dodával sílu a důvěru v pomoc Toho, kterému cele patřila.

Ach ano, časy byly zlé a česká srdce svírala úzkost z budoucích dnů. I pod řeholními šaty bila srdce, věrná rodné zemi. Svou lásku a obavy o národ vkládaly řeholnice do vroucích modliteb, a to společných i soukromých. Věřily pevně, že budou vyslyšeny.

Sestra Vojtěcha byla skromná a nerada se chlubila svými znalostmi. Jenže sestře ředitelce musela ukázat vysvědčení, která si z Prahy přivezla.

„Je vidět, že jste byla v Praze pilnou včeličkou,“ usmívala se ředitelka a předčítala nahlas nadpisy jednotlivých vysvědčení. - Kurs katechetický - Dvouletý kurs pro učitelky měšťanských škol - Kurs tělesné výchovy - Kurs církevní hudby a zpěvu - „Jak jste to vše zvládla, milá sestro?“ upřímně se divila. „A vše s výborným prospěchem.“

„Hlavně s pomocí Boží,“ dodala Vojtěcha. „Bez ní jsem jen nicka a nula od nuly pojde,“ zasmála se.

Moc dlouho si sestřička Vojtěcha s třeboňskou Madonou nepovídala. V dubnu 1942 dostala příkaz odsunout se na školu do Frýdlantu nad Ostravicí, do kláštera, kde započala svou duchovní dráhu jako čekatelka Romanka. Ach, kam se poděly ty dětské slzy stesku, do hlohových keřů vyplakané! Čas je vysušil a láska Boží odvála i jejich pouhý opar. Sladký domove mého řeholního mládí - šeptala si v duchu, když přestoupila práh klášterní budovy. Skoro nic se tu za ta léta nezměnilo. Na obzoru se tyčil lesnatý Ondřejník i větry oholená Lysá hora, dům voněl čistotou a kaple měla oltář jako vždy vkusně květinami ozdobený. Žákyním, které v klášterním pensionátu bydlely, se říkalo chovanky. Měly stálou vychovatelku, rodem Němku, která se naučila pěkně mluvit česky. Někdy ji u děvčat zastoupila v rekreaci také některá učitelka. Ve Frýdlantě bylo více sester německého původu. Když se snažily mluvit česky, nedopadlo to vždycky na výbornou, spíše na zvýšení veselé nálady u chovanek. A tak se Vojtěcha dovídá při službě u děvčat, že velebná sestra Johana se jaksi nevelebně uřekla, když domlouvala žákyni s nevalným školním prospěchem.

„Musíš se smažit, děvče, všechno jít, když má člověk dobrý vůl. To musíš mít dobrý vůl a pětka nebýt.“

Zdali se pak žákyně smažila či nesmažila, to se už Vojtěcha nedověděla, ale srdečně se tomu zasmála a potom sestru Johanku omluvila. „Jen si, děvčata, představte, že vy byste měla nějak domlouvat žákyni německy. Však se tu německy učíte.“

„Ó já, to by dopadlo ještě hůř,“ uznávají rozesmáté dívky.

Sestra Vojtěcha nepobyla dlouho pod Beskydami. I když se ve všech třídách základní školy i na dvouleté škole obchodní učila němčina jako povinný předmět, nacistům se tento ústav nelíbil. Strohý úřední příkaz uzavřel základní klášterní školu dne 30. října roku 1942. Obchodní škola ještě existovala do konce června 1943.

Nebylo to lehké odeslat žákyně zpět k jejich rodičům, vyúčtovat ekonomické záležitosti a vyplnit úřední papíry.

/XI./ SLUŽBA MILOSRDENSTVÍ

Po úklidu vyprázdněné školní budovy se všechny sestry shromáždily u večeře. Byly značně povadlé. Nejen únava z namáhavé práce, ale také obava z příštích dnů jim ubírala na tělesné i duševní svěžesti. Co teď bude s námi? Ptají se tak jen v tichu duše, až jedna z nich si dodala odvahy a vyslovila tuto otázku nahlas. Místo odpovědi otvírá představená dopis z Prahy a jeho obsah shrne do stručných vět.

„Milé sestry, mateřinec nás prosí o výpomoc do nemocnice ve Slaném. Nutně tam potřebují výpomoc. Posílit štáb ošetřovatelek.“

Chvíli je ticho. Pak vstává sestra Vojtěcha. „Prosím, já - já bych tam šla docela ráda. Napište mně, moc o to prosím.“

Ostatní sestry jsou udiveny a trochu zahanbeny, že ony tu odvahu nemají. Jsou učitelky, profesorky, s nemocnými by to neuměly. I Matka představená se diví.

„Uvědomujete si, sestro Vojtěcho, že nemocnice není škola? Vy jste přece u nemocných nikdy nepracovala.“ „Všechno se dá s pomocí Boží naučit. Půjdu do nemocnice ochotně a budu se snažit, abych ty pacienty měla ráda, jako jsem měla ráda své žáky.“

„Máte pravdu, sestro Vojtěcho,“ řekla Matka představená. „Když člověk chce, všechno jde.“ A bylo jí divné, že sestře Vojtěše zahrál v obličejí takový šibalský úsměv. Nemohla vědět, že při jejích slovech vzpomněla Vojtěcha na sestru Johanu. V duchu jí zaznělo - Musíš se smažit a mít dobrý vůl.

Za krátkou dobu měla okresní veřejná nemocnice ve Slaném novou ošetřovatelku, milosrdnou sestru boromejku. Byla to doba válečná, takže úřední šiml přivřel obě oči nad tím, že sestra Hasmandová nemá zdravotnické školní vzdělání. Každé ochotné ruky bylo naléhavě zapotřebí.

Většinou každé pracoviště má svou hantýrku. Vždyť ji mají i boromejky. Když jsou přeloženy do jiného kláštera, říkají, že jdou na šaret. Je to počestné francouzské slovo, které se píše „charrette“ a znamená káru o dvou kolečkách. Asi v dobách, kdy řeholnice cestovaly jen po svých jako Pán Ježíš, své nejnnutnější věci táhly s sebou na káře. Těžká ta kára asi nebyla, řeholní chudoba se starala, aby břímě bylo lehké. Teď už boromejky jezdí vlakem, autobusem nebo autem, své svršky, stále skrovné, vkládají do tašek anebo cestovního kuffíku, ale šaret jim zůstal a pro leckterou sestřičku, která nerada mění kláštery, je toto slovo v její duši něco jako strašidýlko.

Nelze říci, že by sestra Vojtěcha šaret milovala. Ale dovedla strašidýlko v duši zkrotit a statečně vždy vyrazila, kam ji představená poslala.

Že i zdravotníci mají svou hantýrku, o tom se Vojtěcha brzy přesvědčila.

Byl zrovna den, kdy se operovalo. Nemocniční zřízenec neboli lapiduch Jaroušek, který nemocné na vozíku převážel, přijel s lehátkem pro pacienta na oddělení, kde právě sloužila sestra Vojtěcha.

„Kde máte, sestřičko, toho pacienta, co půjde na kudlu?“ „Včera jsem neměla službu, tak nevím, kdo byl připravován. Jak se jmenuje?“

Jaroušek, z jehož vzezření bylo možno uhádnout, že nebyl v dětství krmen vtipnou kaší, se chvíli rozpomínal a potom vyhrknul - „Kůň.“

„To jste na špatném oddělení. Takové jméno se tu nevyskytuje.“

Lapiduch se zadumal a pak jel s lehátkem zpátky pro bližší informace. Zakrátko tu byl opět.

„Sestřičko, honem mi dejte toho koně, musí tu být. Prý ho sem přivezli včera v noci po úraze.“

Vojtěcha prohlíží seznam pacientů ...“ V noci byli na naše oddělení přivezeni dva pacienti, ale žádný z nich se nejmenuje pan Kůň.“

Jaroušek projevil svou nespokojenost zaklením, kterému asi sám nerozuměl. „Heršvec donerveter!“, a táhl vozík zas k operačnímu sálu. Zpátky přicválal poklusem.

„Sestři, beru na sál pacienta Vodrážku,“ a hrne se k lůžku nemocného.

Sestra Vojtěcha se pokouší protestovat. „Ale ten se přece nejmenuje - „, zřízenec Jarouš jí do řeči vpadl tónem laskavého učitele, který poučuje žákyni.

„Hele, sestři, tady se jmenuje každý podle toho, co se u něho operuje anebo proč se operuje, víte? Nevíte. Tak proto, že jo, jste mi nerozuměla. Pana Vodrážku včera kopl kuň. Už je vám to jasný? Ne-é? Tak podám vysvětlení. Instrumentářka mi řekla - Jaroušku, přivez toho koně. No, já to říkal dobře. Ale vy jste nechápala, víte? Nevíte, že jo. Tak pa, sestři,“ a ujížděl se svým „koněm“ k operačnímu sálu.

Jaroušek ovšem o tomto nedorozumění nemlčel. Doktoři a sestřičky na operačním sále byli veselí z toho, jak sestra Vojtěcha hledala mezi pacienty pana Koně. Sestra Vojtěcha se smála také, když jí to někdo připomenul.

Na ortopedickém oddělení slánské nemocnice byly pokoje velké o mnoha lůžkách. Když už je pacient jednou nohou doma, stoupne mu dobrá nálada a začne vymýšlet všelijaké legrácky. Tak se stalo, že si sestra Vojtěcha povšimla většího ruchu na jednom nemocničním pokoji. - Asi se ti dva, co půjdou domů, s ostatními již loučí pomyslila si a více si toho nevšímala. Je před vizitou, honem, honem, ještě přehlédnout očima, je-li všude pořádek, nic zbytečného na nočních stolcích. A již vchází pan primář se svým konvojem. Nemocniční vrchnost se tváří vážné, při velké vizitě nemá pan primář rád zbytečné řeči. Přichází k prvnímu lůžku. „Tak jak se cítíte, pane Skřivan.“

U druhého lůžka postojí o vteřinu déle. „A vy, pane Vrána, ještě máte bolesti?“

Když se u dalšího lůžka zeptal pana Drozda, jak mu je, leckomus v primářově doprovodu to zacukalo kolem úst. Jenže pak přišel na řadu pan Slavíček, pan Vrabec a Holub. U Hrdličky se rozesmál i pan primář.

„Tedy, sestřičko Vojtěcho, to se vám povedlo. To jste narafičila, abyste mě rozesmála, že?“

Sestřička se ani hájit nemusela, pacienti si nechtěli nechat vzít zásluhu o rozesmání vždy vážného pana primáře a hned se přiznali, že oni sami zorganizovali ptačí voliéru, když se jich tolik sešlo na jednom sále s opeřenými jmény.

Ale nebylo vždy veselo, i když sestra Vojtěcha sloužila nemocným s milým úsměvem a s velkou ochotou. Pacienti si šeptali o válečných hrůzách, o stovkách poprav po atentátu na Heydricha, o vypálených Lidicích a koncentračních táborech. Jenom šeptali, neboť i mezi pacienty mohl být udavač.

Přišel slavný květen 1945. Německé okupační vojsko se do poslední chvíle bránilo, ač už mohlo být jasné i těm nejzatemnějším náckům, že válku prohráli, když se jejich veliký vůdce sám popravil sebevraždou v podzemním bunkru. I ve Slaném se ještě bojovalo. Nemocnice byla plná raněných a pohled na ně zaléval sestře Vojtěše oči slzami. Zvláště když viděla těžké zranění u mladých hochů, vzdálila se do kuchyňky. Ne aby si uvařila šálek kávy na posilněnou, ale aby se tam beze svědků vyplakala. Pak se zase vrátila mezi pacienty, v duchu se modlila za ty, kteří umírali, i za ty, kteří od velkých bolesti nahlas nařikali. Trpěla s nimi, bylo to příliš zdrcující pro její citlivou duši.

„Pane Ježíši, proč je tolik zla ve světě? Proč tolik utrpení?“ Potom ji napadá - kdybychom se my, řeholnice, neobětovaly, bylo by toho zla ve světě pravděpodobně mnohem více. Bůh nakonec i to zlo může proměnit v dobro, jenže my už obvykle tu proměnu nevidíme. Vidíme jen krátké úseky lidských životů. Život jedince v celém jeho průběhu od zrození do smrti může shlédnout v jediném okamžiku jenom Bůh. - Tak meditovala, když po práci poklekla k modlitbě.

Přijeli sovětští vojáci, město Slaný bylo osvobozeno. Mnoho německých vojáků muselo být dopraveno do nemocnice. Nosiči je složili pouze na chodbu na zem chirurgického oddělení. Sestry šly touto chodbou k obědu. Vojáci k nim vztahovali ruce a prosili o trochu vody. Avšak v nemocnici byl vydán přísný rozkaz, že raněným Němcům nikdo nesmí posloužit. Byl to zákaz nehumánní, zvláště od lékařů nesprávný. Vždyť zdravotnictví je mezinárodní, raněný nepřítel je pouze bezbranný člověk. Sestra Vojtěcha měla tohle všechno vepsáno ve svém srdci, jen ona, když ty raněné Němce slyšela prosit o vodu, ihned se obrátila a spěchala k vodovodu. Jen ona slyšela ve svém srdci slova: „Byl jsem žízniv a napojila jsi mne.“ Sestry, když viděly její statečnost, se zastyděly. Naše Vojtěcha je daleko před námi ve své křesťanské dokonalosti - řekla si nejedna jen tak pro sebe.

Také někteří sovětští vojáci potřebovali ošetření. Těm se ovšem věnovala v nemocnici všechna péče. Dokonce byly sestry nabádány k tomu, aby se učily rusky kvůli dorozumění s těmito pacienty. Nejlíp se s nimi dohovořila sestra Vojtěcha. To asi rozněžnilo jednoho Volod'u tak, že se pokusil ji obejmout. Vojtěcha mládence rázně odstrčila. Pak ukázala na kříž, který visel na stěně, a důrazně řekla: „Volod'o, já patřím tam Tomu.“

Pochopil, skoro zbožně se na sestru Vojtěchu podíval a polohlasitě řekl: „Vot, eto Madona.“ Voják, ležící na nejbližší posteli, přisvědčil se vši vážnosti: „Da, da, eto Madona.“ Od tohoto dne byli všichni Rusáčkové k sestře Vojtěše velmi uctiví.

/XII./ LÍŠEŇSKÁ PANÍ ŘEDITELKA

Psal se rok tisíc devět set čtyřicet pět. Hrozná válka byla ukončena a život zajížděl do normálních kolejí. Sestra Vojtěcha ukončila svou zdravotnickou službu ve Slaném a poslušnost jí velela nastoupit na nové pole činnosti. Byla přece učitelkou, patřila do školy. Tentokrát do Líšně u Brna. Tehdy to byla obec samostatná, dnes je součástí moravské metropole.

Jak byla tato řeholnice ve všem důkladná, seznámila se ještě před odjezdem na nové působiště s historií jejich tamější klášterní školy. Vznik líšeňské výchovné instituce byl zajímavý. Začalo to již před sto lety. Tehdy byl v Líšni nejvyšší světskou autoritou pan hrabě Egbert Belcredi. Byl to věřící katolík. I rozpomněl se, že je psáno: „Blaženější je dávat nežli brát.“ On toho od Pána Boha dostal mírou vrchovatou, zdarma a bez zásluh. Nutno tedy nějaké získat alespoň na sklonku životního večera. U vědomí, že cokoliv dá chudým, dává Pánu Ježíši, nespokojil se jen s vánoční nadílkou šatstva a obuvi pro místní mládež. Zauvažoval o daru trvalém, který by líšeňskou mládež obohatil na celý život. Přibral moudře na pomoc Ducha svatého, aby řídil jeho kroky podle vůle Boží, což vedlo ke šťastnému setkání s generální představenou milosrdných sester svatého Karla Boromejského, Matkou Eufemií Němcovou. Pohovořili spolu a potom poslal pan hrabě Matince Eufemii dopis, ve kterém jeho písař tlumočil krasopisným rukopisem plány svého pána.

Dopis měl datum dvacátého třetího srpna osmnáct set šedesát dva. V něm hrabě sděloval, že hodlá boromejkám věnovat starší hospodářskou usedlost s přílehlými pozemky. Budovy jsou ovšem zanedbané, ale dají se přestavět na nemocnici i školu. Také by tam pan hrabě rád viděl sirotčinec, popřípadě i mateřskou školu. Sestry představené v Praze daly hlavy dohromady, zauvažovaly, zda pro takový dar, vyžadující značné finanční náklady, mohou sáhnout do společné pokladny. Nakonec vše vložily do mocných přímluv svého svatého Zakladatele. On se již postará, aby pokladna neměla prázdné dno. I přijaly dar pana hrabě Belcrediho a ještě téhož roku se kongregace odvážně pustila do stavění i přestavování. Nejdříve byl zřízen velký dům, ve kterém bylo dost místa pro základní dívčí školu i pro dětskou opatrovnu. V dalším roce byla dostavěna menší domácí kaple.

Doposud nebyla v Líšni vůbec žádná škola. Pan hrabě orodoval u sester, aby přijaly do své školy i chlapce. Přece nemohou být děvčata vzdělanější nežli hoši, odůvodňoval dobrodinec své přání. Chlapci sice mohli chodit do školy v sousední obci, ale jejich docházka byla problematická. V zimě jim bylo omluvou chatrné oblečení a značná vzdálenost, v létě se zase některým rodičům zdálo pasení dobytčat důležitější nežli násobilka.

Když sestry začaly vyučovat děvčata, měly dvě stě třicet šest žákyň školou povinných. Za rok se počet dívek zvýšil na čtyři sta dvacet pět. Učilo se bez práva veřejnosti, neboť se pan hrabě obával, že v opačném případě by rodiče museli platit školné. To by pak ty, kteří většinou vlastnili prázdnou kapsu, utvrdilo v názoru, že hlídání koz na pastvě je užitečnější nežli školní docházka. Teprve v roce tisíc devět set osm kongregace přece jen právo veřejnosti pro líšeňskou školu získala a rozšířila vyučování na šest tříd. Sociální poměry se poněkud zlepšily a v roce tisíc devět set třicet pět líšeňští tatíkové v obecní radě rozhodli, že zřídí školu tak zvaně měšťanskou, která měla tři ročníky jako nástavbu na školu základní. Třetím ročníkem měšťanky se pak povinná školní docházka ukončila. Ovšem, v případě, že měla žákyně či žáček na vysvědčení pestrou směs známek s vyššími ciframi, chodil do základní školy až do čtrnácti let. Sestřičky zrušily šestou třídu a vyučovaly opět jen na pětitídce.

Evropa se začala otřásat pod rázným pochodováním hitlerčků. V roce tisíc devět set třicet osm nacisté okousali naše hranice na severu, Poláci se přiživili zábořem Těšínska a jak čas zběsile cloumal Evropou, Slováci si pod záštitou klamných slibů führerových vytvořili svůj štát.

Jednoho studeného březnového jitra, vítání jen sněhovou chumelenicí a zamračenými tvářemi, připochovali nacisté i k nám. V Praze i v Brně rozestavili na ulicích polní kuchyně a nabízeli našim prý „vyhladovělým“ občanům jídlo zvané Eintopf. Ale Pražané se k nim nehrnuli, svou zeleninovou míchanici s kousky masa museli náckové sníst sami. Bylo jim to divné, vždyť jim velitel řekl, že jedou na pomoc hladovějícím a trpícím soukmenovcům.

Ve školství to přitruhovalo. Hitler neměl zájem na vzdělávání nižší rasy. A tak byly v roce tisíc devět set čtyřicet tři soukromé školy zavírány. Sestry boromejky byly z líšeňské školy odvolány, na jejich místo nastoupily laické učitelky. Pouze jedné sestře bylo dovoleno zůstat na tamější škole, aby vyučovala náboženství.

Jak válka pokračovala, v Líšni se v klášterních budovách střídali vojáci různých národností a všichni brali, co se dalo. Z hospodářství zmizely vozy, do neznáma odklusali koně. V roce tisíc devět set čtyřicet pět byl klášterní sklep bezpečným úkrytem pro líšeňské obyvatelstvo, které v dubnu toho roku prožívalo hrozné chvíle. Na klášter a blízké okolí dopadlo patnáct

bomb. Ranění leželi na chodbě, lékař měl ordinaci ve sklepě. Ale i dny hrůzy pominuly, mír voněl rozkvetlými šeříky.

Sestra Vojtěcha Hasmandová, zhruba seznámena s historií školy, na kterou byla poslána, začala v Líšni působit od prvního září tisíc devět set čtyřicet pět, a to nejdříve jako literární učitelka, aby za dva roky již zastávala funkci ředitelky. Jako všude, kde tato sestřička působila, i tady její úsměv a teplá slova získávaly dětská srdíčka pro vše dobré a krásné. Nacvičovala s děvčaty malými i velkými besídky se zpěvy, recitacemi básní a tanečky v krojích. Pozvaní rodiče se na tyto besídky velmi těšili a rádi utrousili dobrovolné vstupné, které bylo jediným příjmem školy. A což teprve, když se ta milá sestra ředitelka pustila do nacvičování náročné divadelní pohádky „Šípková Růženka“! Divadelní kostýmy podle návrhu režisérky ochotně ušily maminky z krepového papíru, aby jejich malé herečky vypadaly co nejpůsobivěji. To bylo vždy při zkouškách vzrušení mezi dětmi! Byla v tom radost, ale i žalost, když některá divadelní hvězdička ne a ne vydolovat z dřevé paměti kousek úlohy anebo jiná by zase chtěla hrát raději prince nežli kuchtíka. Všechno dokázala srovnat milá sestra ředitelka, slzičky osušit, hašteření usmířit. A pak bylo krásné představení. Šípková Růženka spala za plůtkem opleteným papírovými růžemi, princ měl dřevěný meč, kterým ty růžinky osekával tak udatně, že celý plot spadl na spící Růženku. Ale ta to vydržela bez hnutí stejně udatně, přece ji nemůže probudit nic než princovo políbení. Princ chvíli s dřevěnou překážkou zápolil, aby ji s Růženky sundal, pak se rozpomenul na svou roli a vykřikl - Ach, ta je krásná! - Potom poklekl k lehátku, také ozdobenému růžemi, a políbil zakletou princeznu na čítko. Ta se probudila tak čile, že t'ukla hlavičkou o hlavu svého osvoboditele a shodila mu s hlavy brokátovou čepici s pérem.

„Děkuji ti, žes mě osvobodil ze zakletí,“ zašveholila a pohotově mu vrazila baret na hlavu. Pero zavlálo na místě nepatřičném, bylo z toho v hledišti trochu smíchu, ale malé herečky to nepřivedlo z míry a pohádka pokračovala, aby nakonec sklidila bouřlivý potlesk. Ještě po letech se k sestře Vojtěše hlásila mladá maminka s kočárkem.

„Nepoznáváte mne? Já jsem přece vaše Šípková Růženka.“ Pozvala sestru Vojtěchu do rodiny, ne kvůli kávě s bábovkou, ale kvůli bratrovi, který značně ochaboval ve víře. Pohovorů pak bylo více a Vojtěše se podařilo víru pochybovače oživit.

Sestra ředitelka vyučovala v Líšni také ruštinu. Měla k této řeči zvláštní nadání. Děti však neměly chuť se tomuto jazyku učit. Když tuto antipatii k ruštině objevila u řádové čekatelky, podívala se.

„Ty se nechceš učit rusky? A co když tě jednou představená pošle do Ruska na misie?“

Sestra Vojtěcha totiž v duchu živě prožívala sjednocení dvou největších Církví a denně se na ten úmysl modlila sekvenci „Stabat Mater.“

Líšeňská sestra ředitelka při vši práci s dětmi stačila ještě být posluchačkou Vysoké školy pedagogické v Brně, ale absolvovala jen dva semestry. Těch povinností bylo přece jen příliš i na její čilost. Soustředila se tedy více na výchovu mládeže nežli na další sebevzdělání. A měla blaženou jistotu, že nejen ona miluje děti jí svěřené, ale že ony také milují svou sestru ředitelku.

Jenže vše krásné jednou končí. Skončila i líšeňská idyla. Otřesný rok tisíc devět set čtyřicet osm signalizoval změny v životě národa i jednotlivců. V únoru tisíc devět set čtyřicet devět

nadělila komunistická vláda Církvi uzavření všech klášterních škol. I v Líšni byla škola boromejek zestátněna a laické učitelky nastoupily na místa řeholnic. Sestry, které tam zůstaly, se směly stáhnout do klauzury a kaple, jinak měly pocit, že ve vlastním domě překážejí. Hned v únoru se na přání generální představené vrátila sestra Vojtěcha do Prahy. Alespoň se nemusela dívat, jak jsou sestry od laických učitelek přezírány.

O prázdninách potkal ředitel školy líšeňskou představenou Matku Christoforu a zastavil se s ní.

„Slyšel jsem, že se už brzy budete všechny od nás stěhovat. Kam půjdete?“

„To ještě nevíme. To vědí jen naši nepřátelé. Jen Pán Bůh zná jejich úmysly.“

Ředitel se obával k tomu něco dodat. Představená mu pomohla překonat rozpaky.

„My jsme, pane řediteli, vždy a všude na Boží dlani. Tam je každému dobře.“

Jak jste šťastna, že máte víru,“ povzdechl si ředitel.

Byl ve straně jen jednou nohou a druhou ještě váhal odkopnout vše, čemu věřil dříve.

Psal se dvacátý devátý srpen devatenáct set čtyřicet devět, když představená zdobila klášterní kapličku za asistence sakristánky.

„Jak dlouho tu ještě budeme uctívat Pána?“ zašeptala sestřička Libuše.

„Mám dnes od rána neblahou předtuchu, že již dlouho ne.“ Představená dokončila úpravu květin ve váze a dodala: „Půjdu do hospodářství podívat se na králíky. Ale nebudu tam dlouho, kdyby mě někdo hledal.“

Tušení ji nezklamalo. Ovšemže ji hledali a těch nevítaných hostů bylo hned sedm. Dva znala Christofora z místního národního výboru, pět se jich představilo hromadně jako „komise“. Jejich vedoucí podal sestře představené listinu. „Je to ze státního církevního úřadu.“

Zatímco Christofora lovila v hlubinách své řeholní kapsy brýle a pak pomalu četla, co jí ten státní pečovatel o Církev píše, nastalo trapné ticho, které přerušil jeden z mužů ještě trapnější otázkou:

„Tak co tomu říkáte?“

„Je to smutná zpráva pro sestry, které tu působily řadu let. A není pravda, jak se tu píše, že místnosti jsou nevyužity. Dostala je přece k dispozici státní škola. Sestry se zde uskrovnily jenom na nejnútnejší prostor.“

„Nejsme tu proto, abychom s vámi debatovali,“ vedoucí komise byl netrpělivý.

„Je to pro nás vlastně vyznamenání, že smíme trpět pro svou víru,“ představená se dívala přímo na vedoucího.

„Ale to přece není pro víru,“ snažil se předseda MNV uhladit situaci.

„Politikou se nezabýváme, tak budeme trpět jen pro víru,“ trvala na svém Matka Christofora.
„Ať to je nám ke cti.“

Potom pokojně řekla, že zatelefonuje generální představené do Prahy o souhlas, neboť sama nemůže o vystěhování rozhodovat. Soudruzi odešli již méně pánovitě nežli přišli, statečná slova řeholnice utlumila jejich revoluční elán. Přesto však poslali sestřím na noc zmocněnkyni, aby je hlídala. Proti komu anebo proti čemu? Přece jim sestry neuprchnou. Ale hlídání mělo tehdy zelenou, hlídali kdekoho, jenom zloděje neuhlídali. Lidová anekdota hlásala - SNB jde s lidem, proto kradem s klidem.

Ráno sloužil sestřičkám poslední mši svatou místní pan farář. Přišli i jiní věřící, protože zpráva o náhlém odsunu sester letěla ještě večer od dveří ke dveřím.

Když řekl kněz - *Ite missa est*, bylo právě šest hodin ráno. Ale před klášterem již bylo shromážděno mnoho lidí, což vzbudilo nelibost přítomné komise. Její počet se rozmnožil na čtrnáct ostrých soudruhů. Asi StB v civilu. Co kdyby se sestřičky vzbouřily za podpory místních občanů! Strach má velké oči. A ten měla komunistická strana od začátku své vlády až do jejího konce. Ale když komise viděla důstojný klid sester a pláč lidí, kteří se s řeholnicemi upřímně loučili, byla jaksi zkrotlá.

„My musíme plnit rozkaz, na nás se nezlobte,“ omlouval se jeden soudruh.

Osobní věci sester byly naloženy na nákladní auto. Poslední sbohem, poslední stisk přátelských rukou a sestry nasedly do velkého osobního auta, které bylo pro ně soudruhy pečlivě připraveno, aby se tam vešly i se soudružkou zmocněnkyní. Ta jim měla dělat gardedámu až do soustředovacího kláštera v Albrechticích. Stalo se tak třicátého srpna tisíc devět set padesát.

/XIII./ ŠARET

Sestra Vojtěcha se vrátila z Líšně do Prahy již v únoru. Zapojila se v mateřinci do práce všude, kde toho bylo zapotřebí. V budově, zvané Notburka, byla ještě jejich škola. Tam se Vojtěcha mohla věnovat dětem. V přijímací kanceláři nemocnice ji také rádi viděli u psacího stroje, navíc byly pod Petřínem čekatelky, které ve škole zápolily s ruštinou. Těm byla kdykoliv k dispozici, aby vylepšila jejich úkoly. Nejedna jednička byla kandidátkám ve škole nadělena zásluhou sestry Vojtěchy. Nikdy nedala na sobě znát, že by litovala ztráty své ředitelské funkce v Líšni. Měla ve zvyku říkat, že je všude ráda, kde ji chce Pán mít. Ale kupodivu, za jejím lůžkem bylo zavazadlo skoro tak plné, jak je z Líšně přivezla. Nejedna sestřička se o ně otřela mrštným jazýčkem:

„I hleděme, sestra Vojtěcha se chystá zase na šaret.“ „Co to, že nevybalujete? Nemáte zaječí úmysly?“ Vojtěcha se jen usmívá. Ať si sestřičky žertují na její účet, to jí nevádí. Ona ví své.

Zpráva o záhadě nevybaleného zavazadla se donesla ke sluchu vikářky, sestry Theofory. Když si jednou při večerní rekreaci sestřičky o leccčems povídaly, přepadla Matku Theoforu zvědavost.

„Sestro Vojtěcho, mateřincem poletuje pověst o jednom svéhlavém zavazadle, které se nehodlá vzdát svého obsahu. Nevíte o tom něco bližšího?“

Sestra Vojtěcha poněkud zruřověla. „Vím o něm vše, sestro vikářko. Drží službu za mou postelí.“

„Ale, ale, copak jste ty líšeňské vzpomínky z něho ještě nevybalila?“

Vojtěcha se vzmužila. Pová čistou pravdu, i když bude všem k smíchu.

„Sestro vikářko, mně nejde o Líšeň. Ale já se hrozně bojím šaretu. Když se podívám na zavazadlo, cvičím se ve statečnosti.“

Místností zahlaholil smích. „Ona se, chudinka, otužuje předem, jako když se někdo polévá studenou vodou, nežli do ní skočí.“

To si jedna soucitná duše vzpomněla na své dětství. Tatínek ji studenou vodičkou přechoť otužoval. Hlavní věc však vyslovila vikářka:

„Jen se klidně vybalte, sestro Vojtěcho. Prozatím šaret nemáte. Nebo vám to mám dát písemně?“

Hezká tvář sestry Vojtěchy se vyjasnila. „Moc jste mě potěšila, sestro vikářko. Slibuji, že zavazadlo hned zítra vybalím.“

Vybalila a v kostele svatého Karla Boromejského, který byl přímo u mateřince, vroucně Pánu ve svatostánku za to děkovala. Má před sebou krásné dny šťastného soužití s milými sestřičkami v mateřinci i s dětmi v Notburce.

Ještě začátkem března byl Petřín zasněžený, v kostele při mši svaté sestrám křehly ruce, cestou do Notburky vítr cloumal křidélky u řeholního čepce, ale to nic, hlavně že ve škole dýchají kamna teplem, hlavně že je Vojtěcha tady doma.

Každý večer se Vojtěcha šla poklonit svátostnému Ježíši v kostele. Děkovala Mu za vše a prosila za mnohé. Podle zjevení Panny Marie ve Fatimě věřila, že se Rusko jednou odvrátí od satanských bludů ateistického materialismu a také že jednou dojde k sjednocení tamějších věřících s námi. Za to se denně vroucně modlila, a to s pažemi rozpjatými, aby se tak přiblížila a připodobnila Ukřižovanému. Aby napodobila Mojžíše, když pomáhal Izraelitům v boji. Rozepjaté paže zmohou více než jen sepnuté dlaně, myslívala si. Člověk přidává k modlitbě i kousek bolesti, která se zmocňuje paží. - Proti tvým bolestem, Pane, je to jen kapka v moři, ale ty víš, že jsem malá a nepatrná, ty od vrabčáka nevyžaduješ, aby zpíval jako skřivánek. Ale i ta moje kapka, i to mé cvrlikání má u Otce hodnotu, když to spojím s tvým utrpením.

Šaret přece nastal, ale Pán dopřál sestře Vojtěše čas klidu a radostného oddechu pod Petřínem. I svůj svátek ještě mohla oslavit dvacátého třetího dubna v kruhu spolusester. To už po sněhu na Petříně nebylo památky a v zahradě se žlutily petrklíče. Vděčné kandidátky jí podaly kytičku jarních květů i duchovní kytičky, které zaznamenávaly na pěkně omalovaných kartičkách počet mší svatých, svatých přijímání a pomodlených růženců, duchovních to květů, jejichž vůni vystlaly kandidátky již předem za svou milovanou pomocnici v trampotách ruského jazyka. Byl to radostný den. Svatý Vojtěch také nepřišel zkrátka, jarní kytičku postavila Vojtěcha do vázičky u jeho obrázku a tu duchovní darovala svému Snoubenci skrze ruce svého svatého patrona. Toho dne si zvlášť radostně uvědomila, jaká to milost, že dostala

tak vzácné jméno, vzácné pro každého věřícího u nás. Jméno, které vyjadřuje útěchu nebeského vojska. Voj duši čerpá útěchu z jeho přímluv, když na ně doléhají doby zlé. Ó Vojtěchu, svatý biskupe český, ty svůj vzpurný národ znáš. Za svého života sis s ním nevěděl rady, ale teď, když jsi mezi Vítězi, teď zmůžeš více. Opět se vzedmula pohanská vlna u nás a snaží se potopit národ v kalných vodách nevěry. Nedej zaniknout víře, kterou jsi hájil za cenu velkého utrpení duševního i za cenu mučednické smrti. - Tak se vroucně o svém svátku modlila sestra Vojtěcha. Netušila, že i ona bude nucena vložit svůj peníz do společné pokladnice utrpení, aby jako chudá vdova dala vše, co měla - své zdraví, svou osobní svobodu. Ale zatím ji čekala jen bolavá zpráva, které se vždycky tak bála. Dostala šaret. S těžkým srdcem plnila opět své zavazadlo nutnými věcmi. Bud vůle Tvá! - opakovala si několikrát, nakonec pohodila hlavou. Však si zvyknu. Ty přece budeš i tam se mnou. Tak tedy díky, Pane!

/XIV./ NEUMANNEUM

V Prachaticích se narodil dvacátého třetího března tisíc osm set jedenáct svatý Jan Nepomucký Neumann, biskup filadelfský. Jeho rodný dům obdržela kongregace milosrdných sester svatého Karla Boromejského již v minulém století, a to od světcovy rodné sestry, Johanky Neumannové. Byla jednou z prvních čekatelek a řeholním jménem se pak jmenovala Marie Karolína. Dům byl nazván Neumanneum a po druhé světové válce se stal domovem důchodců ve správě Katolické charity.

Sestra Vojtěcha Hasmandová nastoupila službu v Neumanneu třicátého dubna tisíc devět set padesát jako představená. Bylo jí třicet šest let a byla plna elánu pro službu Pánu, neboť v každém starém člověku viděla Pána Ježíše. Jako vedoucí ústavu to neměla lehké. Budovy byly zanedbané, střechy volaly po řemeslnících. Tento domov důchodců byl rozsáhlý, zdobila jej čtyři domovní čísla, neboť k rodnému domu světce byly časem přikoupeny další tři. V tom posledním, natřeném na zeleno, bydlel ústavní kněz.

Na dvoře kdákala hejna slepic, kejhaly husy a kolébaly se kachny. Když to drůbeži hemžení sestra Vojtěcha prvně viděla, měla dojem, že se snad omylem octla na selském dvoře. Pernatá havěť vyžadovala své a sestry, které pečovaly současně o staré lidi i o tu drůbež, měly opravdu co dělat od časného rána.

U sester, které byly v Neumanneu zaměstnány, se zprvu zdála být pro sestru Vojtěchu situace zapeklitá. Byly tam ovšem původní boromejky, ale po zrušení ústavu v Českých Budějovicích šoupla vyšší úřední moc tamější sestry do Prachatic. Přišla s nimi i jejich představená, Matka Ilona Richtrová. Byla mnohem starší nežli sestra Vojtěcha a budějovické měly svou Matku rády. Nebude z toho třenice? Jedna anekdota říká, že několik kol dohromady tvoří soukolí, několik žen pohromadě je možno nazvat soužení. Ale v Neumanneu tomu tak nebylo, soužení nenastalo. Mladá představená, plná Ducha svatého, vytvořila místo soužení soulad. Hned prvního dne dala najevo, že si zkušenější sestry Ilony velmi váží.

„Když si nebudu vědět rady, což asi bude často, obrátím se na vás, milá sestro Ilono.“

A vskutku, i když by si byla poradila sama, každý den se svěřovala staré Matce se svými starostmi. Toho si budějovické sestřičky vážily a brzy si Vojtěchu oblíbily. Uměla také s každou sestrou probrat její osobní těžkosti, a to tak, aby ji nezarmoutila.

Stalo se, že mladá sestřička Doloris byla pokárána, že se k jedné babičce nezachovala správně, babička to oplakala a vylila svou bolístku paní představené. Matka Vojtěcha své pokárání pronesla slovy laskavými, nicméně Doloris, která svou citlivostí byla hodna svého řeholního jména, vhrkly slzy do očí a hlasem, ve kterém se třepotal pláč, slíbila, že se polepší. Uznává svou vinu. Druhého dne se Doloris světovala sestřičce Petrině.

„Včera večer jsem byla moc překvapena. Už jsem byla na lůžku, když ke mně přišla Matka představená.“

„Tak pozdě večer? A co chtěla?“

„Prosila mě za odpuštění, že mě odpoledne zarmoutila svým pokáráním.“

„No, to mě podržte, svatí andělé. Jak je to možné?“

„Nu, byla jsem při té její důtce smutná, ale bylo to vše moje vina, ne její.“

„Matka Vojtěcha je vynikající,“ uznává Petrina.

„Mne ta pokora Matky Vojtěchy tak dojala, že jsem pak strčila hlavu pod pokrývku a brečela dojetím nad její duchovní velikostí a nad svou slabostí. Už nikdy bych ji nechtěla zarmoutit.“

„Je tak dobrá, na vše myslí, i na naše zdraví. Už několikrát nám říkala - jděte se, sestřičky, proběhnout do lesa, máte ho za plotem. Nadýchejte se zdravého vzduchu, lesní ozón vám namaluje líčka na růžovo. Tomu malování líček jsme se zasmály.“ Sestra Petrina se zasmála i nyní.

„Vyprávěla mi sestřička Primosa,“ vzpomíná Doloris, „jak tu byla na dovolené. Byly tu ty sestry dvě, už si nevzpomínám na tu druhou. Ale to nevadí. Také je Matka Vojtěcha denně posílala na procházku do lesa. Nabalila jim tašku s jídlem a láhev mléka. A první den je napomenula, aby se včas vrátily k obědu, jinak budou vyškrabovat zbytky z kastrůlku.“

„To by musely vyškrabovat kotel,“ smála se sestra Petrina. „Kde by se tu vzaly kastrůlky.“

„Však ty mladé sestřičky pochopily, že Matka představená jenom žertuje. Je vynikající i tím svým smyslem pro humor, já ji mám fakt ráda,“ sestra Doloris je spokojena, že si mohla s někým popovídat o svých včerejších dojmích.

Cenu Matky Vojtěchy si uvědomili v Neumanneu všichni, když ji nemoc na čas odstranila z jejich společenství.

Poblíž Znojma se zřizoval nový charitní ústav Plaveč. Chtělo to dobrou organizátorku. Vikářka Theofora vybrala k tomuto účelu vždy ochotnou Matku Vojtěchu, prý alespoň na týden, aby se obětovala pro nový ústav.

Jenže Vojtěcha se pak vrátila až za týdnů vícero, což zavinila nečekaná nemoc. Přivezli drátěné matrace do postelí na nákladním autě. Sestra Vojtěcha, pracant vždy a všude, se vrhla na odnášení drátěných vložek, což byla práce těžká. Tou námahou se jí v ledvinách uvolnil utajený kamínek. Způsobil Vojtěše těžký záchvat, a to tím, že se zasekl v ureteru. Odvezli ji do nemocnice v Pelhřimově. Operace nebyla vhodná, neboť pacientka měla vysoké teploty.

Intenzivní péči lékařů se podařilo kamínek uvolnit, operace již nebyla nutná, i když teploty poklesly. Pacientka však byla velmi oslabená, návrat do Prachatic byl odložen.

„Musíte zesílit, přibýt na váze, nežli vás pustíme z dohledu. Vydržela jste statečně bolesti, vydržte stejně statečně to nicnedělání u nás,“ zažertoval pak doktor.

Všechno zlé je k něčemu dobré. Nemoc Matky Vojtěchy velmi přispěla k utužení sesterského společenství v Prachaticích. Všechny sestřičky těžce nesly její nepřítomnost. Všem se stýskalo po jejím veselém úsměvu. Nejvíce tesknila stará Matinka Ilona. Všechny se společně modlily za šťastný návrat Matky Vojtěchy. Rozdíl - my z Budějovic - my z Prachatic - se úplně setřel.

Konečně přijela! To bylo radosti, to bylo objímání! Nejvíce zářila vrásčitá tvář sestry Ilony Richtrové. Staříčká řeholnice se potom ještě rok těšila z ušlechtilého přátelství mladší představené, nežli zemřela doslova v její náručí. Stalo se tak na podzim, kdy stromy stlaly cestičky barevným listím a vítr hvízdal v komíně. Jeho hlasem řekla kmotřička Smrt povadlé Matce Iloně - Pojd'!

Sestra Vojtěcha ráda chodívala do kostela svatého Jakuba přes hrbolaté náměstí. Střed města byl totiž vydlážděn už v době, kdy husité dobyli Prachatic v roce čtrnáct set dvacet. A to se dláždilo „kočičími hlavami“, kamením, které vydrželo šlápoty chodců po mnoho staletí. Matka Vojtěcha nejednou o některou kamennou kočičku zakopla, když se příliš pozorně zahleděla na staré domy, bohatě ozdobené sgrafity. Uměli naši předkové vnášet krásu do každodenního života! Věž na nové radnici se dokonce honosila velkým obrazem, nad kterým si jednou lámala hlavu Matka Vojtěcha se sestřičkou Edignou. Ta tvrdila, že je to určitě svatý Václav na koni, zatímco Matka Vojtěcha, zběhlá v dějinách, mínila, že Václavův kůň by asi do husitských Prachatic nedoklusal.

„Bude to nejspíš Jan Žižka,“ mínila. Ale Edigna se nedala.

„To tedy musel dojet do Prachatic, dokud měl ještě obě oči. Typická páska přes jedno oko mu chybí.“ Rozsoudil je vousatý tatík, který natahoval zvědavé uši, o čem si to ty černé panenky povídají.

„Promiňte, sestřičky, že se vplétám do vašich domněnek. Ten obraz představuje poselstvo od krále Václava IV. Poslové prý přivezli městu velmi důležitou listinu, potvrzující jistou výsadu čili privilegii.“

„Výsadu, že vaše město může obchodovat s bavorskou solí,“ rozpomněla se Matka Vojtěcha a občánek na ni překvapeně zíral. Hele, tak ony ty klášterní panny znají něco víc než jen modlení!

Jistě, sestra Vojtěcha vždy věděla něco víc, hlavně o místě, kde působila. Tudiž mohla sestře Edigně povědět cestou ke kostelu, že svatého Jakuba začali stavět již koncem čtrnáctého století, ale teprve začátkem šestnáctého se začal tvářit jako pozdní gotika. „Všimněte si, sestřičko, že se jeho věž nápadně podobá mohamedánskému minaretu.“

Uvnitř chrámu vnímala citlivá Vojtěcha dávné modlitby zbožných předků, jako by chrámové stěny byly nasáklé vůní té staleté zbožnosti. Nejraději se zastavovala u bočního oltáře svatého Jana Nepomuckého. Byl z doby barokní jako oltář hlavní, ale to vnímala jaksí mimochodem,

hlavně jí oči ulpěly na křtitelnicu, která stála u tohoto vedlejšího oltáře. Umí si živě představit, jak zbožný kmotr drží děťátko nad ní a kněz lije vodu na tvářičku pozdějšího amerického biskupa. Ano, tady byl před sto jednatřiceti léty pokřtěn Jan Nepomucký Neumann. K němu se Matka Vojtěcha obracela o pomoc, když mezi starými obyvateli ústavu nebylo něco v pořádku.

„Je to přece tvůj rodný dům, služebníku Boží, Jene Nepomucký Neumanne. Ty jsi zde prožíval slunné dětství v pokojné rodině. Vypros tedy i nynějším obyvatelům, aby žili mezi sebou v míru a vzájemné úctě.“

Sestra Vojtěcha si Prachatice zamilovala. Bylo to město obdivuhodné. Milovníci starých staveb a sgrafit měli tam pořád co obdivovat. Jenže sestry boromejky tu nebyly na turistické rekreaci, ale na pilné práci. I mohly jen letmo tu a tam obdivovat krásná sgrafita na Haydlově domě, pohladit očima Sitrův líbezný dům, na kterém předvedl své umění malíř Šebestián Hájek již začátkem sedmnáctého století.

Na tak zvaném Knížecím domě namaloval svá poučná sgrafita malířský čtverák ze šestnáctého století. Jako by chtěl lidem vyprávět o spletitém mumraji světa, namíchal barvu na všelike výjevy biblické i válečné, lovecké, navíc alegorické. A že jsou lidské chyby stále stejné, i když jejich nositele čas vyměňuje, to malíř zvěčnil satirou. Je tu čert a jsou tu klepny. Drbničky zřejmě vypočítávají hříchy svých sousedů a rohatý je pečlivě zapisuje na oslí kůži.

„Na oslí kůži se těch pomluv ani moc vejít nemohlo,“ míní sestra Edigna. „Dnes by je nestačil zapisovat ani na psacím stroji závodní rychlostí, zvláště těch pomluv na Církev a kněze.“

Sestra Vojtěcha na ni mrkla, aby svou hořkost raději spolkla mlčky. Ovšemže měla sestřička Edigna pravdu. Chudák páter Toufar, obviněný z podvodného zázraku, chudáci opati, představení řádů a vynikající řeholníci, kteří byli zatčeni a proces s nimi se připravuje pomluvami a lživým hanobením v novinách. To vše Matka Vojtěcha ví a modlí se s celou komunitou za nevinné souzené, ale za umučeného otce Toufara se nemodlí. Ač soudruzi jeho smrt tají, ví se mezi věřícími, že už odešel k Otci. Za toho se nemodlí, protože se modlí k němu. Vypral roucho své duše v krvi Beránkově. Novodobý mučedník za víru. Ne my za něho, ale on se přimlouvá za nás, myslí si sestra Vojtěcha.

Od ústavu boromejek se šlo na náměstí a zpět úzkou uličkou, obývanou Romy snědé pleti. I ta ulička připadala sestřičkám snědá, snažily se ji přejít spěšně, ačkoliv se jim nikdy nestalo, že by je cikáni nějak obtěžovali. Spíše bylo sestrám líto těch umouněných dětských tváří, které se nekamarádily s vodou a mýdlem. Ony by se raději kamarádily s bonbónem anebo cinkavými penízky. Jenže sestřičky měly prázdné kapsy, to cikánata věděla a své ušmudlané ručky k nim nevztahovala. Některé černoooké děvčátko stálo o křížek na čelo, které mu Matka Vojtěcha udělila i s pohlazením.

/XV./ VĚRNÁ AŽ K SMRTI

Generální představená Matka Bohumila vtiskla sestře Vojtěše do ruky malý obrázek Pána Ježíše s ovečkou. Na zadní stranu napsala významná slova - Věrná Ježíši až k smrti. Když to Vojtěcha přečetla, pomyslně si - jistě věrná až do smrti. Ale až k smrti? Je v tom nějaký rozdíl? Generální představená ji nenechala dlouho na pochybách. Jen jí vysvětlila, co po ní žádá a sestra Vojtěcha ten rozdíl pochopila.

Předcházelo tomu nemálo rozruchu v Neumanneu, když Matka Vojtěcha oznámila svým sestřičkám, že je volána do Prahy. Proč, to neví. Neznamená to šaret pro ni? Jen to ne, celá komunita se polekala, že by mohla o svou milovanou představenou přijít. Také Vojtěcha jela do Prahy zneklidněna. Už si v Prachaticích zvykla, těžko by se loučila.

Nyní již ví, že tu o šaret nejde. Klečí před nejvyšší představenou a nechává volně kanout slzám dojetí. Byla vybrána k zvláštnímu úkonu, který je zkouškou křesťanské lásky a statečnosti. Cítí to jako vyznamenání, když jí Matka Bohumila vysvětluje, že má ubytovat v Neumanneu tajně kněze, který se skrývá před policií.

„Může dávat sestrám duchovní cvičení. Ale uvědomujete si, sestro Vojtěcho, že tu jde také o vaši bezpečnost?“

„Ano, Matko Bohumilo. Až je vše, jak chce Pán.“ „Uvědomujete si také, že vás pak bude policie podezřívát, popřípadě veřejně ostouzet, že jste měla intimní vztah k tomu knězi? Půjde tu nejen o vaši osobní svobodu, ale také o vaši čest.“

„Chci to riskovat, Matko Bohumilo. Necht' je, jak chce Pán.“

Vrátila se do Prachatic. Sestry si oddychly, když jim sdělila, že tu o žádný šaret nejde. Po krátkém odmlčení pokračovala tlumeným hlasem. Jedná se o velmi závažnou záležitost, proto chce slyšet také jejich názor, jejich souhlas. A celou záležitost jim vysvětlila.

Chvíli bylo napjaté ticho. Sestry pochopily, že tu jde o velmi nebezpečné riziko. Ticho bylo protrženo hlasem skoro radostným.

„To budeme mít exercicie, sláva!“

Ano, ano, všechny teď souhlasily, potěšeny nadějí na záležitost pro řeholnice velmi radostnou. Duchovní cvičení jsou vždy žádoucí.

Utajovaný řeholník dostal pokoj na poschodí v klauzuře. Hned naproti byly dveře do oratoře, ze které bylo malými okénky vidět dobře do kaple na oltář. Kaple byla totiž rozdělena na dvě části. V první byl oltář a lavice pro sestry, v zadní části pak lavice pro ústavní chovance, pokud se chtěli mše svaté účastnit. Na oratoř neviděli, zatímco kněz mohl u okénka sledovat obřad zcela dobře.

Duchovní cvičení mohl dávat sestrám, které z jiných klášterů přicházely do Neumannea na „dovolenou“. Přicházely v malém počtu, aby se k nim mohla střídavě připojit i některá místní sestra, aniž by to bylo nápadné. Řeholník ve dne z domu nevycházel, zdálo se být nemožné, aby se o něm někdo nepovolaný dověděl. Sestry mu říkaly otec František, ne že by se tak jmenoval, ale že patřil do řeholní rodiny svatého z Assisi.

Otec František leckdy po vykonání povinného meditování rozjímal ještě navíc.

Utekl jsem před vězením do vězení. Vždyť nesmím ven právě tak, jako moji spolubratři tam někde v pracovním táboře. Ale mám tu teplo, najím se dosyta, zatímco oni při těžké práci mrznou a kručí jim v žaludku. Dozorci na ně řvou, na mne se tu sestřičky usmívají. Asi bych měl trpět se spolubratry. Ale kdo by tu dával sestřičkám duchovní posilu? Ony jsou za exercicie tolik vděčné! Pane, jsem tu spokojen a nejsem. Jak dlouho mě tu ponecháš

opuštěného bez mé řeholní rodiny? Stýská se mi také po mamince, stříbrovlasé starušce. I ona jistě na mne myslí se steskem v duši. Nejsem ve vězení, ale netroufám si jet za ní. Nic o mně neví, chuděra. A mne trápí právě to, že ona se trápí. Co kdybych za ni zajel někdy večer, když je tma, když lidé sedí doma a nestarají se, kdo tak pozdě zazvonil u jejich dveří?

Otec František dlouho odolává pokušení. Pak si vyžádal alespoň jízdní řád vlaků, jen tak, z dlouhé chvíle si bude v něm listovat. Podej pokušení špičku prstu a za chvíli tě drží pevně za celou ruku.

Otec František překvapil matku jednou pozdě večer, když se modlila už kdoví kolikátý růženec. Za syna. A on je náhle tady. Byla přešťastná, že ho vidí zdravého a volného. Královna posvátného růžence ji vyslyšela.

František se zdržel celý příští den, měli si mnoho co povídat. Neprozradil, kde se skrývá, ona nevyzvíдалa. Matčinu srdci stačilo ke štěstí, že se smí na milovaného syna dívat. Také se spolu modlili za ukrácení zlých časů, nežli se večer opět rozloučili. Když se pak v noci vracel a na prachatickém náměstí klopýtal po kočičích hlavách, šeptal modlitbu díky za uplynulé hodiny. Zahnul do vedlejší ulice, která vedla k lesu. Odtamtud se pak zadem přes ústavní zahradu dostal na dvůr. Měl klíč od zadních dveří, také od klauzury. Šťastně si oddechl, když otevřel dveře svého pokoje. Jen odložil plášť, šel naproti do oratoře. „Děkuji ti, můj milovaný Pane, děkuji ti,“ šeptal vděčně.

Dny plynuly klidné, sestřičky se těšily z duchovní posily, kterou jim exercitátorovy promluvy dodávaly, a otec František pokušení opět neodolal. Marně ho Matka Vojtěcha varovala. Nějak pozapomněl, že Ježíš řekl slova, platná dodnes - Vezmi kříž svůj a následuj mě! - Pán mu to připomněl.

V tu dobu měla Matka Vojtěcha milou návštěvu. Přijela za ní její rodná sestra Anička, která měla řeholní jméno Emilie. Zavzpomínaly společně na krásné dětství v Huštěnovicích, zasmály se tomu, jak Tonečka kdysi vylezla až do vikýře stodoly, aby její modlitbu za uzdravení maminky Pán Bůh lépe slyšel.

„Ty jsi se svým pohovorem do nebe vylezla jen na vrata,“ usmívá se bývalá Tonečka na svou sestru, starší o dva roky. A společně se pomodlily za rodiče, dej jim Pán Bůh hodně blaženosti za to, že své děti vychovali ve víře. I za živé příbuzné se společně pomodlily, za Mařenku, provdanou Vojtěškovou, za bratra Gustu, také již ženatého, za Týnečku, provdanou Hrňovou, za Fanyňku nyní sestru Simeonu a samozřejmě za Vojtíka, nejmladší ratolest jejich rodu. Jména těch drahých bytostí jim oběma sládlá na rtech, vzpomínaly a jmenovaly i děti svých sourozenců. Bude jich v nebi jednou pěkná hromádka, jestli se tam všichni dostanou. Právě za to se obě modlí, velká naděje svítí v duši jasně, takže se obě, Vojtěcha i Emilie, cítí tak blažené. Tato nádherná pohoda v duši byla láskyplným darem od Boha před jejich vstupem do brány utrpení.

V kanceláři Neumannea ukazoval nástěnný kalendář datum desátého září roku tisíc devět set padesát dva. Sestra Edigna zahájila svou ranní práci znamením kříže a začala se probírat v osobních papírech chovanců. Sestra Doloris klepala na psacím stroji potřebné údaje pěti nových mladých sester, které se po rozpuštění mateřince v Praze přesunuly do Prachatic.

Někdo rázně zaklepal na dveře. Sestra Edigna nestačila říci vstupte, už se do místnosti hrnou čtyři ramenatí muži. Kancelář byla místnost poměrně velká, ale příchodem těch nezvaných

hostů se jaksi zmenšila, jako by se schoulila do sebe, napadlo sestře Edigně, která byla zvyklá vítat v kanceláři návštěvníky obvykle v čísle jednotném. Sestra Doloris přerušila klepání na stroji. Zarazil ji panovačný mužský hlas.

„Chceme mluvit s paní představenou.“

Nějak zapomněli na pozdrav, šlehlo myslí Doloris, přesto se ochotně zvedla ze židle.

„Hned ji zavolám. Počkejte tady, prosím.“

Sestra Edigna chtěla pánům přistavit židle, ale páni nemínili počkat. Ve čtyřstupu pochodovali za sestřičkou Doloris přes místnost, která spojovala kancelář s chodbou. A to si milá sestra Doloris už uvědomila, že něco není v pořádku. Hned u dveří, ze kterých vyšli, bylo schodiště se zvonkem. Sestřička třikrát prudce a krátce zazvonila. Bylo to smluvené znamení pro otce Františka. Schodiště vedlo ke klauzuře. Doloris chvíli počkala, pak se obrátila na svůj doprovod.

„Možná, že Matka představená zvonění neslyšela, jestli je v koupelně. Podívám se za ní do klauzury.“ Vystupovala po schodech a v hlavě se jí plašily myšlenky. Slyšel otec František výstražné znamení? Není zahloubán v meditaci na oratoři? Co teď? A co potom?

„Tady je klauzura, muži tam nesmějí,“ zvolala, když se jeden z hromotluků dral do dveří za ní. Bránila mu houževnatě, oba na okamžik cloumali dveřmi, než se Doloris přece jen podařilo je přibouchnout. Vztekly zaklení za dveřmi jí napovědělo, že šohaj od StB včas prsty neucuknul, ale nedbala na to. Hodně hlasitě volala Matku Vojtěchu. Představená vyšla z pokoje, kterému se stále ještě říkalo „U Matinky Ilony“, ačkoliv Matka Richtrová byla již rok na věčnosti. Matka Vojtěcha v tom pokoji skladovala různé sesterské věci, které tam toho rána prohlížela. Sestra Doloris rychle sdělila Matce Vojtěše Jobovu zvěst. Vojtěcha vyšla z klauzury a pozornost chlapíků se zcela upoutala na ni. A tak mohla sestra Doloris vklouznout do vedlejších dveří klauzury, za kterými byl pokoj otce Františka.

„Otče, je zle. Jsou tady.“

Kněz ihned shodil kleriku, popadl kufřík, stále připravený pro rozhodnou chvíli. Seběhl přes pracovnu sester do přízemí a zadními dveřmi na dvůr. Toho času tam nikdo kromě drůbeže nebyl. Ta ovšem prchala stejně poplašeně jako otec František. Namířil si to přes stodolu na cestu k lesu, jak to měl předem naplánováno.

Sestra Doloris se vrátila ke svému psacímu stroji, ale na povinné papírování neměla ani pomyslení. Sestra Edigna seděla na své židli také jako hromádka neštěstí, u druhého stolu kladl jeden z mužů Matce Vojtěše nepříjemné otázky. Jeho tři kolegové se prohrabovali v šuplatech a skříních. Sestra Doloris se postavila k oknu. Bylo sice nízké, ale ona se nechtěla dívat na ulici. Chtěla se jen soustředit na modlitbu za uprchlíka, aby se šťastně dostal do lesa. Jenže její prosba zřejmě nebyla v souladu s Božími plány. Za chvíli vešel další estébák, který v kanceláři ještě nebyl.

„Tak už ho máme,“ hlásil vítězně. „Chtěl zmiznout zadním vchodem.“

Sestře Doloris vhrkly slzy do očí. Podívala se na Matku Vojtěchu. Obličej představené byl v tu chvíli bílý jako její pracovní zástěra. Ne že by měla strach o sebe, ale tušila, že sestry

budou také vyšetřovány, otec František jistě přísně souzen. Policie obklíčila celé Neumannium, to znamená, že šla najisto. Musela být někým informována, nežli se vydala na zátať. Lov se podařil, lidský zajíc vběhl lovcům rovnou do rány.

Prohlídka v kanceláři pokračovala, když tam vstoupila sestra Emilie. Přišla sem za celý sesterský kolektiv, poplašený cizími muži v domě.

„Sestřičko Vojtěcho, co se to tu děje? Snad vás nechtějí zavřít?“ Hlas jí selhal lítostí.

Náčelník čmucharů ji okřikl. „Nedělejte nám tu tyátr a zmizněte!“

Matka Vojtěcha se Emilie zastala. „Je to moje rodná sestra, přijela mě navštívit až z Moravy.“

„Tady ji nemůžeme potřebovat, ať odejde.“

Odešla s pláčem, aby sestřičkám referovala. Ty se shromáždily v kapli a modlily se v pláči, neboť ještě následovala domovní prohlídka, která se prodloužila na několik hodin. To už se poplašná zpráva o policii dostala i mezi ostatní obyvatele ústavu. Sestry naléhaly, aby se mohly s představenou rozloučit, babičky, shromážděné na chodbě, volaly, že chtějí vidět Matku Vojtěchu. Estébáci uznali za vhodné nebouřit ústavní lid, a proto přivedli zajatkyni do kaple, kam se vhrnuli i dědečkové a babičky.

Kdo zavolal duchovního otce sestřiček, pana radu Praxla, aby přišel do kaple, to si už dodatečně sestry ani nevzpomněly. Ale naštěstí byl doma, okamžitě svůj zelený domeček opustil a se srdcem zarmouceným přistoupil k oltáři, aby podal Matce Vojtěše svaté přijímání. I v těžké chvíli se jí duše naplnila láskou a vděčností k Tomu, který jí posílil, takže hlasem pevným a krásným zazpívala první sloku písně „Matičko Boží, obětuj milosti své mi zář, zbožně chci klásti život svůj Lásce tvé na oltář. Když se mé cíle zašerí, v temnu mne hrůzy jmou, obejmí v lokty mateří, opatruj duši mou.“

Všechny sestry tuto píseň znaly, ale nepřidaly se ke zpěvu. Nemohly, pláč jim dusil slova v hrdle.

V tu chvíli byli muži z tak zvané Bezpečnosti zcela bezmocní. Byli zvyklí zatýkat lidi, ale ještě jim nikdo před odchodem do vazby nezazpíval krásné sólo. Ano, plakali příslušníci rodiny zatčeného, ale neplakalo celé shromáždění starých i mladých, ne, to hoši od StB ještě nezažili. A tak se stalo, že Matka Vojtěcha mohla k přítomným sestřím promluvit několik hřejivých vět a dát jim požehnání.

Pak už nezbyvalo než vstoupit do policejního auta. Od domovních dveří ji doprovázelo volání posledních pozdravů.

„Vraťte se nám! Na shledanou brzy, Matko Vojtěcho, budeme na Vás myslet!“

Zaklapnutím dvířek od auta se uzavřela jedna kapitola z životního románu Matky Vojtěchy Hasmandové.

/XVI./ ZA MŘÍŽEMI

Matka Vojtěcha si chvílemi připadala jako v jakémisi neskutečnu. Dotěrné otázky při sepsání vstupního protokolu zodpověděla mechanicky, uštěpačné poznámky se odrážely o její klid. I tady v chladné kanceláři se zamřížovaným oknem cítila, že Pán je s ní.

„Řeholnice přece rády meditují, tak vám dáme samotku,“ ušklíbl se vyšetřovatel. Velmi by se byl podivil, kdyby ji mohl jasnovidně do té samotky sledovat. Sestra Vojtěcha ihned poklekla, jakmile za ní dveře cely zapadly, a polohlasitě zazpívala Te Deum. Cítila se klidná, smířená se vším, co se stalo a co ještě přijde. Přemýšlela pak, zdali byly zatčeny také jiné sestry. Časem pak zjistila, že je pod jednou střechou se sestřičkou Edignou Bílkovou a Doloris Janákovou. Později tam přibýly všechny představené z vedlejších klášterů boromejek. Z Hrabic sebrali sestru Placidu Gabrielovou, z Písku Metodu Vodrážkovou, ze Strakoníc sestru Kristianu Houštovou, z Českých Budějovic Hermelu Motáčkovou. Byl to velký záťah na ovečky Boží.

Vojtěcha využívala nucené nečinnosti k oslavě Boží. I když neměla s sebou žaltář, znala povinné modlitby z paměti za ta dlouhá léta požehnaného řeholního života. Modlitby střídala s kostelními písněmi, hovořila se svým andělem Strážným a svěřovala mu své modlitby, aby je očištěné donášel k trůnu Nejvyššího. Napadalo ji mnoho krásných duchovních myšlenek, které by v kolotoči denní práce občas jen zajiskřily, ale hned zhasly. - Věřím, Pane, že tys mě sem uvedl do úplné samoty, abych prohloubila svůj duchovní život. Z lásky k tobě budu přijímat bez reptání vše, co mě tu čeká.

Samotu narušily občasné výslechy. Okénko ve dveřích, zvané špehýrka, ji nechávalo klidnou, ačkoliv se v něm často objevovalo něčí zlé oko. V cele nebyly hodiny, nebyl kalendář. Jen cinkot plechových šálek s nechutným jídlem rozkrajoval den na ráno, poledne a večer.

„Ta Hasmandová vyjde z toho celkem s nízkým trestem. Kromě toho pátera už nic jiného na ni nemáme,“ uvažoval nahlas vyšetřovatel, když srovnával protokoly výslechu.

„Něco se už najde,“ uklidňoval ho nadřízený.

A našlo. Neboť fantazie soudruhů měla zelenou. I rozjela se svižným tempem.

Při nejbližším výslechu vyšetřovatel Vojtěchu nabádal, aby upřímně vyznala, jak to bylo s tím dopisem do Vatikánu.

Sestra Vojtěcha se podivila, cože to má být? „Nezapírejte. Vaše generální představená Langrová přece vám svěřila dopis, abyste ho předala na francouzské vyslanectví, a byl určen do Vatikánu.“

„Na francouzském vyslanectví jsem nikdy nebyla, o žádném dopisu do Vatikánu nevím, to musí být omyl.“ „Žádný omyl. Tady se Bohumila Langrová přiznává, že vám ten dopis svěřila.“ Estébák podal Matce Vojtěše listinu s podpisem Matky Bohumily Langrové. Sestra Vojtěcha čte a nemůže uvěřit. Čte podruhé, potřetí a listina se jí v ruce chvěje. Poznává podpis, ale jak něco takového mohla Matka Bohumila přiznat? Je zmatená, mlčí a uvažuje. Vyšetřovatel na ni kupodivu nespěchá. Jen podotýká, ať dobře uváží, zda není lépe vinu přiznat, je to polehčující okolnost.

Vojtěše napadá, že Matka Bohumila asi nechce jinou sestru, která je ještě na svobodě, označit. Chce, abych to vzala na sebe, důvěřuje mi, stejně už zavřená jsem. Kdož ví, jaký to má kvůli

tomu dopisu průšvih. Nesmím ji zklamat. Tak dobrá, vezmu to na sebe, ušetřím tu druhou sestru, ať už to byla kterákoliv.

Vyšetřovatel se zaradoval radostí ďábla nad zavrženou duší. Hasmandová se přiznala a může být souzena pro velezradu.

Teprve po shledání s Matkou Bohumilou v pardubické trestnici se Vojtěcha dověděla, že naletěla na léčku. Listina s přiznáním Matky Bohumily byla podvrh, její podpis dokonale napodoben. Opět jedna trpká zkušenost o zlobě světa.

Ale než se Vojtěcha octla v Pardubicích, byla její celoroční samovazba přerušena soudem, který se konal v Písku devatenáctého září 1953. Přelíčení trvalo tři dny, neboť sestra Hasmandová nebyla jedinou figurkou v tomto tyátr-procesu s řeholnicemi. Představení mělo přesnou režii, předem pečlivě připravenou i s výši trestů. Příbuzní se mohli této podívané účastnit. Kroutili ovšem hlavou, nechápali, nerozuměli, jaké to velezrady se ty milé jejich sestřičky mohly dopustit.

Po skončení soudu směli příbuzní s Tonečkou pohovořit. Byli tu oba její bratři, sestry Emilie a Tynuška, navíc několik bratranců, kteří rádi se trmáceli dlouhou jízdou z jižní Moravy do Písku, jen aby jejich drahou Tonečku viděli.

„Osm let za nic,“ rozhorlovala se Tynuška bez ohledu na dozorce, který jejich povídání v soudní hovorně hlídal. Jak to vydržíš?“ Slzy jí stékaly po tvářích.

„Neplač, Tynuško,“ utěšovala trestankyně sestru. „A nikdo z vás ať se nade mnou nermoutí, moji drazí. Netrpím pro nějakou skutečnou vinu, ale pro věci Boží. A to je vlastně vyznamenání. Ježíš mi dovoluje, abych své utrpení spojila s jeho, to je velká čest.“ Mluvila klidně, s úsměvem, který je přesvědčoval víc nežli slova. Všichni příbuzní odjížděli z Písku s jakousi hrdostí, že jednu z jejich rodu si Ježíš vyvolil za spolutrpitečku.

/XVII./ SHLEDÁNÍ V PARDUBICÍCH

Vězeňský anton odvážel odsouzené sestřičky z Písku do Pardubic. Kupodivu se všem ulevilo, jak si odsouzenkyně navzájem přiznávaly. Byly rády, že mají soudní přelíčení za sebou a také si už nemusely lámat hlavu nad otázkou, na kolik let jim Pán určil zkoušku pravé odevzdanosti do Jeho vůle. Už to věděly. Sestra Vojtěcha to měla vyčísleno na osm let coby vatikánská špiónka, sestra Edigna a několik účastnic exercicií bylo poctěno třemi léty státní péče, jen sestra Doloris si koupila k těm třem letům půl roku navíc za ty přiskřípnuté estébácké prsty.

Z Písku odvezli dozorcí vězeňkyně nejdříve do matičky Prahy, která jim poskytla pohostinství na Pankráci jen na jednu noc. Při vystupování z policejního vozu si Vojtěcha povšimla na jedné vězeňské budově nevelké věže s hodinami. Jenže věže se nestavějí pro hodiny, ale jako znamení, že pod ní je příbytek Boží. „Měli tu dříve kapli,“ šeptala sestře Doloris. „Svátostný Pán tu přebýval mezi trestanci.“

„Kapli už určitě zrušili,“ správně usoudila Doloris. Ráno, po chudé snídani, sestry opět nasedly do policejního autobusu, tentokrát poněkud většího nežli byl písecký anton. Však také cestujících bylo více. Několik dalších sester a čtyři trestanci kromě několika hlídačů. Tito

byli v dobré náladě, netajili před osazenstvem, že cílem jejich cestování jsou perníkové Pardubice.

„Perníková chaloupka to zrovna nebude,“ zasmál se dozorce, ale bez škodolibosti.

Jeden z trestanců si dovilil žert dokončit. „Perníček tam loupat nebudeme, spíše pernou práci.“

„Tak se zatím můžete trochu pobavit,“ dozorce milostivě dovolil, aby si sestry přisedly, ke komu chtějí, a povídaly si. Trestanci zarecitovali latinsky kousek žalmu, dál se už sestrám nemuseli svěřovat s datem svých primicí. Byla tu krásná příležitost ke zpovědi. Cesta byla dlouhá, mohly se kajícnice vystřídat všechny.

Anton projížděl švestkovou alejí. Větve stromů se prohýbaly pod bohatstvím modrofialových plodů. Dozorcům se sbíhaly sliny v ústech. K údivu všech dal jejich vedoucí příkaz, aby šofér zastavil. Otevřel dveře a vyzval dvě sestřičky, aby vystoupily a natrhaly švestky. „Ale ne do pusy. Pro nás pro všechny,“ dělal přísného. Pak se usmál. „Švestky jsou sice státní majetek, ale vy jste koneckonců také ve státním držení, tak co!“ Jeho kolega se zrovna díval na sestru Vojtěchu, které se zpod šátku na hlavě draly do čela hnědé kučery.

„Z vás by byla pěkná maminka.“ Nebyla v těch slovech mužská drzost, spíše jakási lítost, že tou maminkou není. Vojtěcha to pochopila, neodvrátila tvář od jeho očí. „Já jsem maminkou, ale duchovní pro své dcery. Ale tomu nemůžete rozumět.“

Zatím sestřičky natrhaly švestek plné dva šátky a mohly podělovat. Na každého se dostalo, i když ne mnoho, a vozidlo se zas rozjelo. Sestra Doloris přisedla k Vojtěše a vyprávěla, jak pro ni přišli za tři týdny po zatčení Vojtěchy. A z Českých Budějovic ji vezli do Písku s koženými brýlemi na nose.

„Připadala jsem si jako kůň s klapkami na očích. To abych neviděla, s kým mě vezou.“

„Asi jsme seděly společně v jednom antonu, ale promluvit nebylo dovoleno, tma na očích, tak jsme o sobě nevěděly,“ uvažuje Matka Vojtěcha.

„Škoda, že nás nedali na společnou celu, ale výslechy už nebyly, tak proč nás tam drželi?“

„Čekali na převezení další skupiny sester, které pak byly s námi souzeny.“

„Vlastně na ty, které teď s námi jedou, že? Nevíte, Matko Vojtěcho, proč jsme byly před porotou v trestaneckých šatech? Obvykle jsou přece obžalováni před soudem v šatech civilních.“

Sestra Vojtěcha se jen usmála. „Asi v té úschovně civilních šatů si s naším řeholním oblečením nevěděli rady.“

„Možná tušili, s jakou radostí bychom je oblékaly, a to potěšení nám nechtěli dopřát,“ míní Doloris. A s obavou se dívá na bledou, vyhublou tvář své představené. Jak ta se, chuděra, změnila - myslí si Doloris a netuší, že tutéž myšlenku zatlačuje do pozadí Matka Vojtěcha - Pane Bože, nedej, aby sestra Doloris onemocněla. Vypadá moc špatně.

Sestra Edigna si k nim přisedla. „Nejde mi z mysli, proč ta komedie s koženými brýlemi na očích, když nás vezli do Písku. Vždyť po soudu nás dali do společné cely.“

„To že bylo už po soudu. Záležitost byla ukončena, už se soudruzi neobávali, že bychom se na nějaké výpovědi smluvily,“ Vojtěcha má vysvětlení hned po ruce.

„Když nás vezli z Českých Budějovic do Písku, to vzduch voněl jarem,“ vzpomíná dále sestra Edigna. „Jak dozorcí mezi sebou mluvili, pochopila jsem, že je osmého května. Těšila jsem se z toho, že vím datum. Taková maličkost, ale pro nás velký objev, vidíte?“

Matka Vojtěcha souhlasí. „Abychom se naučily těšit se z věcí malých, musel nám Pán vzít věci, které jsme považovaly za důležité. Čím méně toho člověk vlastní, tím více se přibližuje Bohu, který s láskou tvořil pro nás i věci nepatrné.“

„Já jsem v této chvíli docela šťastná,“ říká Doloris a potvrzuje svá slova úsměvem. „Stačí, že mohu mluvit s vámi, Matko Vojtěcho, a sedět ve společnosti sestřiček. Věříte, že ani ti dozorcí mi tu nevadí?“

Když sestřičky dojely do pardubické věznice, potkaly na svém bloku generální představenou Matku Bohumilu a dvě boromejky, sestru Priscilu a sestru Hubertu. Radost veliká. Tehdy bylo v pardubické trestnici asi tři sta vězňů. Sestra Vojtěcha se dostala do cely s dvojlůžkovým vybavením a k její radosti byla s ní sestra Doloris. Obě byly přiděleny na práci do „šijovny“, kde se zhotovovaly cajkové obleky pro vězně. Bylo tam asi dvacet řeholnic z různých řádů. Aby je izolovali od normálních vězeňkyň, dali je na blok těch nejtěžších zločinců, totiž politických. A tak se milé boromejky setkaly s intelektuálkami všeho druhu - doktorkami, profesorkami, poslankyněmi. Všechny měly na kontě trestů vesměs dvacet i více let. A milá sestřička Doloris, která byla po stránce politické úplné embryo, se tam doškolila ve vědomostech, kdo je prezidentem v USA, ve kterém státě vládnou komunisté a ve kterém je demokratický režim. Na tomto oddělení byly tři velké společné místnosti a pak na spaní „dvojáky“. Při takovém množství vězeňkyň nazvaly ženy svého velitele Sultánem.

Nějakým omylem přišla na jejich blok stará Slovenka. Naříkala, že je jí v noci zima. Kterási trestankyně jí dala dobře míněnou radu, aby požádala Sultána o dovolení napsat si domů o svetr. Při následující přehlídce ubikací rozvinula se mezi tou ženičkou a soudruhem velitelem roztomilá rozprava.

„Prepáčtě, pán Sultán...“ začala dialog stará paní. Velitel zařval: „Cože?“

„Já by som len potrebovala, pán Sultán -“

„Co to povídáte?“ přerhl jí velitel větu a zamračil se, zatímco ostatní přítomné ženy se usmívaly. Polekaná Slovenka se už nezmohla na víc, než na omluvu.

„Prepáčtě, pán Sultán a něhněvajte sa.“ To už ostatní ženy musely násilím potlačovat smích. Velitel se raději otočil a odpochoval.

I stalo se jindy, že Sultán přišel neočekávaně a přistihl sestřičky při společné modlitbě. To mu nesesedělo, proto spustil přísně, že tady je modlení zakázáno.

Matka Vojtěcha byla pohotová. „Pane náčelníku, mohl byste nám to dát písemně?“

„To mohu,“ nafoukl se, „a také vám to dám.“ Ale nedal. Nedočkaly se, a tak sestřičky ve společné modlitbě bez bázně pokračovaly dál. Zvláště při každodenní procházce po vězeňském dvoře se boromejky společně modlily oficiem. Tehdy bylo latinské. Sestra Vojtěcha měla vynikající paměť. Chodila uprostřed sester, aby mohla v případě potřeby napovídat oběma chórům.

Byla doba, kdy se sklízela řepa a na tuto těžkou práci byly poslány i boromejky. Jenže Vojtěcha byla ve velmi špatném zdravotním stavu, při práci omdlévala a musela být proto vyřazena. Několik dní jí bylo dovoleno odpočívat i ve dne na lůžku, pak byla přeložena na pletárnu. Tam byl jednosměnný provoz, práce méně vysilující a pak, pracovala tam také Matka Bohumila a sestřička Priscila.

Sestra Doloris připomněla Matce Vojtěše, že na svobodě by nyní skládala věčné sliby.

„A proč ne tady?“ řekla na to Vojtěcha. „Generální představená je zde, Nejsvětější Svátost máme taky, takže nic neschází.“

Ano, vynalézavé sestřičky tam měly všecko. I ranní mši svatou. Jakže? Inu, musely si na to přivstat ještě před příchodem dozorkyně. Matka Bohumila recitovala z paměti všechny mešní modlitby a pak měly svaté přijímání. Hostie se ovšem nepodobaly těm v kostele. Měly podobu suchých dortových oplatek, které se ovšem daly lámat na kousky. Přicházely do trestnice v balíčcích, které směla sestra Vojtěcha dostávat vzhledem ke svému špatnému zdravotnímu stavu. Balíčky jí posílala sestra Emilie. Nevíme, jakým způsobem se tyto dvě rodné sestry domluvily na dálku, jistě nějakým náznakem v dopise, také intuicí, zbystřenou velkou sesterskou láskou. Sestřičky nosily posvěcené hostie v plátěném pytlíčku stále u sebe a moc se strachovaly, aby je bachařka při prohlídce nenašla. Jen jednou se stala tato smutná nehoda, a to sestře Evaristě. Kolik slz lítosti potom prolila u nohou Matky Bohumily, s tváří v jejím klíně! Spasitel byl zneuctěn, i když bachařka považovala Hostie za kousky obyčejné oplatky, kterou vězeňkyně měla u sebe nedovoleně.

Na Štědrý den v roce 1953 si boromejky udělaly půlnoční slavnost. Neměly tam hodiny, nemohly načasovat půlnoc přesně, ale utěšovaly se tím, že na věčnosti také žádné hodiny nejsou. Sestry i z jiných řádů se oslavy zúčastnily. Na cele Matky Bohumily u její postele byla umístěna nízká stolička, prostřená bílým ubrouskem, na kterém ležela svatá Hostie. Sestra z řádu sv. Vincence kdesi objevila malou vánoční svíčičku. Ani ne celou, už si s ní někdo posvítil. Ale dodávala stolečku vánoční náladu. Hlavní osobou slavnosti byla sestra Doloris. Bude skládat věčné sliby do rukou generální představené za přítomnosti spolusester. Oslavenkyně měla na sobě ošoupané kalhoty, modrou záplatovanou kazajku a na nohou pantofle. Vše bylo chudičké a přece kouzelné. Všechny přítomné byly dojaty, slzy prolévala i sestra Doloris, ale byly to slzy hluboké vnitřní radosti.

V lágru se tomu uzavřenému oddělení říkalo Hrad, jelikož prý tam sídlí vznešená společnost.

/XVIII./ VĚZEŇSKÉ ZÁŽITKY

Trestankyně, které pracovaly na pletárně, dostávaly za odvedenou práci určitou odměnu, nikoliv peněžitou, ale ve formě poukázek, za které bylo možno si v kantýně něco koupit. Nebylo toho mnoho, ale i to málo se zdálo náčelníkovi moc. Jednoduše práci na pletárně zrušil. Nezaměstnané ženy byly následkem toho zavřeny na celách po celý den. Proč neměly přístup na WC, to nikdo nevěděl. Že by jen zlý rozmar soudruha náčelníka? I objevily se na

bloku hrnce, vždy pro dvaadvacet trestankyň jeden. Bylo to příšerné, nelidské, nedalo se to vydržet. Ženy na celém bloku zahájily hladovku. Po tři dny odnášeli dozorcí netknuté šálky. Náčelník byl touto solidaritou vězeňkyň zahrán do autu. Přijela vyšetřující komise z Prahy, zahájila jednání se zástupkyněmi hladovějících žen. Mezi těmito byla i sestra Vojtěcha. Komise uznala oprávněné stížnosti a nařídila nápravu. V rámci toho vylepšení se řádové sestry stěhovaly o poschodí výše do velkého sálu. Dole zůstaly jen případy civilně politické. Začalo se jim hromadně říkat „Hrad“, kdežto těm nahoře „Vatikán“. Tyto přezdívky se vžily tak, že i pošta byla dirigována tímto označením. Dokonce i náčelník se jednou spletl. Měl ukončit pravidelnou vycházku trestankyň na dvoře. Protože tam po celou dobu nebyl, zeptal se sestry Vojtěchy, kdo je na řadě k odchodu. Odpověděla bezděky, že Hrad. Soudruh náčelník informaci převzal také automaticky a vydal rozkaz, který všechny pobavil.

„Hrad - odchod! Vatikán - zůstává!“

Vojtěcha se dověděla, že dvě mladé řádové sestry z jiného bloku pracují v suterénu v době, kdy Vojtěšin blok byl na vycházce. Okno v pracovně bylo vysoko, ale na dvoře bylo nízko u země. U tohoto zamřížovaného okénka si sestra Vojtěcha pokaždé zavazovala tkaničku u boty. Než si ji zavázala, pronesla do otevřeného okna některou větu z evangelia. Ovšemže sestřičky poselství zaslechly a denně nedočkavě očekávaly tuto duchovní posilu. Která řeholnice je tím poslem shůry, odkud viděly jen přecházející nohy, nevěděly s jistotou. Okénko bylo vysoko, tvář v něm nemohly na dálku rozeznat, ale zvuk hlasu k nim doletěl jasně jako poselství z nebe. Nu, později se dověděly, že tento duchovní dárek pro ně si vymyslela Matka Vojtěcha.

Pokud ještě byla sestra Vojtěcha v pletárně, napadlo některou trestankyni, že by se měl čas využít také ke vzdělání, když mají mezi sebou kapacity. Vznikl kroužek těsnopisu, kroužek cizích jazyků. Sestra Doloris a Vojtěcha se začaly učit francouzsky. Univerzitní profesorka Růžena Vacková jim dělala přednášky z filozofie. Večer jim vyprávěla spisovatelka Nina Svobodová historické události, neboť měla vynikající paměť na letopočty. Byla mezi nimi také herečka Jiřina Štěpničková, ta je bavila recitováním divadelních rolí. Všechny si tykaly a sestře Vojtěše říkaly Vojtíšku, neboť ji všechny měly rády. Jednou se Doloris svěčila Vojtěše:

„Už jsem si tu zvykla. Život by byl i tady snesitelný, jen kdyby Sultán neměl roupy.“

Po zakročení komise z Prahy mohly vězeňkyně jak na Hradě, tak ve Vatikánu opět pracovat, opět byla možnost něco málo si za vydělané poukázky koupit. Jednou si Vojtěcha s Doloris koupily švestky. Vojtěcha je vysypala na houni na svou postel, aby je spočítaly a rozdělily. A každá hleděla, jak té druhé přisunout tajně o švestku víc. Naneštěstí nezpozorovaly, že s ovocem přinesly i škvora, který zalezl pod podhlavník. A v noci do ucha sestry Vojtěchy. Noc se změnila v hodiny utrpení. Marně se pokoušela sestra Vojtěcha malého, ale nebezpečného vetřelce vypudit. Prožívala muka statečně po dlouhé hodiny, ale když už se jí zdálo, že to nevydrží, volala o pomoc. Za mřížemi okna již svítalo. Sestra Christiana se ujala neobvyklého léčebného zákroku. Vzala do svých rukou hlavu Matky Vojtěchy a klepala s ní na straně postiženého ucha tak dlouho, až to škvora přestalo bavit a vypadl. I když utrpení skončilo, Vojtěcha byla rozrušená, celá se chvěla. Po snídani šla k vězeňskému lékaři. Dal jí něco na uklidnění a řekl, že kdyby se škvor dostal k mozku, mohla by zešilet, že o takových případech ví. S velkou vděčností pak děkovala svému Ježíši, že to nejhorší nedopustil.

Ale zdráva nebyla. Vězeňský rentgen zjistil nález na plicích a tak mohla Vojtěcha dostávat navíc přiděl mléka. Jak už měla srdce naplněno láskou ke všem kolem sebe, vždy se podělila s některou spoluvězeňkyní, o které se domnívala, že to také potřebuje.

Vojtěcha často při vycházkách mluvívala s Libuší Bulínovou, která sice nebyla řeholnicí, ale dostala se také na „Vatikán“. Velmi ráda naslouchala sestře Vojtěše. „Vojtíšku, ty máš andělský hlas. Takový lahodný na poslech. Je mi líto, že tu nemám magnetofon, hned bych si tě natočila.“

Vojtěcha se tomu jen zasmála a dále pokračovala v hovoru o vážnějších věcech, nežli je její hlas. Libuše byla věřící, ale „jako nemluvně v plenkách“, což řekla sama o sobě.

„Jsi čistého srdce, Líbo, Pán tě miluje. Nesmíš ho zklamat. Plenky už konečně odhodl!“

I Růžena Vacková nemálo přispěla k „odvinutí“ Libušky. A přišla chvíle, kdy vyznala svou víru již pevnou a radostnou.

Podivuhodné jsou cesty Boží milosti. Pán dopouští utrpení, odloučení od rodiny, od domova, od všeho, čemu člověk přivykl, jako jistou cestu k němu. Tak tomu bylo s Libuší Bulínovou, která teprve za mřížemi našla pravou radost, pevný životní cíl. A Vojtěchu Pán poslal do věznice jako svou užitečnou služebnici, která tam byla posilou slabých, útěchou zarmoucených.

Jak se potěšila sestra Vojtěcha, když ji tato nalezená ovečka požádala, aby místo kněze, který nebyl na dosah, vyslechla její kající životní zpověď. Vojtěcha jí nemohla dát rozhřešení, ale obě věřily, že v takovém případě dává rozhřešení sám Pán. Vojtěcha potom podala Libušce svátostné Tělo Páně.

Komunisté nazývali věznici nápravným zařízením a vskutku se tam nejedna duše napravila, jenže opačně, nežli jak si to soudruzi představovali.

Libuše se cítila jako duchovní dcera Vojtěchy. Svěřila se jí, že nyní, kdy našla Krista celým srdcem, je pro ni každý den krásný a vůbec jí to nevádí, že je ve vězení. Upřímnou radost z toho měla ovšem i Vojtěcha.

Jen jednou viděla Libuška svou duchovní matku nešťastnou. Tehdy přišlo nařízení, aby všechny sestry šly do lékařské ordinace na gynekologickou prohlídku. Řeklo se jim, že je to kvůli zjištění, zda některá nemá rakovinný nádor. Ale byla to jen záminka. Vrchnost chtěla vědět, zdali jsou řeholnice opravdu panny. A v kladném případě jim důkaz neporušenosti natrhnout. Je až k nevíře tato satanská zloba vůči řeholnicím. V ordinaci asistovala u toho lékařka v uniformě SNB. Po tomto zákroku sestra Vojtěcha nebyla schopna sama slézt z operačního stolu. Libuška jí pomohla. Vojtěcha byla vyčerpána nejen fyzicky, ale hlavně duševně. Považovala tento lékařský zákrok za velkou pohanu. V prvních chvílích nemohla přemoci pláč. Libuše ji vzala kolem ramen a konejšila její vzlykání - nakonec se jí to podařilo. Sestra Vojtěcha si utřela uslzenou tvář do rukávu, usmála se na Libuši zase tím svým zářivým úsměvem.

„Vidíš, Libuško, jak umím kropit slzami, než mi to dojde, že i takové utrpení přijme Pán rád na smír za hříchy těch, kdo v nás tupí Jeho.“

V jistou dobu musely vězeňkyně pracovat i v neděli. Některé řeholnice odmítly. Za trest musely jít „do díry“ čili do korekce. Byla to studená kobka, bez světla a bez topení. A jídlo skoro žádné. Vzhledem k tomuto tvrdému trestu Matka Bohumila přikázala boromejkám, aby se podřídily a v neděli nastupovaly do práce. Vojtěcha se tím netajila před Libuškou, že ji ten příkaz Matky Bohumily mrzí. Nakonec ji Bohumila před korekcí neuchránila.

Stalo se to tak. Generální tajemník Organizace spojených národů Dag Hammarskjöld přijel do Československa a právničky, vězněné na „Hradě“ v Pardubicích řádným způsobem v mezích zákona sestavily dopis, kterým ho žádaly o podporu svých oprávněných požadavků. S dovolením Matky Bohumily k dopisu připojila i Vojtěcha své přání, aby směla používat Misál a Písmo svaté. Dopis podaly řádnou cestou přes náčelníka, a přece žadatelky neuspěly. Žádné výhody, a všechny podepsané do korekce. Jenže každá sama.

Vojtěcha se třásla zimou. Měla na sobě jen kalhoty a halenu z tvrdé špinavé látky. Plachta na přikrytí na slavníku byla taktéž tvrdá, nehřála ani trochu. Pro vlhkou zimu nemohla usnout. A slzy přišly ji na pomoc jako kdysi malé Tonečce. Proč kdysi? Je opět malá, bezradná, navíc hladová, drkotá zuby a volá - Maminko! Maminko! Pojednou cítí něžné pohlazení po rameni, zdá se jí, že někdo zastrkává pokrývku kolem krku, aby se zahřála. Vskutku se začalo rozlévat v jejích údech mírné teplo a Vojtěcha usíná jako spokojené dítě u maminky. Když ráno vyšla z korekce, svěřila se Libušce se svým zvláštním zážitkem.

„Vyšla jsem z díry celkem v pořádku, Libuško. Opravdu. Pán Bůh mi poslal pro útěchu, ale také ku pomoci mou maminku. Nemusíš mi to věřit. Ale já cítila její něžné pohlazení. Nevím, jak to dokázala, že jsem se i pod tou pokrývkou tvrdou jako prkno dokázala zahřát. Já usnula, představ si, já docela pokojně celou noc spala.“

Vojtěcha velmi cítila s těmi sestrami, které pro odmítnutí nedělní práce musely strávit noc v díře. Svůj soucit ovšem nevyjadřovala slovy, ale skutkem. Ráno na potrestané trestankyně čekala s velkou nádobou horkého čaje. Byly nevyspané, zkřehlé, hladové, Vojtěšino přivítání jim všem bylo milé. Navíc každou tu tuplovanou trestankyni objala jako projev solidarity s jejím počínáním. Sama se pokorně podřídila zakazu své představené.

Rok tisící devítistý šedesátý přinesl politickým vězňům amnestii. Tehdy byla sestra Emilie zrovna v Pardubicích na povolené návštěvě, ale nazpět už jela v milém doprovodu své rodné sestry - Tonečky Vojtěchy.

„Tak ti odpustili jen čtyři měsíce,“ počítá sestra Emilie ve vlaku. „Máš pravdu. Strávila jsem ve státní péči celkem sedm let a osm měsíců. Buď i za to Bohu chvála!“

/XIX./ VIDNAVA

Sestra Vojtěcha přešla vězeňskou branou na svobodu jedenáctého května tisíc devět set šedesát. Doprovázela ji rodná sestra Anička Emilie a s nimi radostně vdechovala volný vzduch pod jarním nebem i Matka Bohumila. Jely nejdříve na Hradiště u Znojma, aby se osvobozená generální představená ujala opět své funkce, zatímco se Vojtěcha se sestřičkami jen přivítala a téhož dne pokračovala s milou sestřičkou Emilií na její pracoviště do Božic, aby si tam trochu oddechla a upevnila narušené zdraví.

Ach, ta první návštěva klášterní kaple po dlouhých letech! Vojtěcha nenalezala slov, kterými by Pánu vyjádřila svou vděčnost z návratu domů. Na ranní mši svaté v Božicích se jí oči

zalévaly slzami dojetí. Připadala si jako v krásném snu, že smí bez překážky přistoupit k hostině Beránkově. Jaké štěstí, ó radujte se se mnou, andělé! Každý den v Božicích byl pro sestru Vojtěchu naplněn vnitřním štěstím, které vyzařovalo i z jejího zevnějšku. Tvář jí zrůžověla, oči zjasněly úsměvem, který z nich světélkoval na vše kolem. Sestra Vojtěcha hluboce prožívala vděčnou lásku nejen k Pánu, ale i k spolusestrám, že tvoří krásný řeholní domov, že patří k ní a ona patří jim. Někdy to cítila jako předtuchu blaženého společenství svatých v nebi. A pochopila, že může toto veliké štěstí prožívat jen díky těm těžkým chvílím ve vězení. To byl očištec, ze kterého se nyní ocitá na pokraji nebe.

Bylo však na čase sloužit opět Pánu. Sestra Vojtěcha dostala šaret do Vidnavy. Město leží na polských hranicích v blízkosti Jeseníků. Boromejky tam měly charitní domov pro své řeholní stařenky.

Sestra Vojtěcha seděla v rychlíku v koutku u okna. Pozorné sledovala, jak se kolem míhaly stromy, města, lesy i horské chalupy a cítila se blažená. Po mnoha letech opět vidí, jak je naše země krásná. Byl konec měsíce máje, pootevřeným oknem vzduch voněl jarem. Louky se pestřily pampeliškami, na kopcích cinkaly zvonce oveček, na stráních seděli ježatí kluci a mávali na vlak. Cestovatelka v řeholním šatě cítila, jak ten líbezný rytmus okolní přírody vlévá do jejích žil svěžest, jako by byla součástí krajiny, půvabného díla Stvořitelova. Ví už předem, že bude ve Vidnavě ráda. Stíny zamřížované minulosti zmizely, je volná volností ptáků Božích, kteří zpívají podle nápěvu zkomponovaného jejich Otcem. I ona chce měnit každý svůj den v oslavnou melodii na Tvůrce. Ó jak je dobré být Božím ptáčetem!

Na vidnavské nádraží bylo z charitního domova jen asi deset minut. Tam očekávaly sestru Vojtěchu dvě místní sestry. Vzájemné upřímné úsměvy, objetí líčko na líčko, jak se to v řeholní rodině praktikuje a již se vypyřádává sestřička Praxeda, jaká byla cesta. Také představená kláštera, Matka Tobie, uvítala sestru Vojtěchu mile. I ostatní osazenstvo řeholního domova mělo radost z přírůstku personálu, kterého nikdy nebylo nadbytek. Z těch mladších, které mohly ještě pracovat, tu byla sestra Anastázie, dále sestry Mervina, Božejka, Jolanda i jiné. Jako obvykle, na novém šaretu si sestra Vojtěcha prvního dne všechna jména hned nezapamatovala. Však je na to času dost.

Matka Tobie přidělila sestře Vojtěše důležitou funkci a to funkci uklízečky. Poněkud k tomu přispěla i dojemná péče soudruhů z bezpečnosti, kteří zaslali přípis, že propuštěná Vojtěcha Hasmandová má konat jen manuální práci. Matka Tobie k tomu přihlédla jen pro začátek, aby byl pokoj.

Nová vládkyně kbelíků a smetáků to brala vážně. Je přece důležité, aby v domově vládla čistota a pořádek jako základ hygieny a spokojenosti. O pilné ruce je nouze tam, kde je většina obyvatel domu ve stáří kandidátek, zralých na vstup do nebe. Vzdělaná učitelka Vojtěcha se nikterak necítí ponížena v této funkci. Mokrý hadr na smetáku je pro ni něčím jako hra kdo z koho, když se pak vítězně rozhlíží po lesknoucích se plochách vytřených podlah.

Trochu horší je to s úklidem půdy, kam se léty nashromáždilo vše to, co mohly sestry odvézt z likvidovaných klášterů. Kupily se tu staré matrace na omšelém nábytku, vitríny s vycpanými ptáky a různými hlodavci, byly tu skříně praskající ve švech mapami a obrazy zvířat, což vše vydávalo svědectví, opředené pavučinami, o bývalé vyučovací činnosti boromejek ve svobodné minulosti. I to volalo po úklidu a pilná uklízečka dokázala div, a to proměnit půdu v úhledný kabinet učebních pomůcek a oddělený kout starého nábytku.

Sestra Vojtěcha, již poněkud unavená, zakopla na půdě a při pádu udeřila hlavou do trámu. To byla rána! Ztěžka se zvedala ze země - to nic, to přejde - dělala statečnou, ale nepřešlo. Hlava jí třeštila několik dní, žaludek se obracel naruby. To už nemohla zapřít. Matka Tobie zavolala lékaře. Konstatoval otřes mozku. Prikázal naprostý klid na lůžku alespoň čtrnáct dnů. Sestra Vojtěcha to v nečinnosti také déle nevydržela. Ale od toho nešťastného pádu se občasného bolení hlavy nezbavila. Také zbavit nechtěla. Odmítala utišující prostředky. Měl Pán Ježíš při trnové koruně nějaké pilulky?

Po nějakém čase byla sestra Vojtěcha přidělena do kanceláře jako pomocná síla. Uměla psát na stroji, znala těsnopis, škoda zakopávat takovou hřivnu v harampádí na půdě, řekla Matka Tobie a jako by na úřední diktát zcela zapomněla, dodala - a bude mou asistentkou. Je pravda, že se tím sestře Vojtěše ulehčil pracovní den. Přiznala, ač nerada, že ji úklid velmi namáhal. Obvykle si musela odpoledne někde v koutku lehnout na podlahu a napravovat unavenou páteř. Jenže se manuální práci nevyhýbala ani potom, když povýšila za psací stůl. Jakmile byla hlášena uhelná nebo bramborová brigáda, Vojtěcha byla na dvoře mezi prvními. Sestry uskladňovaly dovezené uhlí anebo brambory. Brambory se nejdříve vysypaly na dvoře, přebíraly a teprve potom odnášely do sklepa. Byla to práce špinavá, za chladného podzimního počasí nepříjemná. Při nakládání uhlí do kbelíků a vysypávání z nich ve sklepě, to bylo něco prachu. Sestra Anastázie měla starost.

„Sestřičko Vojtěcho, neměla byste být u práce, kde se práší. Vždyť jste se léčila na plíce.“

Oslovená se opřela o lopatu. „Dokonce ve státním sanatoriu. Když mě to tam nedorazilo, tady to uhlí zvládnou také.“ Po chvíli odmlčení dodala jakoby pro sebe. „Někdo tu špinavou práci dělat musí. Tak proč ne já?“

Sestra Anastázie dodatek slyšela. A byla těmi slovy tak překvapena, že si je na dlouho zapamatovala a v budoucnu nejednou zopakovala, kdykoliv se jí do nějaké práce nechtělo. Někdo to udělat musí. Tak proč ne já?

Soudruzi z místního národního výboru považovali ve své všemohoucnosti zdejší řeholnice za jakousi svou nemovitost, s kterou mohou nakládat jako se starým nábytkem. Budovu číslo 107, totiž klášter, určili mocipáni učňům a sestrám bylo sděleno strohým příkazem, aby se přemístily do budov sice nedalekých, ale zato velmi zbědovaných. I ozvaly se různé žalozpěvy mezi sestřičkami, které Vojtěcha chlácholivě tišila.

„Jen trpělivost, sestřičky. Domy si pěkně upravíme, uvidíte, že se nám v nich bude bydlet také dobře.“

Její slova působila jako hojivý balzám. Už ve vězení říkala spolutrpitečka Libuška obdivně:

„Vojtíšku, ty máš andělský hlas. Pěkně se poslouchá.“ Sestry sice nic takového nahlas neříkaly, ale podvědomě to cítily a tomu hlasu také podléhaly. Stařenky už nehořekovaly a pracující sestřičky začaly vytvářet nový domov s chutí. Opět byla sestra Vojtěcha hybnou silou u těžké práce. Na snášení krámů z půdy a všeho nábytku byl ovšem najat pomocný dělník, jenže sám na vše nestačil, sestry musely pomáhat. Nejdříve se musely zabydlet v domě zvaném Soud. V téže ulici se budovy vinárna a hotel ještě musely všelijak upravovat, než se tam další část sester mohla přemístit.

Budova bývalého soudu byla jednoposchodová, byly v ní ještě v přízemí vězeňské cely, ty posloužily sestřím za spížírnu a skladiště přebytečných krámů. Byly tu i dva dvorky, jeden z nich prý sloužil za popraviště. Katův špalek ani šibenice tam už nestrašily, přesto se tomu místu sestry vyhýbaly. Jen Vojtěcha tam občas šla modlitbou vzpomenout těch nešťastníků, kteří na tom dvorku nedobrovolně ukončili svou pozemskou bídu.

Že si ani doma nesmí být člověk jist pevnou půdou pod nohama, o tom se jednoho dne přesvědčila sestra Geruše. V novém bydlišti uklízela v prvním poschodí koupelnu. Pojednou něco pod ní křápl a sestřička vidí, že nemá nohy. Zato se její řeholní sukně rozprostřela na podlaze jako černý deštník. Bezhohá sestřička se chce vysoukat nahoru, ale běda, jen se opřela rukama o podlahu, už jí hlava letí za nohama a to rovnou na vanu v přízemí. Padák z řeholního šatu nebyl spolehlivý, konstatovala sestra Geruše s černým humorem a modrou boulí na čele.

Když se boromejky přestěhovaly i do dalších budov, soudruhy jim přidělených, brzy zjistily, že to byla výměna na úrovni koňských handlířů. Střechy volaly o pomoc zvláště v roce tisíc devět set šedesát tři, kdy několik dnů vytrvale pršelo. V budově bývalého hotelu byly ve třetím poschodí ve všech místnostech rozestavěny hrnce, kbelíky a nádoby všeho druhu, ale nic to nebylo platné. Jednoho dne, když byly sestry našťestí v kapli a ne v ložnicích, zřítel se kus prohnílé střechy rovnou na postel sestry Moniky. Anebo to byla postel sestry Jolandy? V každém případě to už v ložnici útulné nevypadalo. Příslušník bezpečnosti zavolal havarijní četu, pokrývač prý už daleko široko nefunguje. Vhodné plechy na opravu střechy už sestry ve skladišti měly, četa se dala do zachraňování tím, že plechy položila na stávající díry ve střeše. Za tři dny se strhl víchr. Zinkové plechy lítaly po náměstí, sousedovi to uřízlo komín. Ukázalo se, že bezpečnostní četa plechy na střechu jen položila, aniž by je přibila. Asi to zachraňování odkoukali od Kocourkovských. Sestřičky, pokud mohly chodit, sháněly uprchlé plechy po celém městě. Střešní záplaty se našly, ale celé pokroucené, to se však dalo napravit. Jenže kdo je položí odborně na potrhanou střechu?

Příslušník místní bezpečnosti se dal s asistentkou Vojtěchou do družného pohovoru a po několika vedlejších větách vyslovil tu hlavní:

„No jo, udělali to amatérsky. Já to mohu posoudit nejlíp. Já byl vyučený pokrývač, než jsem vlezl do uniformy.“ Sestra asistentka honem zavedla řeč na číselnou hodnotu, kterou by sestry ocenily ochotu orgánu bezpečnosti, kdyby zajistil bezpečnost jejich střechy. Dohodli se a tentokrát byla oprava bezvadná.

Dny plynuly v modlitbách a všedních povinnostech. Klášterní zahrada se pestřila květinami, na stromech dozrávalo ovoce. Pak stromy vystlaly zahradní cestičky pestrým listím. A jen je zahradnice uklidila do dřevníku, byla tu zima, pěkně sněhová, jak se na předhůří patří. Čas plynul s duchnami oblak, dny a týdny se ztrácely v mlhách za polskými hranicemi.

Psal se rok tisíc devět set šedesát devět. Od prvního října je sestra Vojtěcha Hasmandová postavena v čelo vidnavských boromejek. Matka Tobie poslední dobou často postonává, už ráda složí břímě povinnosti na mladá bedra. Všechny sestry, včetně odstupující představené, jsou rády, že se vedení jejich komunity dostává do požehnaných rukou nejschopnější řeholnice.

Tou dobou Vojtěcha dokončila vzpomínky na své rané mládí pod názvem „Jak jsem přišla do kláštera“. Začala je psát v lednu toho roku, a to na přání Matky Tobie. Sama by si netroufala

mařit čas pro své potěšení. Ovšemže to bylo potěšení vzpomínat na milé Huštěnovice a všechny upřímné lidičky v nich, hlavně na předobré rodiče a milované sourozence. Pisatelka nejednu řádku zalévala slzami. Pane Bože, dal jsi mi krásné dětství, po celý život ti nestačím za ně děkovat. - V této své životní zpovědi napsala krásné vyznání. - Všude jsem byla ráda, ani v nejtěžších chvílích jsem nelitovala, že jsem zvolila jít za nebeským Snoubencem cestou boromejské řehole.

V červnu téhož roku, když na klášterní zahradě dozrávaly třešně, sestra zahradnice vybrala ty zralé do malého košíčku, vyrobeného zručnými prsty jedné starušky na vozičku, a po obědě je umístila v jídelně před Matkou Vojtěchou.

„I ty třešničky radostí zčervenaly, že naše Matka má opět o diplom víc,“ hlaholila sestra Bononie. „Vivat teologia!“

„Vivat Mater nostra!“ zaznělo sborem, neboť tu latinu si sestry připravily předem. Znělo to slavnostněji. Radovaly se, že jejich představená absolvovala soukromý teologický kurs na výbornou. Studovala podle „Malé teologie“ doktora Jana Bárty.

Matka Vojtěcha byla vždy ochotná pomoci, kde to bylo zapotřebí. Trpělivě odpovídala na všechny dopisy, kterými se na ni obracely mladé sestřičky ze Šluknova s dotazy. Sestry Petra a Leona dostaly za úkol studovat Malou teologii. V knize nebyly vysvětlivky, studentky si nevěděly s leckterou stránkou rady. Vzpomněly na Matku Vojtěchu, o té se ví, že ovládá teologii brilantně. Ta nám poradí. I sedly a vypsaly v několikastránkovém dopise své potíže. Matka Vojtěcha obratem odepsala, napsala poučení, vypsala, kde ještě je možno v té či oné knize nabrat rozumu. Když napsaly podruhé, opět odpověděla. Nic se nezlobila, že se neobráti se svými dotazy na místního teologa ve Šluknově.

„Každý kněz má dost co dělat ve své farnosti,“ namítla sestře Mervině, která ji při psaní dopisu zastihla a utrousila poznámku, že té korespondence je trochu moc. Sestřičky by měly ve Šluknově na faru se svými dotazy blíž.

„Proč by obtěžovaly pana faráře, když smějí obtěžovat vás,“ uvažuje nahlas sestra Mervina. „Také se obávám, že se mu již určité vědomosti z hlavy vykouřily, kdežto vy jste úplný Naučný slovník.“

Matka Vojtěcha si na chválu nepotrpěla. Mávla jen rukou, jako by odháněla mouchu, a pokračovala ve psaní. I Sestry měly novou představenou opravdu rády. Snad si to ani neuvědomovaly, že tvoří uzavřený kruh upřímných sesterských citů. Vojtěcha je měla ráda všechny.

Odlesk jejích citů zasáhl každou duši žijící v její blízkosti a probleskoval mezi nimi jako duhový most, po němž se procházela jejich láska. Matka představená byla většinou veselá, úsměv neopouštěl její oči. Ovšemže někdy nastala situace, kdy byla nucena některou podřízenou ovečku pokárat, ale činila tak ohleduplně, aby se pokáraná necítila ponížena a měla blíž k slzám lítosti než k pláči nad pokáráním.

Den, naplněný pilnou prací, končila Matka Vojtěcha v kapli. Obvykle tam vydržela v tiché modlitbě s Pánem až do tři čtvrtě na devět, často i déle. To už byla v kapličce docela sama. Jak ráda upírala zraky na svatostánek, který věznil její Poklad. Vždyť se přičinila, aby ta malá věznice byla co nejkrásnější. Hned, jak byla zvolena představenou, dala vymalovat kapli a

radila se s Matkou Tobií, kde a jak by měla dát zhotovit nový svatostánek. Jenže při důkladné prohlídce dodaného Božího domečku se přišlo na červotoče, kteří se již vloudili do dřeva. Vojtěcha dala zhotovit svatostánek jiný a jinde. Ten pak seděl v kapli na dvou kovových tyčích jako na nosítkách, neboť tyče vpředu přečnívaly asi o třicet centimetrů. Sestra Božejka kroutila hlavou nad vkusem příslušného výtvarníka.

„Co tím chtěl umělec říci?“ posměšně zarecitovala, ale pak ztichla. Má ona do toho co mluvit? Nemá. To je záležitost představené. Ale v duchu se přece jen ozývají myšlenky neučesané. Jak to, že Matka Vojtěcha takový nevkus strpí? Ona to snad pro svatou zbožnost ani nevnímá. Někdo by ji to měl říct. Ale kdo? Kdo si troufne? Když se estetické cítění sestry Božejky nechtělo uklidnit, troufla si sama. V poslední chvíli odhodlání si řekla - Možná, že mě představená pokárá, ale risknu to. Riskla a pokárána nebyla. Matka Vojtěcha se zadívala na svatostánek jinak nežli obvykle. Většinou při pohledu na něj myslila na Hosta uvnitř, zevnějšek s podrobnostmi jaksi unikal její pozornosti. Uznává, je to chyba.

„Myslíte, sestro Božejko, že by to bylo lepší bez těch tyčí, že ano?“

„Určitě vkusnější, Matko Vojtěcho. Ty kovové tyče mi vybavují představu saní. Jenže náš Pán přece na saních nikdy nejezdil. Ty tyče tam nepatří, Matko představená,“ a hned omluvně dodala: „Totiž smím-li vám radit.“

„Toť se ví, že smíte,“ usmála se Matka Vojtěcha a hned dala příslušný příkaz. Za tři dny byl svatostánek zcela podle vkusu sestry Božejky. Při nejbližším setkání na chodbě u kaple řekla Matka představená Božejce povděčně:

„Svatostánek bez těch zbytečných tyčí je opravdu teď mnohem hezčí. Moc vám děkuji za dobrou radu, sestřičko!“ Sestra Božejka radostí zrůžověla a v duchu jen dodala: „A já vám, Matko Vojtěcho, děkuji za příklad pokory.“

Všude, kam Boží vůle poslala sestru Vojtěchu pracovat, vždy se její zvědavá duše zajímala o místní kulturní památky. Nezapřela v sobě učitelku ani ve Vidnavě. Farní kostel svaté Kateřiny Alexandrijské navštěvovala vždy v neděli. Pan děkan Nowak v něm sloužil mši svatou téměř už půl století. Druhý kostel svatého Františka býval většinou uzavřen, ale sestry měly od něho klíč. Pro hrstku místních věřících farní kostel stačil bohatě.

Vidnava byla založena jako opevněné město v době, kdy v Praze žila na Františku svatá řeholnice Anežka Přemyslovna. Matka Vojtěcha si v mysli dává dohromady historická data. Město Vidnava bylo postaveno v roce dvanáct set šedesát šest a naše Anežka Česká zemřela dvanáct set osmdesát dva. I farní kostel je prastarý, mnohokrát opravovaný. Má renesanční věž s ochozem a střílnami ze šestnáctého století. Z původní gotiky si kostel zachoval vzácný portál v západním chrámovém průčelí. Matku Vojtěchu zaujala také budova fojtství, která pochází ze šestnáctého století. Byla původně součástí městského opevnění, jak se dověděla Matka Vojtěcha od pana děkana, který paní představené, chtivé poučení, rád předával své historické vědomosti. Jako každé pohraničí trpěla Vidnava během staletí válkami, ať už to byli husité anebo Rakušané. Za druhé světové války byl ve Vidnavě zřízen tábor pro šest set zajatých anglických a francouzských důstojníků. Matka Vojtěcha se zastavila u pošty, aby si přečetla pamětní desku se jmény dvou zastřelených celníků, kteří se nelíbili zdejšími henleinovcům. Ovšemže se za duše ubohých obětí nacistické zvěle pomodlila, neboť i občanská vědychtivost vždy u ní vyústila v duchovno.

„K hraniční čáře na kytičky nechodíte,“ vážně varuje pan děkan Nowak, ale šibalství mu kouká z očí. „Myslíte, že bych šlápla do Polska bez viza a by

la zabásnuta? Nic nového pro mne,“ usmívá se Matka Vojtěcha.

„Polákům by to ani nevadilo, ale botanici by zuřili, že chodíte na lup pro vzácné květinčky. Rostou tu mnohé, zákonem chráněné. Taková rosnatka okrouhlostá a jiné.“

/XX./ ŽIVOT NENÍ IDYLA

Matka Vojtěcha čistila klášterní auto nejraději sama. Zavzpomínala si přitom, jak přišla do Vidnavy a kdy se prvně povinně zajímala o auto a zacházení s tímto dopravním prostředkem, pro sestry nepostradatelným. - To mi bylo už čtyřicet šest let, přesto jsem učivo z autoškoly hravě zdolala, vzpomíná v duchu.

„Já ráda auto myju,“ odpověděla tehdy sestře Božejce, když tato šla kolem a vážně pokyvovala hlavou.

„Sestro Vojtěcho, už vám na tom autě nezůstalo nic k vyleštění, leda ještě pneumatiky.“

Sestra Vojtěcha má pro humor smysl, přesto však odpovídá na žertík sestry Božejky vážně.

„Domnívám se, sestřičko, že v nebi je také všechno vyleštěno. Tak si zvykejme na krásu čistoty i u věcí pozemských.“ Sestra Božejka odchází zamyšlena. Tahle sestra Vojtěcha dovede vždy říci něco, nad čím se musí člověk v myšlenkách zastavit. Asi má silnější kontakt s Duchem svatým nežli my ostatní, končí Božejka své zamyšlení, ale nenechá si je pro sebe. Bodejť, vždyť jiným sestrám mohou být slova sestry Vojtěchy také užitečná.

Řidičský průkaz měla také sestra Agnes Hoffbauerová, jenže se obávala frekvence ve větších městech. V roce tisíc devět set šedesát tři byl přeložen z Českého Těšína do Vidnavy Páter Josef Nowak, rodem Polák. Samozřejmě se to na jeho češtině nepoznalo. Boromejky v něm našly ochotného řidiče na delší cesty. Sestra Agnes si mohla ulehčeně oddechnout. A když měl vidnavský duchovní správce povinnosti jiné, zastoupil ho taxikář z Jeseníku, pan Rybníkář. Byl to muž středního věku, otec rodiny a člověk poctivý.

Matka Vojtěcha měla ráda hudbu. Sestřičky, kterým to v hrdle pěkně zpívalo, vytvářely sbor, dirigovaný sestrou Hubertou. Panečku, ta je uměla zeštymovat jak při skladbách polyfonních, tak i chorálních. Jenže Matka Vojtěcha věděla, že dnešní mládež horuje více pro kytaru nežli pro klasiku. Tak pořídila hudbymilovným sestřičkám kytaru, vždyť bylo už dost pěkných křesťanských songů, které se tu a tam ozývaly v kostelích podle toho, byl-li či nebyl církevní referent „pes“.

I na vidnavském náměstí, vroubeném kaštany, sedávala večer mládež na stupních sochy mlčenlivého světce Jana a při kytáře si dlouho do noci vyzpěvovala.

Když ještě bydlela sestra Vojtěcha v budově bývalého hotelu ve třetím patře se sestrou Agnetou, otevřeným oknem viděla kousek podlouhlého náměstí. Na jednom jeho konci proti bílé radnici stála na sloupu Madona, na protějším konci sídlil svatý Jan Nepomucký, kterému dělali společnost dva andálkové. Ta večerní společnost, co sedávala u nohou světce, ovšem na andálky nevypadala. Sestra Vojtěcha nejednou raději okno zavřela a na účet těch mladistvých

zpěváků vyslala k nebi jeden desátek, nežli se jí dočista zavřely oči. Ještě stačila zašeptat - Svatý Jene Nepomucký, přitáhni je do nebe!

Nelibozvukné zvuky nepřicházely jen zvenčí. I podlahy pod nohama sestřiček stařecky vrzaly, chrochtaly a praskaly. Zjednaní řemeslníci byli manželé, kteří to vzali jako druhou šichtu, tudíž pracovali v noci, kdy byl na chodbách klid. Kytaru u toho neměli, takže celkem spánek sestřičkám nerušili.

Jen byl xylolit na chodbách položen, nastal větší frmol. Bylo nutno položit nové podlahy v ložnicích, a to z dřevotřísky. Tož bylo nutno ložnice uvolnit a sestřičky měly při tom stěhování o pohyb postaráno. Copak ty mladší! Ty to zvládly čile. Ale stařenkám ta změna prostředí, byť dočasná, poskytla hodné příležitosti k sebezáporu a ke cvičení se v pravé odevzdanosti do vůle Boží.

„Mám dojem, že pan Rybníkář má nějaké velké starosti,“ přemýšlela Matka Vojtěcha nahlas při jedné jízdě autem, které toho dne řídil posvěcený šofér. „Poslední dobou má zachmuřený obličej. A najednou mi zničehonic povídá - Matko Vojtěcho, měla byste si najít jiného taxikáře. - Pokusila jsem se zažertovat. - Jsem spokojena s tím, kterého mám. - Neusmál se, jen něco zabručel a potom už jen mlčel. Tak jsem se začala tiše modlit za něho růženec, ať už ho trápí něco v rodině či jinak, aby z toho vybruslil.“

„Prý ho poslední dobou otravuje Bezpečnost,“ ozval se pan děkan. „Naznačil mi to jen tak na půl huby, ale proč, to snad sám ještě nevěděl.“

„Tak už ho chápu. Naše pečlivá Bezpečnost dovede člověku bezpečně zachmuřit náladu. Zním to z vlastní zkušenosti.“

„Snad nám Rybníkáře nezabásnou,“ staral se pan děkan, ale naskočila zelená, tak se zase soustředil na jízdu. Matka Vojtěcha se rozhodla pro růženec, tentokráte na úmysl, aby páni františkáni ponechali boromejkám ve Vidnavě pátera Anselma. Moc ho jejich komunita potřebuje jako duchovního otce. Pan děkan jim sice také denně jednu mši svatou odslouží, jenže všechny sestry se do jedné malé kaple nevejdou. I pořídily si kaple dvě, každou v jiném domě. Mají tedy dvě mše svaté ve stejnou ranní dobu, ale nikoliv u stejného oltáře.

Po čase potřebovala Matka Vojtěcha navštívit v Praze malou komunitu, která v civilních šatech obývala domek na Malé Straně. Pan děkan tentokráte nebyl volný, i vytočila číslo pana Rybníkáře. Ozvala se jeho manželka.

„Matko Vojtěcho, manžel je po smrti. Už nikdy s vámi -“ další slova jí utonula v slzavém vzlyknutí.

Matka Vojtěcha byla touto zprávou otřesena. Vždyť to byl člověk zdravý, v plné síle. Že by infarkt? Cestování musela odložit na den, kdy byl pan děkan volný.

Hned v Jeseníku zastavil páter Nowak u tamější fary. Dověděli se málo. Rybníkářův soused šel ráno do práce kolem taxikářovy garáže. Bylo mu divné, že již tak časně hlučí Rybníkářův motor. Chtěl se jen tak po sousedsku s Rybníkářem pozdravit a zeptat se, kamže má tak časně zrána namířeno. Jen pootevřel vrata, udeřil ho do nosu zápach plynu. Za otevřeným okénkem seděl u volantu Rybníkář a na susedův pozdrav neodpověděl. Pro pánajána, on tam usnul! Ovšem, jenže na věky.

„A tak se neví,“ dokončil jesenický pan farář svou informací, „zdali je to nešťastná náhoda anebo dobrovolný odchod z tohoto světa.“

Druhého dne sloužil pan děkan v kapliče, která byla v domě zvaném Soud, mši svatou za duši nebohého taxikáře a totéž učinil otec Anselm v kapliče bývalého Hotelu. Tato kaple byla sice větší, ale všechny sestry by se stejně do ní nevešly. Hlavně ty špatně chodící sestřičky si libovaly, že mají v Soudu kapličku blízko svých ložnic.

Pan děkan Nowak, který se vždy všechno dověděl, zjistil, že rodina Rybníkářova netrpí po smrti hlavy rodiny nějakou nouzí. Nařkl nenápadnou otázkou tu i tam v Jeseníku, načež se dověděl, že Rybníkář měl někde uschován větší obnos peněz. Manželka se o tom dověděla až z písemné zprávy, kterou zemřelý zanechal v kapse kabátu. Copak před nepředvídanou smrtí někdo oznamuje pozůstalým, kde mají hledat jeho utajené peníze?

Nějaký měsíc uběhl, když pan děkan dostal návštěvu z Jeseníku. Byl to človíček poněkud diskutabilní, ale pan děkan soudil, že to asi myslí dobře. Ten čipera byl u komunistů, ale srdcem někde jinde. Ochomejtal se okolo tamější Bezpečnosti a leckoho mohl nenápadně včas varovat. I pana děkana upozornil, aby při jízdě s Matkou Vojtěchou nikomu nezastavoval. A vyřknul slova, která osvětlila Rybníkářovu smrt jako náhlý záblesk reflektoru.

„Chtěli na Rybníkářovi, aby s Matkou Vojtěchou havaroval. Ale byl to férový chlap. Nic jsem neřekl, pane děkane, že ano? Berte to jako naše společné tajemství.“

Toho večera pan děkan těžce usínal. - Tak on se obětoval - honilo se mu hlavou. Dali mu prachy, ovšemže předem, vždyť při havárce by riskoval vlastní život. Tak nic neriskoval, šel vstříc smrti rovnou, ale s čistým svědomím, že Matce Vojtěše neublížil. Neublížil své rodině? Neměl na vybranou. Bůh mu buď milostiv, sebevraždu nemohu schvalovat, ale vraždu, inscenovanou Bezpečností, také ne. Pane Bože, prosím tě, přijmi duši Rybníkářovu mezi své spravedlivé, moc tě prosím. Odpusť mi mou troufalost, Pane, ale já bych to na tvém místě udělal.

Bezpečnost nezahálela. Někdo s bujnou fantazií vymýšlel další nástrahy na likvidaci Matky Vojtěchy. Jednoho dne číhali zjednaní chlapíci na silnici u prudké zatáčky na klášterní auto značky Cortina. Jen Bůh ví, co zamýšleli. Jenže toho dne si sestra Vojtěcha musela vypůjčit Ladu, Cortina nebyla pojízdná. Takže Jánošíci, čekající na černou Cortinu, nechali červenou ladu projet bez povšimnutí.

Jindy se boromejky vracely z Prahy. Šoféroval pan děkan. Bylo už k večeru. U silnice, která vedla dále lesem, zahlédl řidič u hospody venku popíjet dva esenbáky. Když vjeli do lesa, po straně cesty stála dvě auta, u jednoho ležel na zemi člověk.

„Musíme zastavit,“ zvolala Matka Vojtěcha.

„Musíme honem odsud,“ odpověděl páter Nowak, pamětliv upozornění svého informátora z Jeseníku. „Ten člověk nemůže být raněný, to by ti sonyboyové nepopíjeli nablízku klidně pivčo. To drama naplánoval nějaký špatný režisér.“

„Co tím myslíte?“

„Jen hádám, zdali měl ten zdánlivě raněný na vás, Matko, vystřelit a pak zmizet v lese? Anebo vás, když byste se nad ním soucitně skláněla, strhnout k zemi a pokusit se o zneuctění?“

„Copak byste mě vy a mé dvě asistentky, které jedou s námi, neubránili?“

„Možná, že k sadistické radosti toho, kdo takové nástrahy inscenuje, by stačilo, že by se řeholnice notně vystrašily. Doufá, že byste přestaly jezdit po světě.“

Soucit Matky Vojtěchy byl silnější nežli strach.

„Co když ten člověk byl opravdu raněný anebo nějak nemocný?“

„Leda raněný slivovici,“ ušklíbl se pan děkan. Přece nemůže sestřičkám vykládat o svém informátorovi, když mu slíbil mlčení.

Asistentky jsou slovy pana děkana přece jen trochu vylekány. Jedna z nich navrhla - což pomodlit se alespoň za spásu duše toho zdánlivě raněného?

„A hlavně za to, že jsme unikli nastražené pasti,“ zabručelo to od volantu.

/XXI./ VELKÁ POVINNOST

V roce tisíc devět set sedmdesát končilo funkční období generální představené Matky Bohumily. Nové volby do generálního vedení sester boromejek byly stanoveny na osmého července. Tehdy byly menší řeholní komunity rozmístěny po celých Čechách i Moravě, a to v nenápadných domácích. Sestry nosily civilní oděv a pracovaly v různých zaměstnáních, pokud ještě nebyly v důchodovém věku. Svou příslušností ke kongregaci se zbytečně nechlubily, aby nedráždily žlučník příslušných soudruhů, kteří byli na vše náboženské alergičtí.

Na generální volby vyslala každá komunita svou zástupkyni na Hradiště u Znojma, kde bylo oficiální sídlo sester svatého Karla Boromejského. Za Vidnavu měla jet na volby samozřejmě Matka Vojtěcha. Mnoho dní předtím se všechny sestřičky společně modlily, aby Duch svatý osvětlil volební společenství a dal všem účastnicím jasně poznat, kterou z navržených kandidátek by měly zvolit za generální představenou.

Nežli Matka Vojtěcha odjela k této významné události, navštívila oba vidnavské kostely. Ve farním oslovila svatou Kateřinu Alexandrijskou, která tu vévodila na oltárním obraze s palmou vítězů v ruce. Poděkovala slavné mučednici za všechny přímluvy a doporučila řeholní kolektiv i celou farnost do další ochrany statečné panny z daleké africké země. Potom v kostele svatého Františka z Assisi poklekla u nohou Dobráčka Božího, neboť sochař ztvárnil milého světce podobně jako kdysi jeho slavný kolega svatou Luitgardu na Karlově mostě v Praze. Také si Ukřižovaný jednu ruku z kříže uvolnil a naklonil se k Františkovi. Sousoší sice nikoliv originální, ale výmluvné, neboť beze slov hlásalo všem, že láska k Bohu je vždy opětována.

„Ach, milý svatý Františku,“ bezděky si Vojtěcha povzdechla. „Už jsem ve Vidnavě desátý rok. A jsem tu ráda. Budu zde ještě dlouho? Podivná tíseň se mi vkrádá do duše. Nečeká mě snad šaret?“ Bezděky se svým myšlenkám usmála. To by nebyl pouhý šaret, nýbrž velká, převeliká povinnost. Ale nebudu se starat o zítřek. Pán řekl - Dosti má den na břemeni svém.

Svatý Františku, pros za mne, abych se z Hradiště opět šťastně vrátila do našeho vidnavského ústraní!

Svatý František jistě prosil, ale neuspěl. Vůle Boží byla jiná.

Byl krásný letní den. Do oken svatého Hippolyta na Hradišti se draly sluneční paprsky, když odstupující generální představená, Matka Bohumila Langrová, očekávala příjezd jeho Excellence Karla biskupa Skoupého. Kněží z blízkého okolí se shromáždili okolo ní, aby svou přítomností dodali následující slavné bohoslužbě patřičný lesk. Otec biskup jako hlavní celebrant pak svolával na přítomné Ducha svatého, Dárce moudrosti. Všichni měli při zbožných zpěvech a modlitbách na mysli jedno - a to správnou volbu nové generální představené. Tato jednotící myšlenka neviditelně vibrovala posvátnou chrámovou prostorou, vnášela do srdcí všech přítomných blažené dojetí, jako by vanutí Ducha svatého přímo cítili. I sestra Vojtěcha je uchválena touto chvílí. Zcela zapomněla na Vidnavu, zapomněla na svou prosbu před sousoším svatého Františka. Přijď, Duchu svatý, a naplň srdce svých věřících! Již přišel, je zde mezi námi, cítím jeho oblažující přítomnost. Co na tom záleží, kde budu zítra, jen když to bude podle Jeho vůle.

Po bohoslužbě se delegátky odebraly do kapitulní místnosti, kde se volba konala za předsednictví otce biskupa. Nikdo nepovoláný tam neměl přístup.

Pan biskup v úvodním proslovu poděkoval odstupující Matce Bohumile Langrové za vše, co pro kongregaci boromejek vykonala a vytrpěla. Připomenul, co stejně všechny přítomné sestry věděly, že jejich nejvyšší představená je vždy volena na období šesti let, což se může opakovat u jedné řeholnice až třikrát.

Některé sestřičky jsou zvědavky, které by rády věděly všechno trochu dříve nežli ty druhé. Dveře do kapitulní místnosti jsou zavřeny, ale nejedna důmyslná hlavička pocítila nutkání jít kolem nich do další místnosti, ovšemže potichoučku a pomaloučku, aby zaslechla alespoň slůvko skrze dveřní bariéru. Ba ano, nějaké slůvko se prodralo klíčovou dírkou, to mluví pan biskup, tož volba ještě neprobíhá. Ale počkat, asi ano. Zvědavka popojde pár kroků, popadne ve vedlejší místnosti ručník na výměnu a není to přec její vina, že se pan biskup někoho zrovna ptá silným hlasem.

„Přijímáte?“ „Ano, přijímám - jako kříž.“ To je přece hlas Matky Vojtěchy z Vidnavy! Zvědavka honem kluše do kaple, kde se většina sester ještě modlí za správnou volbu. Hlasatelka noviny se neudrží. „Matka Vojtěcha Hasmandová!“ Z kapitulní síně bylo slyšet silný potlesk, který sestřičkám zprávu zvědavky dopověděl.

Již přichází do kaple otec biskup, bývalá i nová představená a všechny delegátky. Za příslušných modliteb složí nová generální představená přísahu věrnosti do rukou nejvyšší hlavy diecéze. Matka Vojtěcha se modlila jasným hlasem vyznání víry. Nemyslela přitom na nic než na to, co vyslovovala. Celým srdcem to vyznávala a jasně cítila, jak je Bohu za tuto víru vděčná. Teprve při slovech přísahy si uvědomila veliký závazek, který na ní nyní spočívá. Přijala to a přijímá jako kříž. Nevidí v tom žádnou osobní oslavu či výhodu. Ach, jak blaze jí bylo ve Vidnavě mezi staříckými sestřičkami, jak ráda jim sloužila. Byla to záležitost čistě mezi ní a jejím Pánem, sloužila Jemu v těch nemocných a stačila na to. Teď to bude jiné. Ponese břemeno starosti nejen za jeden ústav, ale za celou kongregaci svatého Karla Boromejského, za každou jednotlivou sestru i za všechny záležitosti hmotné, bude se muset dohadovat s úřady a jejich pohůnky, kterým se běžně říká „církveňáci“. Zvládne to všechno?

S pomocí Boží ano. I slova přísahy pronáší hlasem pevným. Potom zaznělo slavnostně Te Deum. Děkujícím stoupá k nebi všem přítomným upřímně od srdce. Všechny sestry dobře znaly Matku Vojtěchu, všechny se shodly v názoru, že je Duch svatý vskutku vyslyšel a dal jim v nové generální představené veliký dar.

Po společné večeři pobyla Matka Vojtěcha i Matka Bohumila chvíli mezi sestřičkami v rekreaci, ale pak se obě stáhly do ústraní. Musely si ujasnit program na další den, kdy bývalá představená musí své nástupkyni leccos vysvětlit.

Ve večerní hodině před spaním klečela Matka Vojtěcha ještě v tichu kaple. - Pane, chci plnit tvou vůli, ať je jakákoliv. Jsem slabá, ale ty jsi silný, jsem pošetilá, ty jsi moudrý. S tvou pomocí zvládnou vše, co budeš po mně požadovat.

A také zvládla, i když denní program generální představené byl napěchovaný záležitostmi uvnitř kongregace i mimo ni. Dveře k boromejkám na Hradiště byly dokořán. Přijížděli známí i cizí pro dobrou radu, pro útěchu i pro pouhou radost ze setkání s někým, jehož lahodný hlas vybavuje představu anděla. Také Česká katolická charita si jednou vzpomněla, že její výroční schůze by se zpestřila pobytem u sestřiček na Hradišti. Pro pány z předsednictva Charity to bylo příjemné, méně příjemné to připadalo upachtěným kuchařinkám, které i bez takových náročných hostů měly v kuchyni práce až až. Tehdejší ředitel Charity si vyžádal pro schůzování dvě místnosti a pohoštění, jinak se jejich zasedání sester netýká, jen ať si hledí svého. - Tož to pr! - pomyslela si Matka Vojtěcha, ale zatím spolkla, co ji svědilo na jazyku. Vyčkala vhodné chvíle, aby z nepříjemné situace vytěžila něco užitečného.

Když se účastníci zasedání o přestávce shromáždili ve velké hovorně na přesnídávku, oslovil je uvítacím projevem vedoucí charitního domova, dosazený na Hradiště státem. Tento soudruh se cítil být hlavním pánem v domě, což rád dával najevo. I nyní řečnil jako vlídný pan domácí, který ale neví, o čem se s podnájemníky baví. Když své brepty ukončil, oddychl si on i přítomní. Vzápětí je překvapila Matka Vojtěcha. Přihlásila se o slovo a dala jemně najevo, že i ona je tu paní domu. Její příjemný hlas všechny přítomné upoutal, takže rázem ztichli.

Matka Vojtěcha pořád ještě vypadala mladě. Věznice jí nikterak nezamřížovala obličej vráskami, měla pleť sice bledou, ale hladkou. Úsměv, který zjasňoval její tvář, oslovil každého víc nežli slova. Vítá je všechny pod jejich sesterskou střešou, pod kterou by se vešlo mnohem více řeholnic. Proto si dovoluje vznést na přítomné pány naléhavou prosbu. Přičiňte se, abychom nejen my, ale všechny kongregace mohly přijímat řeholní dorost.

Soudruh správce nervózně pomžikoval očima - co si to ta generální dovoluje? Ta má kuráž, ale já za to nemohu - ne - já s tím nesouhlasím - já nic. Ale hlásit to budu muset.

Matka Vojtěcha zatím pokračovala klidně, ale rozhodně, jako by žádala o věc samozřejmou. Kdežto všichni ostatní si mysleli, že žádá o věc nemožnou. Ale nikdo ji nepřerušil. Když Vojtěcha skončila, chvíli bylo rozpačité ticho. Potom se přece jen sekretářka pana ředitele rozpomněla na dobré chování a zatleskala. Ostatní se přidali a to bylo vše. Nikdo neměl odvalu k Vojtěšině žádosti něco přidat anebo ubrat. Řeholní dorost? Copak nevíme, jak to s ním dopadlo po osmašedesátém?

„Do protokolu to nezapisujte,“ tiše řekl šéf své sekretářce. „Neměli jsme to v programu.“

Matka Vojtěcha vedla někdy rozhovory, které jí působily potěšení. To když přijímala mladé kandidátky, ovšemže na černo. Na splnění své žádosti k pánům z Charity nespolehala. Přišla k ní copatá Mařenka Kořínková. Bylo jí čtrnáct let. Velmi pěkně na ni působila Matka představená v Albrechticích, která si Mařenku také oblíbila. Mařenka jednou řekla doma mamince, co cítí.

„Jestlipak víš, maminko, že se o mne dělíš? Přece mám ještě jednu Maminku v nebi a další na zemi kromě tebe - sestřičku Alenu.“

Maminka nežárlila. Po čase přenechala svou dcerušku ještě mamince další - Matce Vojtěše.

Matka Vojtěcha žertem popotahuje dívčinu za copánek, ale při tom jí klade otázku vážnou. „Proč vlastně chceš, Mařenko, jít do kláštera?“

Dívěnka takovou otázku zřejmě čekala, protože má odpověď pohotově připravenou. „Protože mám ráda Pána Ježíše.“

Matka Vojtěcha není zcela spokojena. „Jistě je tento důvod důležitý, ale přidej si k němu další.“

Mařenka je na rozpacích. Nemusí dlouho přemýšlet, Matka Vojtěcha jí napoví. „Řekni si - chci být svatá.“

„Chci být svatá,“ poslušně opakuje děvčátko a oči mu zazáří. „Ano, to je správná odpověď,“ souhlasí.

Mařenka byla přijata za čekatelku, ale na Hradišti zůstat nemohla, byla by tu nápadná. Přesunula se do Prahy, kde měly boromejky domek a v něm malou komunitu na černo. Sestry chodily do zaměstnání v civilu. Mařenčin pobyt u tetiček nebyl nikomu nápadný. Při odchodu z Hradiště se Mařenka šla rozloučit s Matkou Vojtěchou, kterou si v duchu již adoptovala za svou čtvrtou maminku. Trochu se jí hlásek slzičkami zachvíval, když své děkování ukončila otázkou:

„Když chci být svatou, jak to mám dělat?“

„Utři si oči, Mařenko, tady máš kapesník. A nosánek taky. Svatou se staneš, když budeš plnit vzorně všechny své povinnosti, hlavně zachovávat věrně Konstituce a Stanovy.“

Udivený pohled dívčinky Matku Vojtěchu vzpamatoval. Vždyť to dítě ještě nic o Stanovách a Konstitucích neví. To jsem ale popleta! Povzbudivě se na mladičkou čekatelku usmála.

„To nic, to pochopíš až později, tím si nelam hlavičku.“ Udělala Mařence křížek na čelo. „Pán Bůh ti žehnej, Mařenko! Uvidíme se v Praze, brzy tam přijedu.“

To byla slova útěšná, Mařenka si otřela oči, vyčistila nos a pokojně odcházela. Těšila se do Prahy.

Ano, Konstituce, ty nedaly nové generální pokoj, dokud je nepřerpracovala podle pokoncilních pokynů. Ovšemže to muselo putovat na římskou kongregaci pro řeholníky. Přerpracování

boromejek z Hradiště získalo v Římě pochvalu, neboť odpovídalo jak duchu zakladatele, tak současným potřebám církve.

Matka Vojtěcha žila nejen v Církvi, ale i s církví celou svou duší. Shromážd'ovala všechny dostupné dokumenty a podle možnosti jimi zásobovala spolusestry. Každá boromejka měla od ní vlastní dekret o dokonalé lásce pro řeholníky, zvaný latinsky Perfectae caritatis. Když vyšel v Římě Kodex kanovníckého práva, zahájila kampaň na získání ochotných latinářů, kteří by Kodex přeložili do češtiny. Ach, to byla práce úmorná!

Brzy po volbách byla Matka Vojtěcha pozvána Federací boromejek do Říma. Na svou první cestu do zahraničí si vzala za společnici sestru Ludmilu Plevovou. Bylo to v říjnu (1970), v Itálii vládlo ještě letní počasí, ale sluníčko již nedoráželo palčivými paprsky, jak tomu bývá v létě, kdy obyvatelé, pokud na to mají, prchají z věčného města někam do věčné přírody. Obě řeholnice se účastnily zakládajícího shromáždění Federace, kde byl pamětní dokument ozdoben také podpisem Matky Vojtěchy Hasmandové. Potom navštívily římské kostely. V nádherném chrámu svatého Petra poklekly u hrobu tohoto velkého apoštola, aby mu v modlitbě beze slov doporučily do ochrany celou církev. Neméně vroucně se pak modlily u oltáře svatého Václava v poboční kapli. Vévodo české země, pros, aby z tvého lidu vyšlo hodně služebníků a služebnic Božích, kteří obětavě zasvětili svůj život Bohu a bližním. Na svou boromejskou rodinu myslela Matka Vojtěcha zvlášť naléhavě, aby i přes nepřízeň doby a zákazy komunistů slyšela čistá dívčí srdce volání Ženicha. Sestra Ludmila zahlédla, jak zpod sklopených víček Matky vyklouzly dvě slzy.

První boromejky přišly do Prahy z francouzského města Nancy. Bylo to v roce tisíc osm set třicet sedm. Nyní se v tomto městě konalo mezinárodní shromáždění boromejek, aby pracovaly a schválily stanovy Federace a spisek zvaný Základní pravidla.

Do Nancy provázela Matku Vojtěchu její sekretářka, sestra Inviolata Krupková. Stalo se tak v roce tisíc devět set sedmdesát jedna. Sestra sekretářka byla pro generální představenou neocenitelnou pomocnicí, neboť mluvila dostatečně francouzsky. I bylo setkání francouzských sester s Češkami velmi srdečné a týden ve společných modlitbách a společné práci uběhl k žalu všech příliš rychle. Au revoir, chères soeurs! Na shledanou, drahé sestry! Loučení bylo oroseno nejednou slzičkou.

K tomu „revoir“ došlo až za šest let, protože na dvě zasedání Federace, která se konala v Trevíru a v Grafschaftu, nedostala Matka Vojtěcha od mocipánů z příslušného ministerstva povolení k vycestování. Jen sed'te doma a koukejte co nejdříve vymřít! Je to v plánu. Všechno je naplánováno, i pohřební ústavy musejí mít naplánováno, kolik nebožtíku hodlají obsloužit. Jak ten plán dokázali splnit, je mi dodnes záhadou.

Řeholnice nevymíraly dost rychle, a tak v roce tisíc devět set sedmdesát sedm žádá generální představená boromejek opět o povolení cesty do Nancy, kde se oslavovalo tři sta dvacáté páté výročí založení Kongregace. Nějaká hlava méně zatemnělá prohlásila na ministerstvu pro církevní záležitosti, že by se povolení Matce Vojtěše dát mělo. Výjezd dvou jeptišek do ciziny nikterak nezvrátí marx-leninismus u nás a za hranicemi nám to trochu vylepší reputaci. Takže generální představená Vojtěcha mohla se svou sekretářkou vycestovat. Přesnou zprávu o svém příjezdu do Nancy nemohly zaslat, nebylo jisté, zda chytanou spoj anebo budou někde dlouho čekat. A také ano, dojely do Nancy s velkým zpožděním. Na nádraží se dlouho domlouvaly s taxikářem. Kroutil hlavou nad adresou, kterou mu udávaly. Nakonec měla sestra sekretářka dobrý nápad.

„Je to ulice, kde mají klášter sestry svatého Karla Boromejského.“ Varhánky na tvářích starého řidiče se roztáhly k úsměvu. „Sestry svatého Karla? To jste měla říct hned. To znám.“ A jelo se. Když české sestřičky vstoupily do vrátnice, bylo časně ráno a mše svatá v kapli začínala. Varhanice sestra Cecílie se na shledání s českými sestrami těšila. Minulý večer se v kapli přimlouvala za šťastný příjezd sestry Inviolaty, s kterou si může pěkně francouzsky popovídat o době mládí, kdy sestra Inviolata studovala na francouzském gymnáziu v St. Germain. Matka Vojtěcha každého potěší svým milým úsměvem. Francouzsky neumí, ale dohovoří se německy a naslouchat hlasu Matky Vojtěchy je příjemné, jako by naslouchal člověk ptačímu zpěvu. Není to nějaké švitoření či štěbetání, ale něco v tom hlase zpívá, je to zvuk dvojhlasý, říká si hudebnice od varhan. První hlas jsou mluvená slova, druhý je tlumený tónový odstín, jakoby ozvěna nějaké tajemné písně na dně duše. Ale večer české sestry nedojely, co je s nimi?

Zvonek svolává přítomné k hostině Beránkově. Sestra Cecílie pokračuje ve hře, neboť přijímajících je hodně, chvíli to potrvá. Varhanice chce letmo zjistit, kolik je ještě komunikantek, než bude řada na ní a hle - prsty jí ztuhly, údivem přestala hrát a v půli sloky zpěvačky ztratily doprovod.

„Ony jsou tady. Ony dojely. Pán mě vyslyšel.“ To vykřikuje sestra Cecílie jen v duchu. Později se přiznala, že to bylo poprvé v její varhanické funkci, že vypadla ze své úlohy.

„Ale když já měla tak ukrutnou radost, když jsem je zahlédla u přijímání, radost, že přece dojely.“

Radost měli zřejmě všichni, neboť i kněz na ukončení mše svaté si neodpustil poznámku, doprovázenou širokým úsměvem.

„Gráce á Dieu! Bohudíky, Znojmo je tady. Rodina je celá.“

Za dva roky poté dráždila Matka Vojtěcha opět žlučník příslušného referenta na ministerstvu, aby směla vyjet do Říma na Federální zasedání. Tentokrát se oslavovalo třistaleté jubileum složení slibu milosrdenství. Soudruh referent se radil s nadreferentem a ten zase s dalším šéfem, zdali mají pustit tu znojenskou štiku do proudu mezinárodního náboženského dění. Vždyť podle plánu už má být vše náboženské u nás mrtvé. Jenže kdyby nebylo živých řeholnic, nebyla by ani teplá místečka na ministerstvu, neboť nad obyvatelkami hřbitovů nelze úřadovat. Tak ji cestu povolme, ať na Západě vidí, že je u nás náboženská svoboda, že ano.

Opět sestra sekretářka kluše na pasové oddělení a pak na italské vyslanectví pro vízum, samozřejmě pro ni také. Italské vyslanectví je na Malé Straně, ach, tak blízko jejich bývalého milovaného mateřince. Sestra Inviolata neodolala a prošla se Vlašskou ulicí. Kostel svatého Karla Boromejského byl ovšem uzavřen, prý z něho udělali skladiště lékařských knih.

Matka Vojtěcha se se svou společnicí dostala do Říma v druhé polovině července. Na uvítanou jim věčné město nadělilo plnou náruč žhavých paprsků slunečních, ale vědomí, že mají před sebou několik krásných dnů, plných nových dojmů, jim dávalo sílu.

Tentokrát dostala Matka Vojtěcha soukromou audienci u Svatého Otce Jana Pavla II. Sestra sekretářka ji směla doprovázet jen ke dveřím audienční místnosti, rozhovor se Svatým Otcem

byl důvěrný. Nevíme, co si ty dvě vyvolené duše řekly, jen maličko z toho Matka Vojtěcha prozradila.

„Svatý Otec mi řekl mimo jiné - boromejky, buďte tím, čím jste. - To znamená, že máme být vpravdě milosrdnými sestrami.“

Na zpáteční cestě musely obě cestovatelky přejít ve Vídni z jednoho nádraží na druhé. Už ve vlaku si Matka Vojtěcha vzpomněla, že mají ve Vídni sestřičky, které kdysi bývaly v Praze. „Navštívíme je alespoň krátce. Budou mít radost.“

Po výstupu z rychlíku zatelefonovaly vídeňským boromejkám, zdali je smí navštívit. Uvítání rakouských sester bylo dojemné. Nejedna z nich byla kdysi čekatelkou v pražském mateřinci, než je po válce odsunuli kvůli německé národnosti. Představenou vídeňských boromejek byla Matka Verena Korgerová. Uvítala české sestřičky velmi srdečně. Když pak bylo v komunitě čtení, směla Matka Vojtěcha číst česky, přičemž leckterá vídeňská sestra utrousila slzičku. Ještě jí čeština zněla srozumitelně.

Generální představená Matka Vojtěcha Hasmandová neuměla zahálet. Jen byly vypracovány pokoncilní Konstituce, začala propracovávat Stanovy a Direktář za pilné pomoci sester asistentek Ludmily a Fabioly. Pro exercicie sestavila Matka Vojtěcha úvahy, které nazvala „Zamyšlení“. Každá sestra dostala jeden exemplář. Také stanovy Federace rozdala všem a za rok měly všechny i Základní pravidla, což byly směrnice řeholního života boromejek. Pak se pustila spolu se sestrou Inviolatou do překladu Federálního direktáře. Matka Vojtěcha jej překládala z němčiny a její sekretářka z francouzštiny. To byla práce lopotná. Pak předala generální představená tento překlad své kongregaci jako dárek z lásky, a to v den svatého Václava v roce tisíc devět set osmdesát sedm. Tehdy se slavilo sto padesáté výročí příchodu prvních boromejek z Nancy do Prahy.

Ale vraťme se ještě o nějaký rok zpátky. V roce tisíc devět set sedmdesát čtyři získala Vojtěcha nový překlad žaltáře, pořízený otcem Bártou. Bylo to ovšem vydáno jako samizdat, sestřičky samy svazovaly objemné knihy, kterým žertovně říkaly „cihly“. Rozhodly se poslat jednu „cihlu“ také do Vídně, ať německé spolusestry vidí, z čeho se u nás modlíme. O tři roky později byl žaltář vydán také tiskem, ale jen pro řeholnice, a ještě k tomu jim byl dodán ve formě nerozřezaných osmilstů. Na Hradišti měly pilné ruce co dělat, aby z toho potištěného papírového zmatku udělaly úhledné knihy.

V roce tisíc devět set osmdesát čtyři uplynulo čtyři sta let od úmrtí svatého Karla Boromejského, což byl dostatečný důvod, aby se opět vyjednávalo s příslušnými dozorci nad církví a jelo se do Nancy. Matka Vojtěcha i její věrná sekretářka Inviolata se velmi těšily na setkání s milými francouzskými spolusestrami. Tentokrát dojely včas a každý den byl pro ně sváteční. Nazpátek jely české boromejky s odbočkou. Matka Vojtěcha zatoužila spatřit místo, kde se narodil a kde je pochován jejich milý svatý Karel. Francouzské sestry naplánovaly Češkám přesné cestování přes Švýcarsko do severní Itálie. A také jim podrobně vypsaly, jak se dostanou k milánským salesiánkám na nocleh. Matka Vojtěcha se ještě shání po pohlednicích, aby je napsala a odeslala z Francie. Posílala vždy pozdravy odevšad, kam dojela, a to všem jejich komunitám, ať sestřičky vědí, že i v cizině na ně s láskou myslí.

Milán je krásné město s katolickou univerzitou a bílým mramorovým chrámem, který se zdál být upletený z kamenných krajků. V katedrále hned po pozdravení svátostného Pána se matka Vojtěcha obrátila k hrobce svatého Karla Boromejského, ohražené kovovou mříží.

- Svatý Karle, tvé věrné dcery z daleké země svatováclavské tu klečí, aby ti poděkovaly, že jsi přijal naši kongregaci za svou, žes nám vyprosil řeholní povolání a že jsme sem mohly přijet. Do tvých rukou vkládáme své díky a ty přednes našemu milovanému Otci. A přimlouvej se nejen za nás obě, ale za všechny boromejské sestry na celém světě. Kdybychom mohly, jmenovaly bychom každou zvlášť, ale ani všechna jejich jména neznáme. Pro tebe je to úkol snadný, v zrcadle nebeského patření je ti jistě každá boromejka důvěrně známá. Pros za nás za všechny. Amen.

U italských hostitelek se dorozuměly jak francouzštinou, tak němčinou. Dověděly se, že slavný obraz „Poslední večeře“ od Leonarda da Vinciho není teď přístupný ke shlédnutí. Je značně poškozen vlhkou dlaní času, musí být restaurován. Ale to české boromejky netrápí. Hlavně že mohou druhého dne jet do rodiště jejich velkého světce, do Arony. Byl to nádherný den. Na obě řeholnice zapůsobila krása jezera Lago Maggiore, u něhož Arona leží. Veliká lesknoucí se plocha modrozelenavé vody zapůsobila na Matku Vojtěchu i na její vikářku Inviolatu hlubokým dojmem. Byl to symbol věčnosti - nedozírná hloubka Ducha, nad tím čistý obzor, protkaný paprsky slunce a bílými křídly vodních ptáků, to vše jim oběma připomínalo krásu Boží, přítomnou v čisté kráse pozemské.

„Jako by tu poletovali andělé,“ zašeptala Matka Vojtěcha dojatě.

Bylo to druhého října, den narozenin svatého kardinála. Podzimní slunce vylévalo všecku svou záři na sochu světce, vysokou třicet pět metrů. Matce Vojtěše se zdá, že svatý Karel shlíží ze své výše na ně, lidské drobinky, s úsměvem, jako by říkal - Vím o vás, jste moje dcerušky - berušky boromejské, neopustím vás.

Sestra Inviolata mlčela. Každé slovo by tu znělo všedné a rušilo kouzlo této chvíle. A tak jen mlčky se zvolna obě řeholnice procházely kolem různých památek po velkém Božím člověku. Nakonec opět stanuly u jeho sochy a loučily se láskyplným pohledem s jeho pomyslnou přítomností v bronzové soše. Teprve když ušly kousek cesty, Matka Vojtěcha vyslovila, co sestra vikářka cítila beze slov:

„Jako by tu byl přítomen. Tak je zde všechno provanuto jeho silnou osobností. Ta krása jeho rodného kraje byla vždy v něm, zněla v jeho myšlenkách i činech jako refrén dávné písně.“

„A také on je v té krajině stále, i když současně v nebi,“ dodala sestra Inviolata. „Budeme mít o čem vyprávět našim sestřičkám.“

Matka Vojtěcha se v myšlenkách také vrátila ke svým početným ovečkám, porůznu rozmístěným. „Musíme ještě koupit hodně pohlednic a odeslat je ihned z Milána.“

„Těch si budou ve všech našich komunitách obzvláště vážit,“ těší se předem sestra vikářka z radosti spolusester.

Obě cestovatelky se šťastně vrátily domů, za což hned šly poděkovat do kapličky. Matka Vojtěcha pak zahrnula do nemocničky, aby pozdravila pacientky a každé z nich vyřídila také pozdravení od svatého Karla ve formě křížku na čelo. I byla z toho na každém nemocničním lůžku radost veliká. Bolesti byly na chvíli zapomenuty.

/XXII./ DALŠÍ CESTA

Do Polska přišly první řeholnice řádu svatého Karla Boromejského v roce tisíc osm set šedesát jedna. Když uplynulo sto dvacet pět let od tohoto významného dne, chtěly to polské boromejky slavně oslavit, a to v místě, kde bylo jejich generální vedení. Byla to Třebnice. V tomto městě byl kdysi založen jejich první klášter v Polsku. Sestry rozeslaly pozvánky na všechny strany a jedna z nich došla i na český generalát do Znojma. Matka Vojtěcha nezaváhala ani okamžik. Mají si s polskými sestrami co říci, je třeba utužit řeholní jednotu a lásku, která byla nejméně v dřívější době politickými poměry narušena. Matka Vojtěcha svolala na to radu. Když sestrám vysvětlila, o čem se jedná, a viděla, že její rádkyně nejsou proti návštěvě polského společenství, překvapila je návrhem.

„Což bychom jely všechny, jak tu sedíme? Třebnice není daleko, dojedeme tam autem. A navštívíme také hrob Matky Heleny Tiché, která se přičinila o vytvoření polské boromejské komunity, a to s velkými potížemi. Ale více si povíme o této vzácné duši až někdy jindy.“

Bylo to desátého října devatenáct set osmdesát šest, kdy se vypravila na cestu do Polska celá generální rada s Matkou Vojtěchou v čele. Pobyt byl plánován na tři dny.

České sestry se vroucně modlily na slavných bohoslužbách, polština jim byla dosti srozumitelná.

„Je to jako staroslovánština,“ řekla Matka Vojtěcha, když sestry vyšly z kostela. „Naši dávní předkové by si asi s Poláky zcela rozuměli.“

„Neměli Husa, aby jim škrtnul spřežky jako nám,“ zažertovala sestra Inviolata.

Ale i bez prapředků si Češky s Polkami dobře rozuměly, až na nějaké to slůvko, které znělo stejně jako naše, ale mělo jiný význam. Naše láska je u nich miłość a milost je v polštině láska. Ale láska s obyčejným l je také hůl.

V říjnu roku tisíc devět set osmdesát sedm byla Matka Vojtěcha pozvána do Vídně na zasedání Federace. Sestry z této organizace si Matky Vojtěchy velmi vážily, její slova měla vždy kladný ohlas. I tam při zasedání vyzařovala silná osobnost české generální představené fluidum sympatie.

Matka Vojtěcha se začala pečlivě připravovat na návštěvu Vídně, ale ukázaly se první náznaky zákeřné choroby. Domnívala se zprvu, že je to přechodná nevolnost a slabost. Uznala, že to nesmí přemáhat, že bude moudřejší zůstat doma a udělat ještě kus práce. Přehlédne, zdali se nevloudila nějaká chyba do překladu Direktáře, který sestry přeložily z francouzštiny a němčiny. Byla to práce velmi náročná.

Matka Vojtěcha se právě obírala Direktářem za přítomnosti své vikářky, která jí vysvětlovala, proč přeložila z francouzštiny jistou větu tak a ne jinak, když někdo zaklepal na dveře. Vstoupila sestřička z kuchyně, že by se chtěla s něčím Matce Vojtěše svěřit.

Sestru Inviolatu to nemile vyrušilo. „Vidíte, sestřičko, že máme s Matkou Vojtěchou důležitou práci.“ Představená jí skočila do řeči. „Pojďte vedle, sestřičko, abychom sestru vikářku nerušily. Vypovíte mi v klidu, co vás trápí.“

Když se Matka generální za chvíli vrátila, vikářka se neudržela. „Obdivuji vás, Matko Vojtěcho, jak klidně snášíte takové vyrušování z práce.“

„Ale sestřičko vikářko, vždyť jsme tu přece od toho, abychom sestřím sloužily, ne?“ Po chvíli dodala: „Ta sestřička si zasloužila mou pozornost také proto, že měla odvalu přiznat mi chybu. Když má člověk úspěch a vše se mu daří, to hlásí rád představené. Ale když pak řeholní človíček zakopne a duchovně si narazí nos, k tomu se přiznat je věru záležitost těžká. Taková upřímnost stojí za pochvalu.“

Sestra Hermína, která ošetřovala nemocné sestřičky, ráda vždy sledovala ranní návštěvy paní generální představené v nemocnici.

„Vaše milé oslovení a křížek na čele posílí pacientky víc než léky, které jim přichystám.“

Sestřičko Hermíno, smím vám něco poradit, co také pomáhá víc než tabletky? Při chystání léků vždy každé nemocné sestře darujte střelnou modlitbu - Pane, dej, ať je zasažena tvou milostí! - Když jsem byla ve státní převýchově, jednu dobu jsme nalepovaly obrázek Kremlu na kartony. Bylo to určeno na vývoz do SSSR. Nad každým obrázkem jsem v duchu „vystřelila“ tuto modlitbu. Zapůsobila u někoho? To nevím. Ale je zajímavé, že se nám v kriminále později dostaly do rukou řízením Božím noviny, kde byl článek „Nedbalost sovětských vychovatelů“. Rozhořčený autor článku se zlobil, že v jednom sovětském internátě, vedeném v ateistickém duchu, pojednou zjistili, že jejich mládež uctívá „neznámého Boha“.

Za pobesedování s představenou, byť i krátké, byla sestra Hermína velmi vděčná, neboť potom vždy odcházela ke své ošetrovatelské práci s větší ochotou a láskou.

Při jednom takovém popovídání ve stoje si sestra Hermína postěžovala Matce Vojtěše sama na sebe. Nějak se jí moc nedaří na cestě ke svatosti. „Udělám dva kroky dopředu a hned jeden zpátky.“

Matka generální se usmívá. „Gravitace je lehká, výstup těžký.“

„Někdy si myslím, že se zbytečně namáhám. Každý přece nemůže být virtuosem.“

„Tož když jste vzpomněla na virtuosy, něco vám povím. Mozartovi bylo sotva pět let a tatínek ho již honil ke klavíru. To proto, že poznal u kloučka velký talent. Kdyby chlapec necvičil denně, tak při svém nadání by se naučil obstojně hrát a jako dospělý by někde v kapele šumařil. Ale že musel malý Amadeus denně několik hodin cvičit prstíky, vyrostl z něho génius. I my musíme na sobě denně pracovat a chyby překonávat stálým cvičením se v dokonalosti.“

Sestra Odilie trpěla těžkou chorobou. Mívala bolesti. Matka Vojtěcha ji každodenně potěšila svým zájmem o její zdravotní stav.

„Chápu, že vás nemoc zatěžuje i duševně. Milá sestřičko, dejte to vše, co vás bolí a co vás tíží, našemu Pánu. Přidejte to k jeho utrpení. A když to nejde radostně, tak alespoň s velkou ochotou. Máte mu co nabídnout. Tak nabízejte a buďte si vědoma, že jste Pánu velmi užitečná.“

Po takových slovech útěchy byla sestra Odilie velmi posilněná vnitřně, i tělesné bolesti snášela lehčeji. Uvědomovala si, že jsou cennou hodnotou pro nebeského bankéře. Ale jednoho dne se Matka Vojtěcha tvářila velmi vážně.

„Sestřičko, byla jste včera na lékařské prohlídce, vidíte?“

„Ano, Matko Vojtěcho. Přiznávám, že mě to velmi unavilo.“

„Už to bylo naposled, milá sestřičko.“

„Jak tomu mám rozumět, Matko Vojtěcho?“

Matce Vojtěše se objevily slzy v očích. „Drahá sestro, všichni půjdeme jednou k lékařské prohlídce naposled.“ „Tak je to moc zlé,“ pochopila nemocná.

Matka Vojtěcha ji vzala za ruku. „Sestřičko Odilie, proto jsme se všichni narodili, abychom jednou navždy odešli. Proto jsme my, sestry, vstoupily do řádu, abychom jednou vstoupily také do blažené věčnosti. Nemáte se čeho bát.“

„Je to tedy rakovina, Matko Vojtěcho?“ Oslovená jen mlčky přikývla. Lhát se nemá ani z milosrdenství.

„A jak dlouho ještě?“

„Půl roku snad, sestřičko Odilie. To ještě dáte Pánu mnoho, mnoho záslužných darů. Nezarmoutila jsem vás?“

„Ne, ne, Matko Vojtěcho, nezarmoutila. Děkuji vám za upřímnost.“

Matka představená objala nemocnou se slzami v očích.

/XXIII./ STATEČNOST VŠEDNÍHO DNE

Zjištění, že milánský světec nebyl zakladatelem boromejek, je překvapující. Tyto řeholnice zdědily po svatém Karlu Boromejském jenom jeho jméno a to jim vlastně bezděky udělili občané francouzského města Nancy. Vše začalo jakoby na důkaz, že něco zlého je k něčemu dobré.

V roce šestnáct set padesát dva vypukl v Nancy mor. Ač byla nemoc nekažlivá, našlo se pět statečných dívek, které ošetřovaly nemocné pod vedením obětavého advokáta Emanuela Chauvenela. Jeho syn Josef byl lékárníkem a dobrovolným ošetřovatelkám dával léky zdarma. Nakonec se i dobrý lékárník stal obětí oné hrozné epidemie. Před smrtí prosil Josef svého otce, aby těm obětavým dívkám daroval jeden ze svých domů. Otec splnil přání umírajícího tím, že ošetřovatelkám daroval dům, jehož průčelí zdobila socha svatého Karla Boromejského.

Zakladatelkami řádu byla tedy ta odvážná děvčata, která se po skončení epidemie rozhodla, že celý svůj život zasvětil ošetřování nemocných. Když obyvatelé města mluvili o dívkách, které v tom domě bydlely, říkali prostě - No, ty sestřičky od Boromejského - anebo - Ty milosrdné od svatého Karla. Jak čas běžel a mluva zestručněla, pojmenování se zkrátilo na boromejky, neboť dům svatého Karla se mezitím naplnil dalšími zbožnými dívkami. Všechny vděčně přijaly za svého patrona milánského světce. Pod jeho ochranou se řád rozkošatil a nesl ovoce i v jiných zemích. Do Prahy přijely první milosrdné sestry svatého Karla Boromejského v roce tisíc osm set třicet sedm. Bylo jich také jen pět, ale jejich počet utěšeně rostl. Za totalitního

režimu v našem století byl sice tento řád pronásledován, ale nikoliv oslaben. O to se z velké části zasloužila Matka Vojtěcha.

Komunisté zakázali všem řeholím přijímat dorost. Matka Vojtěcha tento zákaz ignorovala. Kupodivu, léta věznění v ní neuhasila odvahu riskovat. Byla to odvaha, která ji nutkala činit za všech okolností vše, co jí přikazuje svědomí a láska ke kongregaci. Byla to statečnost všedního dne, kdy není třeba vykonat nějaký velký skutek s gloriolou v pozadí, spíše je zapotřebí drobné, ale houževnaté práce. Bylo třeba rozvahy a úvahy, koho přijmout „na černo“ a jak to zamaskovat před nebezpečnou státní zvědavostí. I byly zvány dívky z dobrých katolických rodin na brigádu ke sklizni ovoce v klášterní zahradě a přitom se sklízela hlavně úroda plodů duchovních. Tajné exercicie probudily v nejedné dívce řeholní povolání. Matka Vojtěcha dovedla vidět do nitra žadatelek, dovedla rozeznat trvalé volání Pána od chvilkového vzplanutí. Určila, která sestra bude pečovat o tu kterou čekatelku po stránce řeholní formace a zásobovala tuto sestru potřebnou duchovní četbou. Nejdříve ovšem sama přečetla literaturu, zdali je či není vhodná pro duchovní růst řeholního mládí. Výuka čekatelek byla rozvržena na dva roky, podle potřeby i na déle. Úspěšné čekatelky se pak staly postulankami a teprve z těch se vyklubaly novicky. Ty se musely zvláště pilně vzdělávat ve spiritualitě kongregace. Určitě netrpěly dlouhou chvílí. Jelikož obvykle při tom ještě studovaly na zdravotnické škole, musely kromě Konstitucí a jiných řeholních knih zvládnout také vědomosti o složení lidského těla a péči o jeho zdraví. Matka Vojtěcha nezapřela v sobě výbornou učitelku, dovedla své studentky zkoušet s pedagogickým umem, což obvykle dopadlo k oboustranné spokojenosti. Matka Vojtěcha se z těchto řeholních „mláďátek“ upřímně radovala, jako by to byly její vlastní dcerky.

Mladým sestřám se říkalo juniorky, ty měly ještě k posílení duchovního růstu pročíst a promeditovat od P. Urbana „Vzrůst ke Kristu“. Matka Vojtěcha věnovala mnoho času přezkoušení vědomostí ať už těch nejmladších čekatelek anebo již dozrávajících novic. Mluvívala s nimi nejen o učivu, ale i o jejich bolestech či bolístkách. Nelitovala času ani pro starší sestry, měly přístup do jejího pokoje v každé denní době. Některá starostlivá sestra upozornila Matku Vojtěchu, že by měla více šetřit časem i zdravím. Na podobné rady měla Matka vždy stejnou odpověď: „Vždyť jsme tu přece proto, abychom sestřám sloužily.“

Boromejky měly v Čechách i na Moravě více filiálek. Byly to minikomunity v malých domcích. Pokud tam byly sestry ještě v produktivním věku, chodily do zaměstnání v civilním oblečení. V nenápadném předměstském domečku mohla klidně bydlet jako v podnájmu některá studentka - čekatelka. Představené z těchto filiálek občas přišly generální představené referovat o situaci svých oveček. Matka Vojtěcha je vždy vřele na Hradišti vítala.

„Sestry představené jsou mojí velikou láskou,“ nejednou opakovala.

Do své něžné pozornosti zahrnovala také sestry zemřelé. I když se pohřeb konal někde daleko za nepříznivého počasí, jela tam.

„Sluší se, aby za rakví dcery šla matka,“ odmítala všechna varování.

Mladý kněz, otec Karel, pěstoval duchovně užitečné přátelství se skupinou chlapců. Když si nevěděl rady, jak udržet v bezpečné vzdálenosti zvědavost církevního referenta, přišel na Hradiště za Matkou Vojtěchou. Když potřeboval finanční injekci pro klukovský letní tábor, šel pro ni na Hradiště.

Jednou byl páter Karel s kluky na pochodu celý den a k večeru zabrousil i se svou partou na Hradiště. Ovšemže byli všichni hladoví, to Matka Vojtěcha věděla i bez optání, sama je v jídelně obsluhovala. S plnými žaludky stoupla chlapcům nálada, po jídle zazpívali při kytarě díkyčinění Pánu. Matka Vojtěcha se radovala ze zbožnosti mladých.

„Otče, co byste ještě pro své chlapce potřeboval?“ Otce to dojalo. „Tak to slyšíte, hoši. Já vám to říkal, že na Hradiště může potřebný člověk vždycky přijít a nikdy se nezklame.“

Také bohoslovci se nejednou rozjeli pro radu a vlídné slovo k Matce Vojtěše. Zvláště jeden kandidát kněžství ji svým doznáním potěšil.

„Matko Vojtěcho, chtěl jsem vás osobně poznat, protože jste nepřímou zaťukala na mé srdce a vyvolala v něm kněžské povolání.“

„To tedy bylo ťukání na dálku,“ usmála se Matka. „Ani jsem o vás nevěděla. Ale za kněžská povolání se samozřejmě modlím.“

„Dostal jsem breviář. Byl v něm jako záložka obrázek, totiž fotografie Hradiště a na druhé straně napsáno Kdo daroval svůj život Bohu, daroval sobě i mnoha jiným nebe. A pod tím byl váš podpis. Ta krásná myšlenka mě silně oslovila. Darovat sobě i jiným nebe, to je životní náplň kněze. Prosím vás o duchovní pomoc, abych tento krásný úkol dobře splnil.“

/XXIV./ MĚLA CHARISMA

Matka Vojtěcha měla zvláštní charisma. Jako by telepaticky náhle věděla, kdo nutně potřebuje její pomoc. Pojednou měla před svým duchovním zrakem kamarádku z trestnice. Zarmoucenou, smutnou. Trápí se, má velkou nouzi, s určitostí ví Matka Vojtěcha, ač její jistota není podepřena žádnými slovy vnitřního hlasu. Je to jistota, kterou by nedovedla nijak vysvětlit. Naštěstí nemusí nikomu nic říkat a smí jednat.

Toho dne, kdy paní Marta byla již na pokraji zoufalství, doručovatelka jí přinesla peníze. Pět set korun!

„Kdo mi to posílá?“ žasne Marta. Musí si utřít zaslzené oči, aby mohla přečíst ústřížek poukázky.

„Vojtíšek! Můj drahý Vojtíšek! Jak jen mohla vědět, že mám velkou bídu?“

Ano, jak to mohla vědět? Jak? To ona sama dobře nechápala. Charisma je dar Ducha svatého, který nelze slovy rozpitvat na vědecký rozbor.

Někdy prchala i nemoc před modlitbou a dotekem Vojtěšiny ruky. Jednoho dne přišel dopis, zpáteční adresa ohlašovala Milenu Markovou z Polné. To jméno vyvolalo Vojtěše vzpomínku na Pardubice. Opět se vidí ve vězeňské umývárně se dvěma mladými ženami.

„Já jsem Milena a to je moje sestra Jiřka,“ slyší Vojtěcha v duchu známý hlas. Spřátelila se s oběma sestrami a byla jim jakousi duchovní matkou, neboť obě děvčata se k ní obracela se svými otázkami i potížemi. Tehdy teprve hledala cestu k Bohu.

Copak mi dnes Milena svěřuje? Asi nic radostného. Matka Vojtěcha uhádla obsah dopisu dřív, nežli ho otevřela. Jistě je s Jiřinou zle.

Ano, dopis žaluje, že Jiřina leží v nemocnici a lékaři nedávají naději na uzdravení. Vojtíšku, pomoz! Tys nám vždy dodávala sílu, přijed!

Matka Vojtěcha se zamyslí. Obě sestry bydlí v Polné. Vždyť tím směrem pojedeme s vikářkou něco zařizovat. Zastavíme se v Polné pro Milenu a společně pojedeme do nemocnice. Autem se to dá všechno stihnout.

Pacientka ležela na jednotce intenzivní péče. Byla pod kyslíkovou bombou ve spleti různých hadiček jak Šípková Růženka v trní. Návštěva byla povolena jen váhavě a pod vlivem lékařovy domněnky, že pacientka stejně má už dny sečteny, už jí vlastně nic neuškodí.

Matka Vojtěcha držela v ruce lahvičku s lurdskou vodou. Když se nad nemocnou naklonila, nemocná otevřela oči a usmála se. Poznala vzácnou návštěvu. Vojtěcha jí potřela čelo lurdskou vodou a pak přitiskla své dlaně na horečkou rozpálené spánky.

„Jiřinko, u Boha není nic nemožného. Panna Maria ti pomůže svou mocnou přímluvou. Jen musíme mít pevnou důvěru.“

„Vojtíšku, tvé ruce jsou jako lék. Cítím úlevu. Prosím, pobuď tu ještě!“

„Ráda bych, Jiřinko, ale nesmím. Pan doktor nám povolil návštěvu výjimečně, a to jenom na pět minut.“ Matka Vojtěcha udělala nemocné křížek na čelo a tiše se při tom modlila.

Milena svou sestru políbila. „Přijdu, Jiřinko, opět brzy. Tak na shledanou!“ V duchu jí napadá - budeš-li ještě na živu. Snažila se usmívat, ale slzy, které Mileně vhrkly do očí, úsměv uhasily.

Mileniny obavy se nesplnily. Jiřině se vskutku ulevilo tak, že při večerní vizitě jí odňali kyslíkovou bombu. Embolie se zastavila. Příštího dne mohla být pacientka přeložena již na internu. Lékaři i ošetřovatelky si zvědavě prohlíželi lahvičku na jejím nočním stolku. Nic zvláštního neviděli. Voda, obyčejná voda. Kroutili nechápavě hlavou, co vlastně pacientku vyrvalo z náruče Zubaté?

Ovšemže ne jenom lurdská voda. Zázrak je vždy složitá záležitost, i když výsledek vypadá velmi jednoduše. Lurdská voda u Jiřiny působila léčivě ve spojitosti s vroucí modlitbou a charismatickým dotekem rukou Matky Vojtěchy. Milena si mohla odvézt svou sestru z nemocnice zcela uzdravenou. Jiřka žila pak ještě sedm let, než ji Pán definitivně povolal na věčnost.

Bylo to asi v roce tisíc devět set osmdesát tři, kdy sestru Alenu Bártovou postihla velká svízeľ. Dostala na obě ruce ošklivý ekzém. Lékař zjistil, že je alergická na molitan, chemlon a čisticí prostředky. V zimě dostala neschopenku, protože zvláště pravá ruka byla na dlani obnažena do živého masa. Sestřička Alena měla nastoupit do nemocnice v Českých Budějovicích. Ale právě v tu dobu se konaly na Hradišti exercicie, na které se postižená sestra moc těšila. A tak své malé komunitě oznámila, že místo do nemocnice odjíždí na duchovní cvičení.

Samozřejmě na Hradišti měla také pohovor s generální představenou. Matka Vojtěcha si povšimla jejich obvázaných rukou.

„Co se vám stalo, sestřičko Aleno?“

„Matko Vojtěcho, jsem úplný lazar, nic nemohu dělat, i ruku někomu podat je pro mne utrpením.“

Matka Vojtěcha měla velký zájem. „Jak vám to léčí na kožním? Jde to k lepšímu?“

„Vůbec ne, Matko Vojtěcho. Měla jsem jít do nemocnice, ale dala jsem přednost exerciciím. Nemocnice mi neuteče.“

„Ale vy utečete jí,“ usmála se paní generální. „Nastavte mi ty zlobivé ručičky.“ Udělala na každé dlani křížek a tiše se modlila střelnou modlitbičku, protože modlení netrvalo déle nežli to malování křížků.

Druhého dne ráno si chtěla sestra Alena obvazy vyměnit, dokázala to vždy sama pomocí zubů. Jen gázu sundala, zůstala jak Lotova žena. Kůže na dlaních, včera ještě ekzémem rozežraná, byla hladká a čistá jako u novorozeněte. Alena by nejraději byla ihned pelášila za Matkou Vojtěchou, aby jí ten div ukázala. Jenže bylo přísné mlčení, exercicie toho dne začínaly. Děkovala tedy Matce Vojtěše až na konci duchovních cvičení. Matka Vojtěcha si zahojené dlaně s potěšením prohlédla, ale díky odmítla. „To přece způsobil Pán Bůh, ne já.“

Jenže za několik měsíců se ekzém u sestry Aleny opět objevil. Naštěstí brzy nato přijela do jejich komunity generální představená. Promluvila se všemi sestrami pohromadě i jednotlivé, jak už to při visitacích bývá, aby duchovní Matka poznala radosti a starosti svých dcer. Alena si dodala odvahy a nastavila Matce Vojtěše své ruce, opět ovázané.

„Moc prosím, Matko Vojtěcho, udělejte mi zase takové léčivé křížky jako na Hradišti, ano?“

Matka Vojtěcha se zamyslela. Asi se modlí - napadlo sestře Aleně. Honem připojila alespoň střelnou modlitbu - Pane, dej, ať jsem zdráva, a to na těle i na duši!

Matka generální pohlédla na Alenu mile, jako by četla její myšlenky. Potom pomalu nastavené ruce požehnala. Alena cítila, že představená kreslí ty křížičky s láskou, a byla dojata. Matka Vojtěcha udělala ještě malé znaménko spásy Aleně na čelo.

„Jděte v pokoji a děkujte Pánu za jeho dobrotu.“ Pro sebe Matka Vojtěcha poděkování nechtěla, rychle vyšla z pokoje.

I tentokrát ekzém sestře Aleně zmizel a již nikdy se nevrátil. Dříve tak těžce postižená mohla nyní pracovat normálně a používala při úklidu čisticí prostředky, aniž by musela mít ochranné rukavice.

/XXV./ CESTOU KŘÍŽOVOU

Čas od času byla generální představená nucena posílat do filiálek oběžníky. Kromě oznámení praktického rázu vnášela do nich také duchovno svými myšlenkami, které byly plody jejích meditací. V jednom oběžníku dává sestrám velmi cenné rady.

- Musíme vyjít z rámce prostřednosti za každou cenu. Gravitace k zemi je snadná, milé sestry, ale výstup je těžký. Nestačí mít ideál, je nutno za něj také bojovat.

Láska se neohlíží na to, co se musí, láska si umí odřici i dovolené. Svatost, to není průměrná zbožnost. Svatost je hrdinství. Ve všech nejistotách dneška chovám pevnou a radostnou důvěru v budoucí růst naší kongregace.

Čas ukázal, že její důvěra nebyla marná. Jistě je blaženost Matky Vojtěchy na věčnosti zvýšená vědomím, že její dcery, rozmnožené početně o mladou generaci, opět uplatňují milosrdenství v Praze v nemocnici Pod Petřínem.

Ach, ano, nedočkala se toho v pozemském životě. Že s jejím zdravím není něco v pořádku, pocítila poprvé v září roku tisíc devět set osmdesát sedm, a to při exerciciích, kdy ji trápil úporný kašel. Jako obvykle přicházely exercitantky k rozmluvě. Kvůli kašli musela některou rozmluvu přerušit. Ovšemže jí ochotné spolusestry připravily hned všechny možné léky, jakými se zahání nachlazení. Jenže ani bylinky ani pilulky nepomáhaly. Když poslední účastnice duchovních cvičení odjela, přemluvily sestry asistentky Matku Vojtěchu, aby navštívila OÚNZ ve Znojmě a nechala si udělat snímek plic. Kašel poněkud polevil, tak poslechla. Ještě nepřišel výsledek rentgenu, když se v noci udělalo Matce Vojtěše velice zle. Bylo to ze čtvrtého na pátý říjen, tenkrát poprvé v životě probudila asistentky, aby je požádala o pomoc. „Mám zavolat pohotovost?“ zeptala se polekaná sestra Inviolata.

„Jenom to ne. Pro trochu kašle ještě neumírám,“ uklidňovala pacientka své pomocnice.

„Tak uvaříme ten dobrý čaj na dýchací cesty.“ Nemocná souhlasí. „Mně je už lépe. Stačí, milé sestřičky, že vás vidím u sebe, vy jste moje medicína.“ Čaj přece jen vypila. Ale nezdálo se, že by pouhá přítomnost ochotných asistentek byla léčivá. Ráno stoupla rtuť na teploměru pod paží Matky Vojtěchy na 39 stupňů. Telefon drněl pro pana doktora Trávníčka. Lékař přijel brzy a zjistil u pacientky zápal plic. Naordinoval jí antibiotika a na její nesmělou poznámku, že má před sebou cestu do Vídně na zasedání Federace SCB, mávnul jen rukou. „O tom si povíme až někdy jindy, vážená paní generální. Zatím smíte všechny Federace na světě klidně zaspát.“

Ještě téhož dne připomnělo Matce Vojtěše cestu do Vídně místní VB, oddělení pasů a víz. Má prý si přijet osobně pro pas, ve kterém jsou jakési nesrovnalosti. A kdyby ze zdravotních důvodů nemohla, přijde na Hradiště za ní pracovník VB s jejím pasem. Po zralé úvaze a se svolením Matky Vojtěchy sestra vikářka zatelefonovala soudruhům, že záležitost s vízem nespěchá, jelikož žádost o výjezd do Vídně se ruší. Sestry nemíní na konferenci jet. Škrtly tím podezřelé plány Bezpečnosti, která jistě chtěla klást Matce Vojtěše nějaké špinavé podmínky pro povolení výjezdu. Matka Vojtěcha už do Vídně nikdy nepojede. Právě vyjela z vůle Boží na svou křížovou cestu.

V horečnatém stavu odvezla sanitka Matku Vojtěchu na plicní oddělení, aby se tam podrobila snímkování. Ukázalo se, že má vážný nález ve středním laloku pravé plíce s infiltrátem celého horního plicního pole. Hlavní ložisko bylo v jizvě po zahojené TBC, lékaři doufali, že se jedná jen o návrat tuberkulózy. Nasadili Matce Vojtěše léky, jakými se léčí tuberáci. Jenže tělo odporovalo těmto medikamentům, a to nechutenstvím a úpornou kopřivkou. Celý měsíc říjen trpěla nemocná nepříjemným svěděním ve dne v noci a spolusestry se lekaly, že to asi není TBC, ale něco horšího.

„Nevidím zlepšení,“ konstatoval doktor. „Navrhuji udělat bronchoskopii. Souhlasíte, Matko Vojtěcho?“ Souhlasila. Věděla, že bronchoskopie není záležitost příjemná, vyšetření se koná ústy při místním umrtvení. Jenže ona to vše brala jako příležitost k oběti z lásky k Ježíši a duším. Když po skončeném vyšetření vyšla z ordinace, zavolal si primář sestru vikářku Inviolatu. Matka Vojtěcha řekla, že na ni počká v čekárně. Byly tam také dvě asistentky, Ludmila a Fabiola. Těm se zdála být jejich představená zcela klidná, tím více je překvapila její slova. „Bude to rakovina.“

Jasnovidnost je charisma, které může být také nepříjemné. Je lépe nevědět předčasné to zlé, co nás čeká. Avšak silná duše to unese a zlo promění v dobro, když se zcela odevzdá do vůle Boží a svým utrpením chce splácet dluhy jiných duší.

Lékař informoval sestru Inviolatu, že zdravotní stav dýchacích orgánů, zvláště plic u Matky Vojtěchy je neutěšený, ale nelze říci nic definitivního, dokud nebudou mít výsledek z histologie. Sestra vikářka ví, co to znamená, vždyť je zdravotnice. Při bronchoskopii vzali lékaři pacientce kousek tkáně, aby pak na histologii mikroskop ukázal, zda jsou ve tkáni rakovinné buňky. Sestra Inviolata byla zarmoucena. Taková špatná zpráva zrovna den před svátkem jejich nebeského ochránce, svatého Karla Boromejského! Ano, ano, bylo to třetího listopadu tisíc devět set osmdesát sedm.

Po únavném vyšetření na bronchoskopii měla Matka Vojtěcha ležet, vždyť byla od rána lačná, po umrtvení dýchacích cest nemohla se ničím občerstvit. Šla si lehnout, ale odpoledne bylo slyšet z jejího pokoje klepání psacího stroje. Vikářka vešla dovnitř, aby nemocnou zase nasměrovala do postele.

„Ale sestro vikářko, vždyť to vyšetření ráno nebylo tak zlé, že bych musela zahálet,“ bránila se nemocná a přidala ke slovům úsměv.

Bohužel, bylo to zlé. Mikroskop na histologii potvrdil neblahé tušení Matky Vojtěchy. Byla to rakovina. Zvláštní, že tento ortel vyřkla nad sebou již v čekárně nemocnice, a to před spolusestrami, když vyšla z ordinace. Vyřkla jej klidně s naprostou odevzdaností do vůle Boží, jakoby se jednalo o cestovní vízum. Jenomže tentokráte ne do Vídně.

Primář sdělil sestře vikářce, že se jedná o „ca pulmonum“, ať to své představené šetrně sdělí, uzná-li za vhodné.

Matka Vojtěcha o šetrnosti nestála. Chtěla slyšet pravdu, zda se ve své diagnóze nemýlila. „Nemýlila jste se, Matko Vojtěcho. Je mi to nesmírně líto.“

„Já to beru. Ano, Pane, přijímám vše, co ty chceš.“ Byla klidná, šla s obvyklým úsměvem do hovorny, kde na ni čekal její lékař MUDr. Havlík. Začal v rozpacích zdaleka ze široka, že nic není tak zlé, jak to vypadá, ale Matka Vojtěcha mu přetrhla zašmodrchané výmluvy.

„Pane doktore, vy víte, že je to rakovina, já to vím také. Tak mluvmě na rovinu.“

Doktor si utřel šátkem pot z čela. „Už se stalo, že i na histologii se spletli,“ vnucoval Matce Vojtěše chabou útěchu. Rázně mu to zatrhla.

„Pane doktore, nebojte se říkat mi pravdu. Vždyť já jsem v rukou Božích, nemám se čeho bát.“

Lékař byl nevěřící, tudíž ho slova nemocné velmi překvapila. Její klid mu byl nepochopitelný. Odcházel z hovorny rozrušen. Je snad přece jen Bůh, který dává věřícím vnitřní pohodu i za přetěžkových okolností?

Matka Vojtěcha si byla vědoma, že je na začátku křížové cesty. Pán jí tou nemocí řekl - Vezmi kříž svůj a následuj mě! Ano, Pane, chci za tebou, jako vždy. Dříve jsem šla za tebou také, většinou radostně. Nyní to bude bolet. Pane, dej mi sílu, abych ten těžký kříž nesla také ráda jako spoluúčast na tvém kříži.

I ta nejzbožnější duše křesťanská je zvědavá na konec svého pozemského putování. Tak i Matka Vojtěcha se občas dotazovala sester, které z ošetřování těžce nemocných měly zkušenosti.

„Jak umírají lidé s rakovinou plic, sestřičko?“ „Těžko povědět. To není u každého stejné.“

Jistě, uvažuje Matka Vojtěcha, záleží to nejen na celkovém zdravotním stavu ostatních orgánů, ale také na síle víry a na lásce k trpícímu Pánu Ježíši.

Jenže smrt je doposud jenom na číhané. Ještě ji zaháněli do neurčita, a to ozařováním Matky Vojtěchy kobaltem. Na onkologii dojížděla pacientka ambulantně. Všechny sestry na Hradišti, stísněny vážnou nemocí nejvyšší představené, byly rády, že ji aspoň mají doma a nikoliv v nemocnici. Utěšovaly se mezi sebou slovy naděje: „To ozařování by mohlo zhoubný nádor zlikvidovat.“

„Kdyby to alespoň zpomalilo proces bujení, také by nám to Matku Vojtěchu déle zachovalo.“

Zatímco si milé sestry takto mezi sebou špitaly, pacientka zdánlivě bezstarostně pracovala. Upravovala Kapitoly obnovy, připravovala již Novoroční oběžník a vyřizovala korespondenci jako dříve. Také všem svým příbuzným a přátelům napsala vánoční gratulace. Pak se, doprovázena sestrami asistentkami, vypravila do Brna. Boromejky navštívily nejdříve otce preláta Ludvíka Horkého, který stál v čele brněnské diecéze. Matka Vojtěcha si mu postěžovala, že dosud nemá odpověď na žádost, kterou poslala do prezidentské kanceláře.

„Žádala jsem, aby nám bylo povoleno přijímat mladé čekatelky, neboť brzy už nebudeme schopny samy své přestárlé sestry ošetřovat. Dorost je nutný.“

Pan prelát příkyvuje. „Podejte urgenci, Matko Vojtěcho. Napište ji ihned po Novém roce.“

Matka Vojtěcha se spokojila s ústním schválením pana preláta, že urgenci podat smí. Bude-li to co platné, to je ve hvězdách.

„Ale udělám, co mi říká svědomí, že udělat mám, ostatní ponechám Pánu Bohu.“

Potom se Matka generální zastavila se sestřičkami v Charbulově ulici, kde chválila Boha řeholním životem jedna z jejich minikomunit. I ve společenství malém může nastat radost veliká. Tak se i stalo, Matka Vojtěcha a její asistentky byly uvítány s upřímnou láskou a zahrnuty vším, co bylo v domě nejchutnějšího. Jenže chudinka Vojtěcha do všeho jen trochu zobla. Nemohla jíst, už zase trpěla nechutenstvím. Pochopitelně mělo nechutenství negativní vliv na její celkový zdravotní stav. Cítila, jak slábne. Nechtěla se tomu poddat. Každé ráno

byla přítomna na mši svaté, po snídani dala všem sestřičkám požehnání. Snažila se být přítomná u společného oběda, i když se k jídlu musela velmi nutit.

Od osmého listopadu do devátého prosince tisíc devět set osmdesát sedm dostala Matka Vojtěcha celkem dvacet čtyři dávky ozáření. Lékaři i ostatní ošetřující personál se rádi zaobírali touto bledou, ale vždy usměvavou pacientkou, která měla tak lahodný hlas, že bylo milo jí naslouchat, i když si stěžovala.

„Pane doktore, bolí mě pravá noha od shora až dolů. Není to ischias.“

Bručoun doktor by jiné pacientce řekl obvyklou výmluvu:

„Ale, ale, vážená paní, máte už léta, tak přece nemůžete mít nohy na jedničku.“

Na tuhle milou řeholnici nebručí. Ta není stará, i když už má také léta. Vyzařuje z ní duševní jaro, napadá ho, když nedobrou nohu vyšetřuje.

„Ischias to není, ale neuškodí nohu šetřit. Nějaké mazání vám předepíšu, ale docela to asi nevyženeme.“ Snaží se přidat úsměv, jenže se mu to moc nedaří. Je mu líto, že tato milá pacientka bude mít brzy bolesti v celém těle.

V sobotu před první nedělí adventní ukazoval nástěnný kalendář datum dvacátého osmého listopadu tisíc devět set osmdesát sedm. Toho dne se na Hradišti konala velká oslava k stopadesátému výročí příchodu prvních boromejek do Prahy, což bylo dvacátého osmého září tisíc osm set třicet sedm. Na programu bylo divadelní představení, ve kterém se předvedla celá historie boromejské kongregace v Čechách. Sestry, většinou ty mladé, ale i některé z dříve narozených, si oblékly vkusné dobové kostýmy a s chutí hrály, jak nejlépe uměly, co vše jejich kongregace v poklusu sto padesáti let vykonala i vytrpěla k oslavě Boží.

Matka Vojtěcha zapomněla na svou nemoc, radovala se z krásné atmosféry celé slavnosti a její nadšení vyvrcholilo zvoláním:

„Už se nebojím o naši kongregaci. Bude žít a rozkvétat v tomto radostném duchu.“

Byla to slova prorocká. Duch Svatý dal charismatičce alespoň letmo nahlédnout do budoucnosti.

Choroba ohlašovala svou přítomnost každého dne, a to zvýšenou teplotou. A tak nebylo možno svolat poradu představených na Hradiště. Místo hromadného setkání svolávala Matka Vojtěcha jednotlivé představené k sobě, aby vyslechla jejich problémy, promyslela je a poradila. Věnovala se každé představené s velikou péčí bez ohledu na svou únavu. Věděla, že s takovou poradní návštěvou dává každé té představené kromě rady také kousíček svého zdraví, ale dávala je Pánu Ježíši, a proto ráda.

/XXVI./ POSLEDNÍ VÁNOCE

Za okny Vojtěšina pokoje již hvízdal podzimní vítr, někdy zanesl na římsu okna barevný list, urvaný ze stromu. Matka Vojtěcha sledovala počasí alespoň pohledem z okna, když už sama nevycházela. Nesměla, nemohla, a přece ji zajímalo, co a jak je venku, ještě patří k tomuto

pozemskému životu, ještě alespoň v duchu provází sestry asistentky, když autem vyjíždějí zařídit leccos místo ní.

Svatý Mikuláš přinesl sněhovou nadílku. Matka Vojtěcha ráda pozorovala rej sněhových hvězdiček a v duchu chválila Pána po způsobu svatého z Assisi, že nám dal sníh, aby pod ním teple usínalo osení, že nám dal mráz, aby kreslil ledové květy na okna nemocných, kteří se možná jarních květů nedočkají. Čas plynul rychle v meditacích, modlitbách a trpělivé odevzdanosti do vůle Boží. Matka Vojtěcha také promýšlela problémy jednotlivých sester, které se jí stále s důvěrou svěřovaly, přemýšlela, co zlepšit ve filiálkách a denně s asistentkami projednávala, co by měly za ni zařídit.

A byl tu advent. Jen v duchu si zpívala - Rosu dejte, nebesa - Ona tu Boží rosu cítila v duši, kdykoliv se jí zastesklo, že krásné adventní písně už není schopna hlasitě zpívat s ostatními sestrami pro celkovou slabost. Jako by cítila bodnutí u srdce, když ji zbolela jistota, že toto je její poslední advent, toto budou její poslední Vánoce. Uměla však smutek zahnat. „Jak ty chceš, Pane, tak ať se stane!“

Odevzdanost do vůle Boží je příliš drahocenný poklad, než aby jej duše mohla lehce získat. I světci museli o tuto velkou křesťanskou ctnost bojovat s vůlí vlastní, která chce být nezávislá, chce to, co sama chce, a odevzdat svou svobodnou vůli bezvýhradně, to bolí. Pokud však je tento boj vítězně vybojován a duše odevzdává z lásky svou vůli Bohu, získává více, než darovala. Otec nebeský se nikdy nenechá překonat ve štědrosti. Taková duše se cítí v náručí milovaného Otce šťastná a bezpečná. Ničeho se neleká, vše přijímá s klidem. Trvalý mír, jaký svět dát nemůže, jí činí klidnou za všech okolností.

Matka Vojtěcha musela také bojovat o přeměnu své vůle v pravou odevzdanost do vůle Boží. Ovšemže celý život chtěla plnit a plnila vůli Boží. To je velmi záslužné. A přece to ještě není poslední krok při výstupu na horu dokonalosti. Sjednotit svou vůli s vůlí nejvyšší tak, že se v ní zcela ztratí, to je přímá cesta ke Světlu, byť i přes utrpení, jak nám to ukázal Ježíš na hoře Olivetské.

„Otče, ne má, ale tvá vůle se staň!“

Jsou lidé, kteří se zcela bezvýhradně oddávají některé vášni. Ztrácejí svou svobodnou vůli nedobrovolně a stávají se ubohou kořistí zla. Nepřítel duší se opíjí po Bohu. Chce mít své mučedníky. A má úspěch. Jenže své oběti neodměňuje mírem v duši, ale naopak.

O tom všem Matka Vojtěcha přemýšlela v bezesných nocích. Stále více chápala smysl bolestí, spojených s výkupným utrpením Kristovým. V duchu smíru a kajícího za duše, spoutané zlem, se připravovala na svátky vánoční.

Štědrý večer mohla Vojtěcha prožívat uprostřed svých milých spolusester. Byla to přece její rodina. Byla s nimi spojena nejen stejným řeholním šatem, ale i vzájemnou sesterskou láskou. Každá z nich je buňkou jednoho celku, a to Kongregace, bez něhož by se cítila ztracena.

Před štědrovečerní večeří Matka Vojtěcha přečetla úryvek z evangelia a také svůj Oběžník a své vánoční poselství. Po družném povídání sestřiček šťastna usedla v kapli, aby byla s ostatními přítomna půlnoční mši svaté. Po bohoslužbě mohla ještě adorovat Božímu Děťátku, které symbolicky představovala soška Jezulátka v jesličkách, postavených před oltář. Ach, jak se při tom cítila šťastná! Ovšemže byla tělesně slabá, ale to nic, to se vydrží. Díky, Pane, že

mi dopřáváš možnost být tak blízko tvému svatostánku. Prosila Pána Ježíše, kterého si představovala v podobě nemluvněte, v tuto chvíli slabého, odkázaného na péči lidských rukou, aby posílil její slabost, aby vydržela a náhlým kolapsem nezkazila sestřím vánoční radost.

Byla vyslyšena. Při odchodu z kaple se zavěsila do sestry Inviolaty a pomaloučku došla do svého pokoje. Ale cítila, že je na pokraji svých sil. Dopadla na lůžko a chvíli musela odpočívat, nežli ji sestra vikářka mohla pomoci při svlékání. Sama by to asi nesvedla.

Na svátek svaté Rodiny, dvacátého sedmého prosince, chtěla opět do kaple. Ostýchavě prosila sestru asistentku Fabiolu, aby jí pomohla s oblékáním. Připadala si hned po ránu jako povadlá. Paže jí přestaly sloužit, nechtěly se zvednout.

„Nejste odpočinutá, Matko Vojtěcho, asi jste špatně spala.“

Matka Vojtěcha mlčí. Špatně spí skoro každou noc, tím to není - Pane, přijmi mou nemohoucnost jako smír za některou nekající duši. - ví, že je užitečnější mluvit s Pánem než s lidmi o svých trampotách.

Při mši svaté zůstala sedět, zatímco sestry přistupovaly k přijetí Těla Páně. Kněz pochopil a přinesl jí svatý Pokrm do lavice. Po bohoslužbě došla Matka Vojtěcha ještě do refektáře, aby všem přítomným sestřím požehnala. Náhle tu byla opět ta povadlost. Poprosila sestry asistentky, aby ji dovedly na lůžko. Bylo jí, jako by vlekla na nohou balvany. Sotva vstoupila do pokoje, zastavila se u dveří, opřela si hlavu o veřeje a rozplakala se.

„To už nikdy nebudu chodit? To je hrozné.“

Z očí se jí řinuly slzy, jedna sklouzla po tváři a zastavila se na hořejším rtu. Matka Vojtěcha si ji chtěla setřít, jen chabě zvedla ruku, která jí hned zase poklesla. Sestra Ludmila pohotově vytáhla kapesník a jemně Matce představené utřela slzy. Ve chvíli neskrývaného zármutku ji Matka Vojtěcha připadala jako malé bezbranné děvčátko, které pláče, že se ztratilo. Bylo jí představené líto, takže i jí vhrkly slzy do očí.

„Matko Vojtěcho, to přejde. Odpočinete si a nohy vám zase budou chodit.“ Přesvědčuje tak i sama sebe, moc by si přála, aby se jejich přemilá Matka Vojtěcha uzdravila. To není jen klamná útěcha, vždyť u Boha je všechno možné.

Matka Vojtěcha naslouchá, ale zatlačuje svou vůli do pozadí. „Jak Pán Bůh chce, tak ať vždy je.“ Uklidnila se. Snad to byl poslední útok v boji za pravou odevzdanost. Pak už si nikdy na nic nestěžovala.

Zdravotní stav Matky Vojtěchy se každým dnem horšil. Sama si řekla o svátost nemocných. Posloužil jí její zpovědník, MUDr. Otto Opálka, a to dvacátého devátého prosince devatenáct set osmdesát sedm. Nemocná byla při vědomí a na příslušné modlitby sama odpovídala. Na knězi bylo vidět hluboké dojetí. Navštívil ji potom ještě dvakrát, setkání těch dvou vynikajících duší, zasvěcených Bohu, byla vždy oboustranně obohacující. Do kaple již nemohla, ale slyšela mši svatou domácím rozhlasem. Stalo se jednou, že po bezesné noci usnula ráno během mše svaté tak tvrdě, že sestra asistentka Ludmila si netroufala její spánek přetrhnout. Ostatně, večer měla být ještě jedna bohoslužba, takže to nepovažovala za nutné.

Když se pak Matka Vojtěcha probrala sama ze spánku a uvědomila si, co se stalo, dala se do usedavého pláče.

„Ale, drahá Matko, vždyť budete mít mši svatou večer.“ „Mohla jsem být účastna na obou mších,“ utřela si Matka Vojtěcha slzy. „Když to Pán Bůh dopustil, asi mi jeho dobrota chtěla ten spánek dopřát,“ uvažovala nahlas. A po krátké pomlce vzala svou ošetřovatelku za ruku. „Přesto mi slibte, prosím, že mě vždy probudíte, kdyby se to mělo opakovat.“

Těžce nemocnou přispěchali navštívit příbuzní. Vždyť jí vděčili za její modlitby, kterými jim denně vyprošovala Boží požehnání. Přijeli z dalekých Huštěnovic i z Prahy, přijela z filiálek rodná sestra Emilie, které kdysi říkali Anička, a sestra Leona, neteř, kterou tak ráda chovala jako nemluvně tam doma, malou Mařenku Vojtěškovou. Už tehdy o děcku v perince prohlásila, že jednou bude sestřičkou. A stalo se.

Pacientka byla pohublá, pobledlá, slabostí ani moc mluvit nemohla, přesto všechny ráda viděla, z očí jí vyzařovala něžná láska. Všichni to cítili a nechtělo se jim loučit se. Tušili, že je to naposled, co si stisknou ruce. Ale nikdo se neloučil s pláčem. Z nemocné vyzařoval takový klid, jako by jim beze slov slibovala - Vždyť se v nebi určitě zase uvidíme.

Naposled přijely ještě dvě praneteře s manžely. Kupodivu, byla zrovna v tak dobrém stavu, že se s mladými příbuznými mohla rozhovořit. Byla to slova povzbudivá, duchovně užitečná, na která se nezapomíná. Přijel ji navštívit známý kněz a sloužil mši svatou přímo v jejím pokoji. Bylo to sedmého ledna roku tisíc devět set osmdesát osm. Sledovala obřad s vroucností, přijala Tělo a Krev, načež její duše jákala tak, že všichni přítomní mohli vidět na její tváři odlesk vnitřního štěstí. Byla jako proměněná, krásná i ve svém zuboženém zdravotním stavu. Při pohledu na její tvář, duchovně prozářenou, napadá kněze - vstaneme v těle oslaveném - Matka Vojtěcha je pro tuto chvíli již oslaveno má, a to krásou nehmotnou, a přece viditelnou.

Na ukončení vánoční doby oslavily sestry na Hradišti svátek křtu Páně radostným způsobem. Po večerní modlitbě přinesla sestra sákristánka do pokoje Matky Vojtěchy sošku Jezulátka a položila ji na pokrývku, aby ji měla nemocná hned po ruce. - Ach, Děťátko předražené, kéž tě brzy již uvidím v nebi - šeptala si Vojtěcha, když k ní z chodby zaznívala koleda - Chtíc, aby spal - To přicházely v průvodu všechny sestřičky. Jak za zpěvu vánoční písně přecházely kolem lůžka nemocné představené, tato zvedla sošku a všem zvolna žehnala usmívajícím se Jezulátkem. Paže jí toho večera sloužily, sílu jí dodávala radost, kterou jí Boží Dítě naplnilo srdce. Její duše se tiše modlila.

„Jsem ubohá, ale jsem šťastná, že mám lásku tvou a lásku spolusester. Díky, Pane, za vše!“

/XXVII./ ODEŠLA, ALE V SRDCÍCH ZŮSTALA

Sotva uplynul týden, duše Matky Vojtěchy se chystala k odletu do Boží náruče. Zřetelný start se ohlásil osmnáctého ledna. Byl svátek Matky křesťanské jednoty. Vojtěcha, která vroucně milovala Pannu Marii, vždy na každý její svátek chystala svaté Panně duchovní kytičku. A teď jako by si toho svátku nebyla vědoma, ležela apaticky, jen chvílemi se rozkašlala a bylo vidět, že jí kašel působí bolesti. Jako by své okolí nevnímala, na slova sestry vikářky neodpovídala. Nebylo myslitelné, že by mohla přijmout svatou Hostii. Snad právě to byla nyní její duchovní kytička, kterou beze slov podávala Matce Unie. Byla s ní určitě spojena vnitřní modlitbou, když v hloubi duše skrze Marii obětovala Pánu své utrpení.

Lékař řekl oběma asistentkám, že se blíží konec. „Matka Vojtěcha má metastázu již v páteři a v centrálním nervstvu. Pozorovaly jste, jak je pro ni bolestivý sebemenší pohyb hlavy?“

„Ano. Každý dotek krční páteře ji také bolí. Stačí se dotknout její pokožky a už zasténá,“ vzdychá vikářka Inviolata. „Teď už ani nemluví a nemůže se sama pohnout, chudinka.“

Po odchodu lékaře svolala sestra vikářka všechny sestry.

„Milé sestřičky, domnívám se, že nám Matka Vojtěcha dnes odejde na věčnost. Pojd'me se s ní rozloučit společnou modlitbou u jejího lůžka.“

V pokoji umírající je čekalo překvapení. Ačkoliv ještě před chvílí ležela Matka Vojtěcha nehybně, náhle rozhodila paže, takže její tělo bylo živým symbolem kříže. Obrátila oči vzhůru, jako by někoho nad sebou viděla. Ta, která doposud nemohla pronést slůvko, pojednou k úžasu všech jasným hlasem třikrát opakovala střelnou modlitbu.

„Ježíši, Maria, miluji vás, zachraňte duše! Ježíši, Maria, miluji vás, zachraňte duše! Ježíši, Maria, miluji vás, zachraňte duše!“ Povzbuzena radostným výrazem Vojtěšiny tváře, ze které vyzařovalo vnitřní světlo, vikářka Inviolata se Matky Vojtěchy zeptala, zdali by mohla přijmout Tělo Páně. „Přineste je, rychle, rychle!“

Po svatém přijímání umírající obnovila své řeholní sliby. Všechny sestry připojily svůj hlas k jejímu. Pak došlo k pomlčce, když se mělo vyslovit jméno. Sestry neměly odvahu říci to její. Jazyk jim klopýtl uprostřed věty Já, sestra Marie - ale nemocná hlasitě zvolala - Marie Vojtěcha Hasmandová -

Jelikož byla nemocná při plném vědomí, sestřičky zpívaly její oblíbené písně. Nakonec se celá komunita s umírající rozloučila zpívaným žalmem - Laudate Dominum omnes gentes.

Sestry odešly ke svým povinnostem, u Matky Vojtěchy zůstaly jen její věrné asistentky. Chvilí se na ně jejich představená dívala s milým úsměvem.

„Budu s vámi duchem stále.“ Pak usnula. Ale ještě ne navždy. Sestra vikářka se mýlila, když považovala za nutné svolat komunitu k lůžku umírající. To ještě nebyl konec, to byl začátek toho nejhoršího utrpení. Neboť z vůle Boží mělo být utrpení jejího těla úměrné velikosti její duše.

Objevil se třes celého těla, postupně ochrnula jedna končetina po druhé. Nastalo ztrnutí šíje. Ráno bolesti vždy trochu polevily, takže mohla spolknout částku Těla Páně. Nemohla jíst, nemohla pít, nemohla mluvit. Jen něco zašeptala, což obvykle znělo jako modlitba. Často říkala - ano, ano - sestřička, která u ní bděla, se domnívala, že Matka Vojtěcha něco chce.

„Mám vám něco přinést?“

„Ne, ne,“ šeptala nemocná. „Já jen říkám Pánu, ano, ano na vše, co mi posílá.“

Ve středu dvacátého ledna ji přijela navštívit sestra Joachima, představená z Albrechtic. Matka Vojtěcha svou bývalou asistentku poznala a uvítala ji sice beze slov, ale s úsměvem. Joachima zůstala u lůžka generální představené nejen celé odpoledne, ale i v noci. Svě noční bdění chtěla věnovat Matce Vojtěše jako poslední projev lásky. Ve čtvrtek na svátek Anežky

římské se opět zdálo, že už nastává chvíle odchodu. Nemocná počala s námahou dýchat. Opět stály všechny sestry u jejího lůžka. Přišel Otec Lepka, dal umírající rozhřešení a požehnal jí na cestu do Nenávratna. Matka Vojtěcha ležela už klidně, na okolostojící se dívala zpod přivřených víček. Pak se její řasy položily na tvář, aby se už nepozvedly.

Kupodivu, po všech těch krutých bolestech byly rysy v obličejí zemřelé Matky Vojtěchy vyrovnané, měla pokojný výraz spícího dítěte. Vždyť Matka Vojtěcha byla dítětem celým svým životem, a to dítětem Božím. Tak ji naposled viděly i ležící sestřičky v nemocniče, neboť ta, která je za svého života denně navštěvovala, musela se s nimi rozloučit i po smrti. Rakev s milou Matkou Vojtěchou na pojízdném vozíku projela kolem všech lůžek.

„Brzy přijdeme za vámi, Matko Vojtěcho. Na shledanou v nebi!“ zvolala jedna řeholnice stařenka.

Matka Vojtěcha se odebrala do blažené blízkosti svého Ježíše ve třináct hodin dne dvacátého prvního ledna tisíc devět set osmdesát osm.

Pohřeb zesnulé byl slavný. Mnoho církevních veličin, nespočet řeholnic a kněží přijelo doprovodit její tělo do hrobu. V průvodu spolusester šla za rakví také sestra Alena Bártová. V duchu promlouvala k zemřelé.

„Drahá Matko Vojtěcho, už je tomu pět let, co jste uzdravila mé ruce. Dodnes jsou čisté, ekzém se už neobjevil. Prosím, moc prosím, Matko Vojtěcho, přimlouvejte se za mne v nebi, aby se mi ta ošklivá vyrážka už nikdy nevrátila. Ale vyprošujte mi nejen čisté ruce, také čistou duši, abych ji měla jako nemluvně, jako jsou teď čisté mé dlaně.“

Neprosila marně. Matka Vojtěcha se i po svém odchodu k Pánu projevuje jako pečlivá matka, a to nejen pro své řeholní dcery. Pomáhá každému, kdo ji o přímluvu prosí.

Konec vyprávění „Matka Vojtěcha“.

Napsala Marie Holková.